

Financieel jaarverslag 2019

Coöperatie Menzis U. A.

Inhoudsopgave

Jaarverslag	3
Kengetallen	3
Verslag Raad van Bestuur	4
Verslag van de Ledenraad	25
Verslag van Raad van Commissarissen	28
Jaarrekening	34
1. Geconsolideerde jaarrekening	35
1.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2019.....	36
1.2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2019	38
1.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019	40
1.4 Overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving	41
1.5 Risicoprofiel.....	56
1.6 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2019	66
1.7 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2019	81
2. Enkelvoudige jaarrekening	92
2.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2019	93
2.2 Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2019	95
2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening	96
2.4 Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2019	97
2.5 Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2019.....	100
3. Overige gegevens	102
3.1 Statutaire bepaling over de bestemming van het resultaat	102
3.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	102

Jaarverslag

Kengetallen

	2019	2018
(in miljoenen euro's)		
Omzet (Verdiende premies en bijdragen eigen rekening)	6.559,4	6.374,7
Zorgkosten (schaden eigen rekening)	-6.346,4	-6.105,6
Bedrijfskosten	-197,6	-199,2
Beleggingsresultaat	112,7	-40,5
Resultaat	112,4	20,5
Eigen vermogen	1.599,8	1.487,4
Voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's	93,6	65,6
In percentages		
Solvabiliteit (Solvency II)	156%	150%
Duurzaam belegd vermogen	100%	100%
Aantallen		
Aantal merken	2	2
Aantal regio's waarvoor Menzis Wlz-uitvoerder is	3	3
Aantal leden einde verslagjaar	2.277.960	2.251.500
Aantal leden begin verslag jaar +1	2.210.578	2.270.569
Aantal medewerkers einde verslagjaar (fte's)	1.476	1.555

Verslag Raad van Bestuur

1.1 Profiel

Bij Coöperatie Menzis U.A. is iedereen welkom, zonder selectie. Alle verzekerden zijn lid en onze leden beslissen in een Ledenraad over zaken die er echt toe doen. We hebben geen winstoogmerk en geen aandeelhouders. Dat betekent dat het geld dat mensen aan ons toevertrouwen ten goede komt aan de zorg.

1.1.1 Kernactiviteiten

- Menzis heeft twee zorgverzekerings merken te weten Menzis en Anderzorg. Deze twee merken bieden in heel Nederland basisverzekeringen, aanvullende verzekeringen en tandartsverzekeringen. Daarnaast werd SamenGezond (online platform, met bijhorende app, voor een gezonde leefstijl) in 2019 als zelfstandig merk in de markt gezet.
- Menzis heeft vestigingen in Wageningen (hoofdkantoor), Enschede en Groningen.
- Menzis biedt zowel individuele als collectieve zorgverzekeringen aan. Deze zorgverzekeringen bieden we rechtstreeks aan, in een collectiviteit en via tussenpersonen. Naast zorgverzekeringen bieden we ook dienstverlening aan, zoals zorgadvies.
- Anderzorg is het online merk van Menzis, dat zich richt op mensen die kiezen voor online dienstverlening. Anderzorg biedt alleen individuele zorgverzekeringen aan en werkt niet met collectiviteiten of tussenpersonen. Overigens werkt Anderzorg wel, net als Menzis, met een aantal zorgvergelijkers.
- Onderdeel van Menzis zijn ook de drie Zorgkantoren Arnhem, Groningen en Twente. Deze voeren de Wet langdurige zorg (Wlz) uit voor de inwoners van betreffende regio's.
- In Menzis Bemiddeling B.V. zijn activiteiten ondergebracht zoals reisverzekeringen, waarmee Menzis bemiddelt in samenwerking met andere risicodragende partijen.

1.1.2 Missie, visie en strategie

Het Nederlandse zorgverzekeringsstelsel scoort hoog in internationaal vergelijkingsonderzoek¹. De zorg is hier zeer toegankelijk met nagenoeg geen verschil tussen inkomensgroepen. Het basispakket is breed en de eigen bijdrage relatief laag. In Nederland zien de minste mensen af van medische kosten of behandeling vanwege kosten, reisafstand of wachttijden. Zorgvoorzieningen bevinden zich binnen handbereik door een dicht netwerk aan zorgverleners, waardoor de geografische beschikbaarheid van zorgdiensten goed is. De sterke eerstelijnszorg van ons zorgstelsel zorgt ervoor dat mensen niet onnodig hoeven te worden opgenomen in een ziekenhuis. Het Nederlandse sterftecijfer als gevolg van behandelbare oorzaken behoort tot de laagste in de EU; dit duidt op een doeltreffende gezondheidszorg.

Zorgen zijn er ook, vanuit toenemende ziektelast, vergrijzing, krapte op de arbeidsmarkt en daarmee hoge zorgkosten. Bovendien lopen we in Nederland achter op het gebied van gegevensuitwisseling en de implementatie van e-health. Ook nemen de wachttijden voor bepaalde behandelingen toe.

Ondanks de hoge scores staat het zorgstelsel maatschappelijk en politiek blijvend onder druk en wordt de rol van zorgverzekeraars nog onvoldoende (h)erkend. In 2021 zijn er weer Tweede Kamerverkiezingen. Als Menzis voelen wij de noodzaak om aan te blijven tonen dat het stelsel werkt en waardevol is. Ons doel is om vanuit onze positie als zorgverzekeraar goede zorg voor al onze klanten toegankelijk en betaalbaar te houden én meerwaarde te realiseren voor mens en maatschappij. In 2018 hebben we daarom een aangescherpte concernstrategie opgesteld voor de

¹ Bron: https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/state/docs/2019_chp_nl_dutch.pdf

periode 2019 - 2022. In 2019 zijn we gestart met de executie daarvan. De missie en visie van onze organisatie bepalen daarbij continu de strategische koers die we varen, stellen de kaders die we daarbij nodig hebben en inspireren ons bij het maken van keuzes.

Missie

Onze missie is nog steeds actueel en onveranderd:

“Samen verzekeren wij kwalitatief goede en betaalbare zorg en versterken we de leefkracht van ieder mens”.

Visie

Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid gaat verder dan zorg verzekeren alleen:

- *Samen verzekeren* staat voor de zorgverzekeraar die we zijn. We zijn een coöperatie en bieden iedereen een betaalbare premie, heldere producten en persoonlijke dienstverlening.
- *Versterken van leefkracht* betekent dat we mensen helpen gezonder te leven en de kwaliteit van hun leven te verbeteren; voor jong en oud, gezond en ziek.
- Met *goede en betaalbare zorg* willen we de juiste zorg (toegankelijke, doelmatige en kwalitatief goede zorg) op de juiste plek organiseren voor onze klanten. Daarbij nemen we de verantwoordelijkheid om dit zowel nu als in de toekomst goed te borgen.

Strategie

Vanuit Menzis hebben we ons in 2019 verder ingezet voor de toegankelijkheid en betaalbaarheid van kwalitatief goede zorg en het versterken van leefkracht. Daar werken we aan vanuit de pijlers Landelijk concurrerend, Krachtig in de Regio en Gezonde Menzis organisatie.

Landelijk concurrerend:

Voor onze circa 2,2 miljoen klanten doen we wat de markt van ons verwacht. Zo hebben we een aansprekend en transparant productaanbod, goede service en persoonlijk zorgadvies en een concurrerende premie. We voldoen aan onze zorgplicht en beheersen de zorgkosten. Met SamenGezond zijn wij koploper als digitale gezondheidscoach om gezonder leven te stimuleren.

Krachtig in de Regio:

We pakken in onze regio's onze maatschappelijke rol op. Hier wonen veel van onze klanten, hebben we inkoopkracht, partners en het netwerk. Met zorgaanbieders maken we waardegerichte afspraken over gezondheidsuitkomsten tegen lagere kosten. We versterken de verbinding tussen leefkracht, zorg en het sociale domein. En met proactieve interventies bieden wij onze klanten het juiste advies op het juiste moment. Daarbij werken we nauw samen met zorgverleners, patiëntenorganisaties, werkgevers en gemeenten. Dat betekent dat we in de regio's gaan innoveren. En daar gaan al onze klanten van profiteren: wat we in de regio hebben geleerd, zetten we landelijk in.

Gezonde Menzis organisatie:

We zijn een gezonde organisatie, die landelijk concurrerend blijft en krachtig in de regio is. Onze medewerkers krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen en tonen initiatief. Menzis is financieel gezond en wendbaar. Met professionele, op onze doelstellingen toegesneden processen en ICT-systemen en een stabiele, evenwichtige klantenportefeuille met groei in de regio.

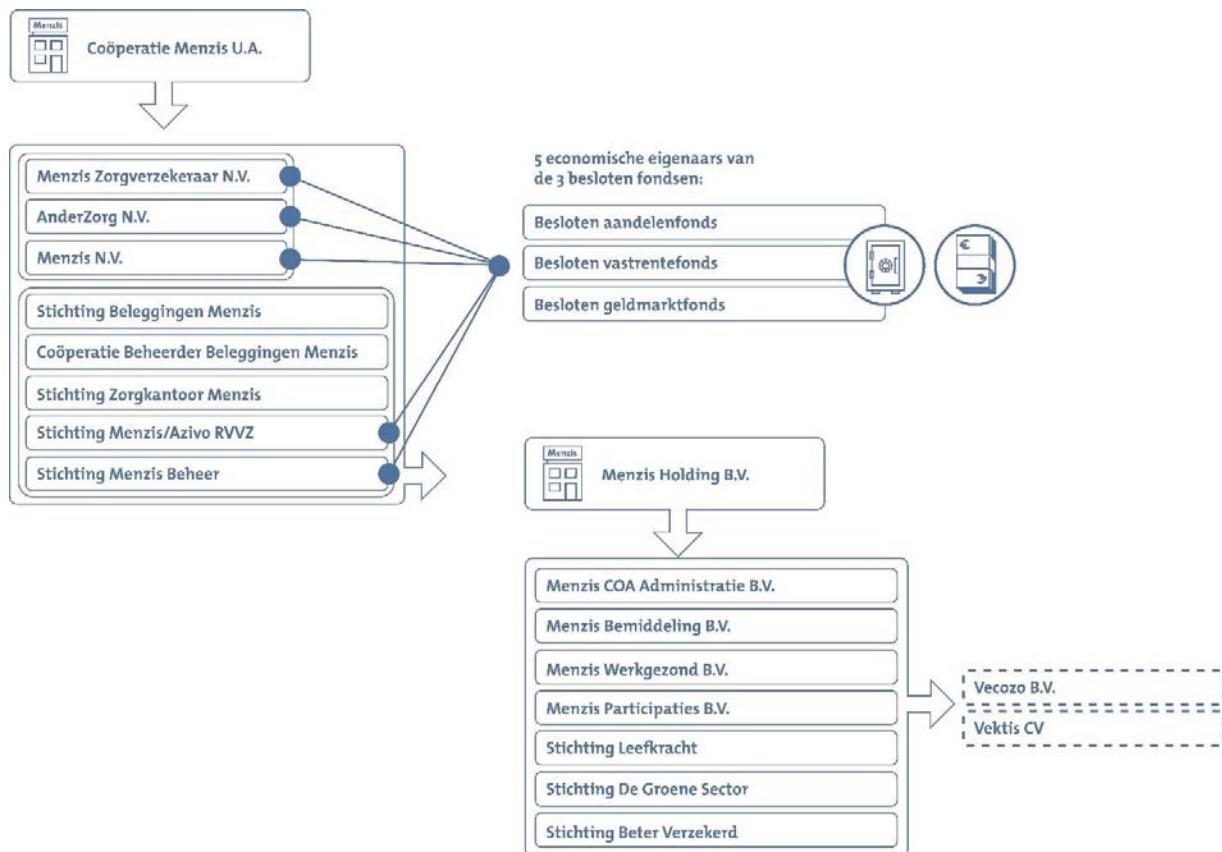
Vanuit de nieuwe concernstrategie bouwen we voort op deze ontwikkelingen om zo ook in de toekomst goede zorg toegankelijk en betaalbaar te houden en de leefkracht van mensen te helpen versterken.

1.1.3 Juridische structuur

Menzis bestaat uit verschillende juridische entiteiten: een juridische groep. De economische activiteiten van deze entiteiten worden als één onderneming uitgevoerd. Menzis Groep kent geen onderscheid tussen de aansturing van de groep en de aansturing van een individuele juridische entiteit die tot de groep behoort. Oftewel, er is eenheid van bestuur.

Uiteraard wordt rekening gehouden met het risicoprofiel van de afzonderlijke entiteiten in onder meer strategie, visie, planning & controlcyclus en kapitaalbeleid. Ten aanzien van de verschillende entiteiten is er onderscheid in de interne en externe verantwoordingen.

1.1.4 Bedrijfsmodel

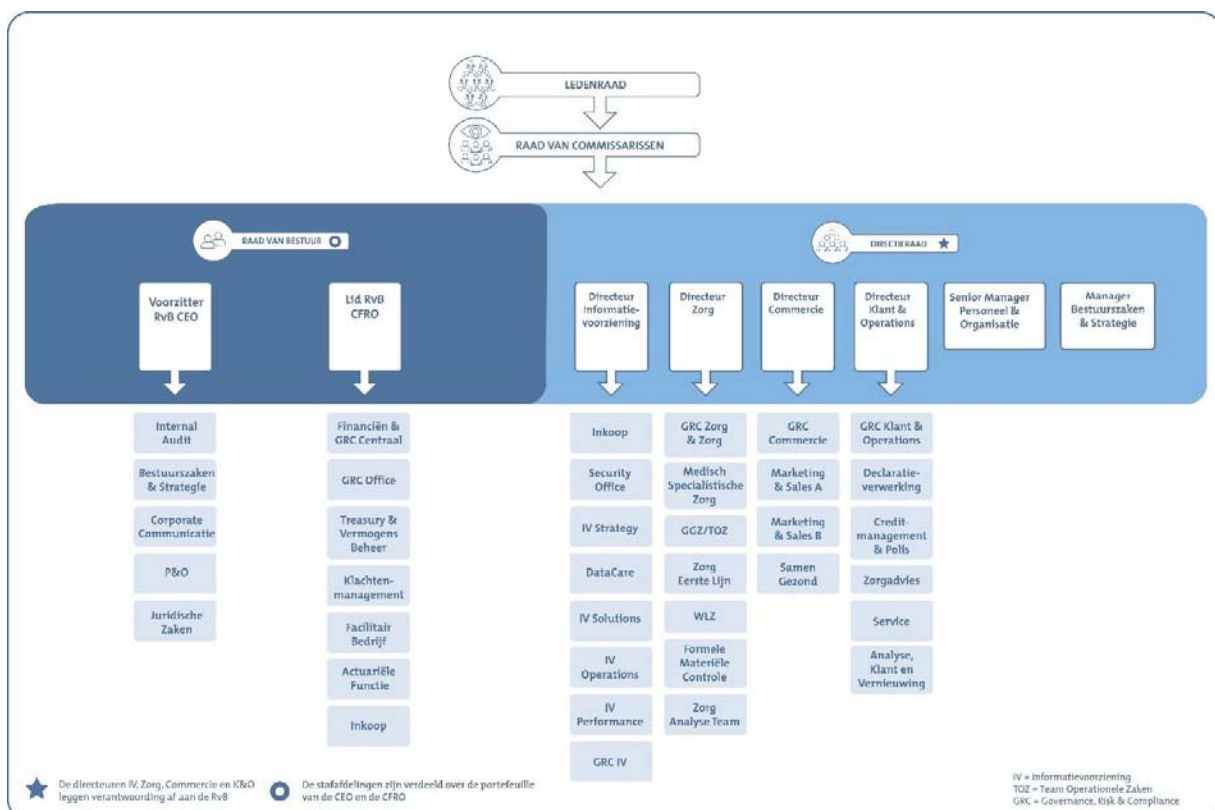
Menzis beschikt over een bedrijfsmodel. Hierin zijn in bedrijfsketens (proceshuis) de activiteiten uitgewerkt. De activiteiten die samenhangen met het verzekeren van zorgkosten zijn in de volgende bedrijfsketens verdeeld:

- **Sturen en verantwoorden**
Sturen en verantwoorden van de (financiële) organisatie (Planning & Control cyclus).
- **Verkopen van polissen**
Berekenen en vaststellen van de premie.
- **Incasseren**
Factureren (opleggen) van de premie, verwerken van de ontvangsten daarvan en beheren van de debiteurenportefeuille.

- **Zorgkosten betalen**
Controleren en betalen van goedgekeurde facturen van zorgverleners, verhaalactiviteiten en uitvoeren van formele en materiële controles.
- **Inkopen en leveren van zorg**
Contracteren van zorgaanbieders en beheren en monitoren van deze contracten.
- **Service verlenen**
Menzis informeert alle belanghebbenden over verzekeren en verzekerd zijn.
- **Ondersteunen**
Intern maken de ondersteunende diensten de uitvoering van de bedrijfsprocessen mogelijk, bijvoorbeeld ICT, Personeel & Organisatie (P&O), Internal Audit (IA) en Facilitair Bedrijf.
- **Registreren en controleren**
Alle financiële gevolgen van de bedrijfsactiviteiten worden door de financiële administratie geregistreerd, gecontroleerd en vervolgens verantwoord.
- **Beheren van vermogen**
De afdeling Treasury en Vermogensbeheer zorgt voor adequaat en beheerst beheer van liquide middelen die niet direct aangewend hoeven te worden.

1.1.5 Organogram

Het organogram van Menzis ziet er eind 2019 als volgt uit:

1.2 Beleid en resultaten

Vanuit Menzis hebben we ons in 2019 ingezet voor de toegankelijkheid en betaalbaarheid van kwalitatief goede zorg en het versterken van leefkracht. Hieronder een korte terugblik.

Door aanvaarding van een nieuwe functie heeft bestuurder Frank Janssen per 31 mei 2019 Menzis verlaten. Frank Janssen was vanaf oktober 2010 werkzaam voor de Menzis organisatie. Voor zijn inzet en betrokkenheid zijn wij hem veel dank verschuldigd. Per 12 augustus 2019 is Dirk Jan Sloots als nieuwe bestuurder (CFRO) aangesteld.

Concernstrategie

Onze concernstrategie onderscheidt drie pijlers: Menzis is als zorgverzekeraar landelijk concurrerend en krachtig in de regio vanuit een gezonde organisatie. In 2019 hebben we vanuit deze drie pijlers het volgende gerealiseerd:

Landelijk concurrerend

Menzis heeft ook in 2019 een stabiele positie op de verzekerdenmarkt met een marktconform aanbod van aansprekende en transparante producten, een concurrerende premie en klanten die kunnen rekenen op goede service en persoonlijk zorgadvies. De klanttevredenheidsresultaten van de jaarlijkse KlantenMonitor Zorgverzekeringen 2019 (NPS) voor Anderzorg en Menzis zijn conform onze doelstelling en we zijn opnieuw gecertificeerd voor het Gouden Oor niveau 2.

Landelijk en regionaal hebben we voldoende zorg gecontracteerd en liggen we op schema met de beoogde zorgkostenreductie van 200 miljoen euro in de periode 2018-2020.

In 2019 is SamenGezond als zelfstandig label in de markt gezet om te onderstrepen dat het programma toegankelijk is voor iedereen en om zorgaanbieders en maatschappelijke partners te helpen om SamenGezond laagdrempelig in te zetten als leefstijlinterventie voor iedereen. Onze koploperpositie als digitale gezondheidscoach is versterkt door de lancering van een nieuwe SamenGezond website, die tot een directe stijging van het aantal bezoekers heeft geleid.

Krachtig in de regio

Ten behoeve van behoud/stijging van ons marktaandeel in onze regio's zijn specifieke regiocampagnes georganiseerd. We hebben de samenwerking met gemeenten binnen onze regio's geïntensiveerd en afscheid genomen van gemeentecollectiviteiten buiten de regio. In de regio werken we - samen met zorgaanbieders - verder aan waardegerichte zorg voor alle inwoners van de regio. Daarnaast werken we met zorgkantoren en gemeenten in onze regio's aan de werkagenda om zorg en hulp voor kwetsbare groepen integraler te organiseren. Via de werkagenda bundelen we domein-overstijgend onze krachten op thema's zoals schuldhulpverlening, integrale zorg voor psychisch kwetsbaren, integrale zorg voor ouderen, jeugdhulp en preventie & gezondheidsbevordering.

Onze aanpak met waardegerichte zorg hebben we verder uitgerold, resulterend in meerjarenovereenkomsten met prominente zorgaanbieders in onze regio's. Ook zijn er in samenwerking met het zorgveld regiovisies opgesteld ten behoeve van de zorgtransitie per regio, waarbij we inzetten op de Juiste Zorg op de Juiste Plek en ruimte maken voor zorginnovaties die de kwaliteit van zorg verbeteren en de zorgkosten helpen beheersen.

Vanuit onze zorgplicht hebben de wachtlijsten in de zorg onze aandacht. Vooral voor specifieke GGZ-aandoeningen zijn deze wachttijden een uitdaging. In 2019 hebben we samen met een clusteroverstijgend team en GGZ-zorgaanbieders uit de regio gewerkt aan oplossingsvoorstellen.

Daarnaast is een analyse uitgevoerd ten behoeve van het terugdringen van de prevalentie van vijf chronische aandoeningen in onze regio's, waarvoor we in 2020 een plan van aanpak zullen vaststellen.

In onze regio's werken we ook met (steeds meer) gemeenten samen aan een integrale samenwerkingsagenda.

Gezonde organisatie

Om landelijk concurrerend en krachtig in de regio te kunnen zijn, blijft een gezonde organisatie cruciaal. Menzis is financieel gezond, met een goed beleggingsresultaat en een adequaat solvabiliteitsratio. We hebben onze processen en ICT-systemen professioneel ingericht, toegesneden op onze doelstellingen. Daarnaast zijn de clusters Commercie en IV in 2019 opnieuw ingericht, waarbij het cluster IV in zijn geheel 'agile' werkt.

Vanuit de medewerkersstrategie is voor alle medewerkers een Do-It-Yourself-week georganiseerd, met activiteiten gericht op het nemen van initiatief, proactiviteit en persoonlijke ontwikkeling. Alle clusters hebben het introductietraject van Het Goede Gesprek doorlopen en leidinggevend zijn opgeleid in het leidinggeven vanuit de vier R'en (Richting, Ruimte, Resultaat en Ruggeleuning).

Toezicht

Als zorgverzekeraar vinden wij toezicht en het toezicht houden en daarover verantwoording afleggen horen bij onze maatschappelijke positie. We ervaren een goede relatie met zowel de Raad van Commissarissen, de Ledenraad als ook met externe toezichthouders, zoals De Nederlandsche Bank (DNB), de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). We stellen ons transparant op richting toezichthouders en werken proactief mee aan hun onderzoeken en informatieverzoeken van onze toezichthouders, zodat zij hun toezichthoudende taak richting Menzis goed kunnen vormgeven. Aanbevelingen van toezichthouders gebruiken wij om onze interne organisatie en dienstverlening naar onze verzekerden verder te optimaliseren.

We zien een toenemende druk vanuit wet- en regelgeving en een verdergaande informatiebehoefte vanuit toezichthouders. Dit heeft impact op de interne Menzis organisatie. Dankzij onze goede relatie kan Menzis hierover constructief het gesprek aangaan met externe toezichthouders en partijen in het zorglandschap om een balans te houden tussen ruimte om de Menzis organisatie en de zorg te vernieuwen en de verantwoordingslast. Dit gebeurt in 2019 zowel op individueel niveau als gezamenlijk vanuit de brancheorganisatie Zorgverzekeraars Nederland. Wij vinden het belangrijk om goed in contact te blijven staan met onze toezichthouders. Alleen zo kunnen we onze interne organisatie, het toezicht en daarmee de zorg in Nederland blijven verbeteren.

Kerncijfers

In onderstaande tabel staan de belangrijkste resultaten uit 2019 weergegeven.

Kwantitatieve indicator	2019	2018
Aantal medewerkers in fte per 31-dec	1.476	1.555
Ziekteverzuim	4,7%	4,6%
Medewerkertevredenheid	7,4	7,3
Duurzaam belegd vermogen	100%	100%
Aantal klanten/verzekerden	2,2 miljoen	2,3 miljoen
Klanttevredenheid (NPS)	Menzis 2e in benchmark (+13), AnderZorg 1e in benchmark (+27)	Menzis 1e in benchmark (+16), AnderZorg 3e in benchmark (+20)
Snelheid uitbetalen declaraties aan klanten	6,2 dagen	6,7 dagen
Snelheid polismutaties	1,4 dagen	2,1 dagen
Bedrijfskosten	2,1% van het premiegeld	2,0% van het premiegeld

1.3 Governance

1.3.1 Governancestructuur

De functionele scheiding tussen de taken en verantwoordelijkheden van de Ledenraad, de Raad van Commissarissen (RvC) en de Raad van Bestuur (RvB) is geborgd door wetgeving, statuten en reglementen (zie ook het organogram in paragraaf 1.1.5).

Ledenraad

Wie bij Menzis (of Anderzorg) verzekerd is, is tevens lid van de Coöperatie Menzis U.A. Aan het hoofd van deze coöperatie staat de Ledenraad, een vertegenwoordiging van alle leden. De Ledenraad laat duidelijk zien hoe we bij Menzis mét en vóór elkaar werken. Zo geeft de Ledenraad een stem aan alle klanten (leden) en brengt de buitenwereld binnen. Daarnaast toetst de Ledenraad de missie, de visie en het beleid van Menzis aan de praktijk van alledag en maakt signalen uit de praktijk bespreekbaar. Ook wordt de Ledenraad betrokken bij het ontwikkelen van het zorginkoopbeleid, het vaststellen van de jaarrekening(en), statutenwijzigingen, fusies en benoemingen voor de RvC. Behalve deze formele rol heeft de Ledenraad ook een toetsende rol en een klankbordfunctie voor de RvB.

RvC

De RvC houdt toezicht op het beleid van de RvB van Menzis en op de algemene gang van zaken binnen de Coöperatie Menzis en de ondernemingen die daaraan verbonden zijn. Het toezicht gaat onder meer over de strategie, leiding en organisatie, het vermogensbeheer en het uitoefenen van de bestuurstaak. En over de manier waarop de coöperatie zich richt op maatschappelijke en sociale belangen. De RvC staat de RvB met raad ter zijde.

RvB

Het bestuur van de coöperatie is opgedragen aan de RvB. De leden van de RvB zijn voor hun bestuurstaak samen en afzonderlijk verantwoordelijk schuldig aan de RvC. De RvB verschaft de RvC tijdig de gegevens die de commissarissen nodig hebben om hun taak uit te oefenen. De RvB vergadert wekelijks met de Directieraad waar besluiten door de RvB zoveel mogelijk worden genomen op basis van de gezamenlijke mening van de Directieraad.

De RvB is verantwoordelijk voor het opstellen van de lange termijn concernstrategie van Menzis en de vertaling daarvan naar deelstrategieën, jaarplannen en begrotingen. Deze worden getoetst, geëvalueerd en beoordeeld door de RvC en uiteindelijk vastgesteld. De RvB laat zich leiden door de doelstellingen die zijn afgeleid van de concernstrategie. Daarbij maakt de RvB een zorgvuldige afweging van belangen en risico's, en houdt rekening met alle belanghebbenden en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving en gedragscodes. Ook neemt de RvB de door de RvC goedgekeurde risicobereidheid mee in de besluitvorming.

Nevenfuncties

Nevenfuncties van de leden van de Raad van Bestuur worden ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Commissarissen en staan hieronder vermeld. Het aantal en de aard van de nevenfuncties van iedere lid van de Raad van Bestuur zijn zodanig dat een goede taakvervulling is gewaarborgd.

Drs. R. Wenselaar, Voorzitter, CEO:

- Lid Bestuur Zorgverzekeraars Nederland
- Lid Bestuur Innovatiefonds Zorgverzekeraars
- Lid Raad van Toezicht Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN)
- Lid Cyber Security Raad (tot 1 februari 2019)

Drs. H.J. Sloots, lid Raad van Bestuur, CFRO (vanaf 12 augustus 2019):

- Lid BCvU Zorgverzekeraars Nederland (vanaf 12 augustus 2019)

Directieraad

De Directieraad bestaat uit de leden van de RvB en de clusterdirecteuren, aangevuld met de senior manager P&O en de manager Bestuurszaken & Strategie. De Directieraad is nauw betrokken bij de voorbereiding van de besluitvorming door de Raad van Bestuur. De leden van de Directieraad, niet zijnde de leden van de RvB, hebben

een raadgevende stem in de vergaderingen van de Raad van Bestuur, waarbij zij aanwezig zijn. De leden van de Raad van Bestuur hebben ieder één stem in de vergaderingen van de Raad van Bestuur.

1.3.2 Wet- en regelgeving

Menzis heeft te maken met veel wettelijke regelingen. De belangrijkste regelingen zijn:

- Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Wet Langdurige Zorg (Wlz)
- Wet marktordening gezondheidszorg (Wmg)
- Wet op het financieel toezicht (Wft)
- Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
- Wet normering topinkomens (WNT)
- Wet structurele maatregelen wanbetalers
- Europese Solvency II richtlijnen

Daarnaast zijn verschillende gedragscodes vanuit de sector van toepassing, zoals de Gedragscode Goed Zorgverzekeraarschap en de hiervan onderdeel uitmakende Uniforme Maatregelen en de Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Zorgverzekeraars.

1.4 Risicomanagement

Om de bedrijfsdoelen van Menzis te realiseren, is het van belang dat we ons continu bewust zijn van risico's. Dit doen we door te sturen door middel van risicomanagement. Risicomanagement houdt in dat we in onze (strategische) besluitvorming zorgvuldig afwegen welke risico's er zijn en welke impact deze risico's hebben. We onderkennen daarbij financiële en niet-financiële risicocategorieën, die afgestemd zijn op het Menzis bedrijfsmodel en aansluiten op wet- en regelgeving.

Ons risicomanagement(systeem) kan nog zo goed van opzet zijn, als er geen risicobewustzijn is bij Directieraad, management en medewerkers, dan zal er ook geen sprake zijn van effectief risicomanagement. In 2019 hebben we daarom en wederom diverse activiteiten uitgevoerd om risicobewustzijn te vergroten. Zo organiseerden we workshops op het gebied van risicomanagement voor het (nieuwe) management en enkele groepen medewerkers. En ook in het kennismakingsprogramma voor nieuwe medewerkers hadden we hier specifieke aandacht voor.

1.4.1 Three lines of defence

Bij Menzis werken we volgens het *three lines of defence* model. Dit model definieert de taken en verantwoordelijkheden van de bedrijfsfuncties, risk management en internal audit. Het model ondersteunt tevens het realiseren van de doelstellingen op het gebied van risicobeheersing.

'Three Lines of Defence'-model binnen Menzis

1^e lijn:

In de eerste plaats zijn onze managers verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering en het risicomanagement. Risicomanagement is een integraal onderdeel van onze besturing, waarbij de risico's aansluiten bij onze doelstellingen. De ambitie hebben we als volgt geformuleerd: *In het denken, handelen en verantwoording afleggen over risico's worden risico's bewust aangegaan, bewust vermeden of bewust gemitigeerd*. De eerste lijn geeft zelf aan in hoeverre zij 'in control' is.

2^e lijn:

Managers worden in hun risicomanagementtaak ondersteund door de Governance, Riskmanagement en Compliance (GRC) afdelingen. Deze ondersteuning bestaat uit:

- opstellen van beleid en adviezen;
- monitoren van de uitvoering;
- reviewen van de besluitvorming;
- afhandelen van incidenten op het gebied van bedrijfscontinuïteit.

3^e lijn:

De afdeling Internal Audit toetst periodiek of de 1^e en de 2^e lijn hun risicomanagementtaken op juiste wijze uitvoeren.

1.4.2 Strategische toprisico's

De Directieraad stelt tijdens het Menzis Risk Assessment (MRA) vast of de hoogte van de risico's acceptabel is. Daarnaast stelt de Directieraad of de risicotolerantie aangescherpt moet worden. Als de risico's hoger zijn dan de vastgestelde tolerantie worden aanvullende beheersmaatregelen bepaald. Elk kwartaal wordt de status van de risico's en de beheersing ervan opnieuw bepaald, besproken en vastgelegd in een centraal risicodossier. Hiervoor gebruikt Menzis de applicatie B Wise. In de kwartaalrapportages legt de Directieraad verantwoording af aan de RvC.

Toprisico's 2019

Onderstaande risico's zijn in 2019 door de Directieraad aangemerkt als toprisico's voor Menzis:

1. We zijn onvoldoende in staat om de transformatie van de zorginfrastructuur in de kernregio's te bewerkstelligen;
2. Onze meerwaardeproposities en/of regionale leefkrachtinterventies sorteren onvoldoende effect in de prevalentie van chronische ziekten;
3. Privacygevoelige persoons- en bedrijfsinformatie komt in verkeerde handen terecht;
4. We benutten de mogelijkheden van data en nieuwe technologische innovaties in de bedrijfsvoering onvoldoende;
5. Onze organisatie en besturing zijn onvoldoende gericht op daadkrachtige executie van de strategische doelstellingen;
6. We zijn een op uitvoering gerichte organisatie en hebben te weinig wendbaarheid en innovatiekracht;
7. Er is onvoldoende beschikbaarheid van zorg voor onze verzekerden (vooral in de GGZ en MSZ).

Voor deze toprisico's hebben we, waar mogelijk, beheersmaatregelen geformuleerd. We sturen de implementatie van deze maatregelen via de planning- en controlcyclus (een stuur- en beheersinstrument). De verantwoordelijke leidinggevend en/of directeuren voeren vervolgens maatregelen uit.

1.4.3 Risicobereidheidsverklaring

Als een betrouwbare, solide zorgverzekeraar willen wij uiteraard altijd kunnen voldoen aan de verplichtingen naar onze klanten. We houden vermogen aan dat past bij ons risicoprofiel. In ons kapitaalbeleid hebben we dit vermogen als doelsolvabiliteit gedefinieerd. Als het beschikbare vermogen de doelsolvabiliteit overtreft, kunnen we dit surplus teruggeven aan onze klanten. Dit heeft Menzis vastgelegd in het premiebeleid.

Verstevigen concurrentiepositie door duurzaamheid

We hechten grote waarde aan het duurzaam verstevigen van onze concurrentiepositie. We bedoelen daarmee dat we het belangrijk vinden om een duurzaam financieel beleid te voeren om de zorgpremie zo stabiel mogelijk te houden. Hoe doen we dat? We vinden het bieden van een betaalbare en concurrerende premie zeer belangrijk. Daarnaast sturen we actief op een positief vereveningsresultaat en technisch resultaat voor de Coöperatie Menzis U.A. Bij beleggen is, vanuit een risico-oogpunt, het genereren van een redelijk rendement belangrijker dan het realiseren van grote beleggingswinsten.

Andere zaken waar Menzis grote waarde aan hecht is:

- een goede reputatie;
- integer zijn en handelen;
- een bedrijfsvoering die voldoet aan wet- en regelgeving en een eigen voorgeschreven beleid;
- een actief monitoringsbeleid ten aanzien van de omgeving;
- tijdig kunnen inspelen op ontwikkelingen;
- afhankelijkheid van externe factoren kunnen beperken;
- proactief communiceren;
- transparant zijn;
- voorbereid zijn op incidenten.

Kosten versus risico's

We streven naar adequaat werkende:

- interne processen;
- medewerkers;
- informatie of systemen;
- uitbestedingen (waarbij beveiliging en externe fraude extra onder de aandacht zijn).

Bij onze bedrijfsvoering maken we telkens een zorgvuldige afweging tussen de kosten en de risico's. Jaarlijks actualiseren we onze risicobereidheid en stelt de RvC de risicobereidheidsverklaring (RBV) vast.

1.4.4 ORSA (Own Risk and Solvency Assessment)

Het risicoprofiel dat naar voren komt uit het MRA en de RBV zijn input voor de Own Risk & Solvency Assessment (ORSA). Dit assessment is een hulpmiddel om, uitgaande van de concernstrategie, inzicht te krijgen in de impact van interne en externe risico's, die op korte en langere termijn kunnen optreden. De ORSA is een onderdeel van de Solvency II regelgeving. Solvency II is het toezichtsregime voor (her)verzekeraars in Europa. Op basis van dit regime worden stringente eisen gesteld aan het vereiste kapitaal, het risicomanagement en toezichtsrapporthages.

De financiële positie van een zorgverzekeraar wordt bepaald door de mate van kostendekkendheid van premies/opbrengsten, de toereikendheid van de voorzieningen en de hoogte van het weerstandsvermogen. Om de financiële positie te kunnen beoordelen, moet met alle risicoaspecten rekening worden gehouden. De financiële risicoaspecten komen samen in de ORSA. Diverse scenario- en gevoeligheidsanalyses en reverse stresstesten dienen hiervoor als basis. Per scenario is de ontwikkeling van het vermogen en de kapitaalsvereiste volgens Solvency II inzichtelijk gemaakt. Op deze wijze ontstaat er een beeld van de mogelijke waarschijnlijkheid en impact van risico's op het vermogen van Menzis.

Aansluitend wordt het op termijn benodigde kapitaal vastgesteld op basis van de strategie, risico's en risicobereidheid. Naar aanleiding hiervan kan de strategie worden bijgesteld en kunnen maatregelen getroffen worden om de risico's te verkleinen. Ook kunnen herstelmaatregelen worden opgesteld, die in werking treden wanneer een risico zich manifesteert. De ORSA wordt minimaal één keer per jaar uitgevoerd en hiermee stelt de RvB vast of Menzis, gegeven het beleid en de onderkende risico's, continu beschikt over voldoende solvabiliteit. De ORSA 2019 toont aan dat Menzis op basis van de in deze ORSA uitgewerkte scenario's de komende 5 jaar over voldoende solvabiliteit beschikt gegeven het kapitaalbeleid, het risicoprofiel en de risicobereidheid. In alle situaties beschikt Menzis over de vereiste solvabiliteit.

1.4.5 Risicocategorieën en onzekerheden

Bij Menzis hanteren we, conform Solvency II, de volgende risicocategorieën:

a. **Verzekeringstechnisch risico:**

Het verzekeringstechnisch risico definiëren we als het risico op verliezen (of op een ongunstige verandering) in de waarde van verzekeringsverplichtingen. Dit vanwege een ondeugdelijke prijsstelling en inadequate aannames met betrekking tot de voorzieningen. Voor Menzis is dit het grootste risico.

b. **Marktrisico:**

Het (financieel) marktrisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingsportefeuille verandert vanwege wijzigingen in marktprijzen. Blootstelling aan marktrisico meten we aan de hand van de impact van schommelingen in de waarde van financiële variabelen, zoals aandelenprijzen, rentestanden, vastgoedwaardes en valutakoersen. De Menzis Groep hanteert een behoudend beleggingsbeleid dat afgestemd is op de maatschappelijke rol die we als verzekeraar hebben. Het primaire doel is het vermogen in stand houden. Het secundaire doel is het behalen van een optimaal rendement op de lange termijn binnen de gestelde risicobereidheid. We streven naar een beleggingsresultaat dat een stabiele ontwikkeling in de tijd laat zien.

c. **Kredietrisico:**

Menzis loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen, liquide middelen en de positieve marktwaarde van afgeleide financiële instrumenten. Belangrijke tegenpartijen voor Menzis zijn: verzekeren, zorgverleners (waaronder verleende voorschotten) en financiële instellingen (inclusief partijen in de beleggingsportefeuille). De risicobeperkende maatregelen richten zich enerzijds op de kwaliteit van de tegenpartij en anderzijds op de omvang van de uitgeleende gelden aan de tegenpartij. Daarbij houden we rekening met verkregen zekerheden.

d. **Liquiditeitsrisico:**

Het liquiditeitsrisico is het risico dat Menzis over onvoldoende middelen beschikt om aan de directe betalingsverplichtingen te voldoen. We beheersen het liquiditeitsrisico door het periodiek opstellen van een liquiditeitsprognose en te beleggen in vooral beursgenoteerde effecten.

e. **Operationeel risico:**

Een operationeel risico is het risico van een (financieel) verlies vanwege inadequate of falende interne processen, personeel en systemen of externe gebeurtenissen. Operationele risico's beheersen we door het uitvoeren van operationeel risicomanagement, waarbij we interne controlemaatregelen treffen om risico's in voldoende mate te beheersen. De operationele risico's en interne controlemaatregelen zijn per cluster/afdeling opgenomen in operationele risk & control frameworks.

Onzekerheden

Het financieringsstelsel voor de Medisch Specialistische Zorg (MSZ), Geestelijke GezondheidsZorg (GGZ) en Verpleging en Verzorging (V&V) leidt voor de zorgverzekeraars tot een aantal onzekerheden, namelijk:

- **MSZ:**

In de afgelopen jaren is meer informatie beschikbaar gekomen over de schadelast van ziekenhuizen, waardoor de omvang van de schadelast nauwkeuriger kan worden ingeschat. Voor de schadejaren 2018, 2019 en 2020 blijft dit nog onzeker, onder andere vanwege de prestaties op nacalculatiebasis.

- **GGZ:**

Voor de GGZ-sector geldt een stelsel van prestatiebekostiging, vergelijkbaar met de MSZ. Daarmee is het risico voor de zorgverzekeraars bepaald door de wijze waarop de zorgverzekeraar de GGZ-zorg bij de GGZ-instelling heeft ingekocht. Door de lange doorlooptijd van het contracteringsproces met GGZ-instellingen en vertraging in de aanlevering van declaraties door GGZ-instellingen, is er onzekerheid over de omvang van verwachte GGZ-schadelasten.

- **V&V:**

Vanaf 1 januari 2015 is de wijkverpleging ondergebracht bij de Zorgverzekeringswet. Zorgverzekeraars hadden hierdoor onvoldoende zicht op de indicatie/dossiers (feitelijke levering). Eind 2018 is het convenant 'Afschaffen minutenregistratie wijkverpleging' afgesloten. In navolging hiervan is in 2019 een uniforme controlehandleiding opgesteld en zijn tevens afspraken over de maximale controletermijnen gemaakt. De onzekerheid over de verwachte uitkomsten van de materiële controles is hierdoor beperkter dan in eerdere jaren.

- **Onzekerheden door het risicovereveningssysteem:**

De werking van het risicovereveningssysteem brengt met zich mee dat het in de praktijk circa vier jaren duurt voordat het Zorginstituut Nederland tot een definitieve afrekening met de individuele zorgverzekeraars kan overgaan. Dat betekent een cumulatie van onzekerheden ten aanzien van de vereveningsbijdrage in die periode.

De hierboven genoemde onzekerheden kunnen invloed hebben op het resultaat over 2019 en de hoogte van de technische voorzieningen voor de basisverzekering per eind 2019. In de paragraaf Risicoprofiel van de Jaarrekening lichten we bovengenoemde risicocategorieën en onzekerheden nader (kwantitatief) toe.

1.5 Financiën

1.5.1 Financieel resultaat

Menzis is een financieel gezonde en stabiele coöperatie zonder winstoogmerk. Het behoud van een solide financiële positie is uitgangspunt bij de jaarlijkse premiestelling. Hierbij geven we behaalde resultaten zo mogelijk terug aan onze verzekerden in de vorm van een lagere premie.

Ten opzichte van 2019 heeft Menzis voor 2020 de premies voor de basisverzekering relatief beperkt verhoogd. De premies voor de aanvullende verzekeringen zijn tevens beperkt verhoogd. Om dit mogelijk te maken, heeft Menzis per betalende verzekerde gemiddeld € 51 uit de reserves ingezet. Voor Menzis Groep betekent dat voor 1.834.000 betalende verzekerden een bedrag van € 93,6 miljoen.

Als verzekeraar zijn wij wettelijk verplicht reserves (eigen vermogen) aan te houden om eventuele tegenslagen in zorgkosten en andere risico's op te vangen. Met het huidige niveau van de reserves is Menzis een financieel gezond bedrijf.

Financieel resultaat

De opbouw van de omzet en het resultaat over 2019 en 2018 naar activiteiten voor Menzis Coöperatie U.A. hebben we in onderstaand overzicht weergegeven.

Coöperatie Menzis U.A.	2019	2018
Verdiende premies en bijdragen eigen rekening	6.559.421	6.374.654
Schaden eigen rekening	-6.346.396	-6.105.557
Bedrijfskosten	-197.626	-199.223
Overige technische lasten en baten eigen rekening	-9.603	107
Resultaat technische rekening schadeverzekering	5.796	69.981
Opbrengst uit beleggingen	112.683	-40.484
Overige baten en lasten	-6.115	-9.041
Resultaat na belastingen	112.364	20.456

Het groepsresultaat na belastingen over 2019 komt uit op € 112,4 miljoen (2018: € 20,5 miljoen). In het resultaat 2019 is € 93,6 miljoen verwerkt ten laste van het resultaat in verband met de lager vastgestelde premie 2020 ten opzichte van de kostprijs van de premie. Het resultaat 2019 bestaat uit het resultaat van het verzekeringsbedrijf (technisch resultaat) van € 5,8 miljoen (2018: € 70,0 miljoen) en het resultaat uit met name beleggingen (niet-technisch resultaat) van € 112,7 miljoen (2018: - € 40,5 miljoen). De hogere beleggingsopbrengsten komen voornamelijk voort uit een positief beleggingsrendement op aandelen.

De opbrengsten uit premies en bijdragen, onderdeel van het technisch resultaat, kwamen in 2019 voor Menzis Coöperatie U.A. uit op € 6.559,4 miljoen (2018: € 6.374,7 miljoen). Dit is een toename van € 184,8 miljoen of 2,8%.

De zorgkosten, ook onderdeel van het technisch resultaat, namen toe tot € 6.346,4 miljoen (2018: € 6.105,6 miljoen). Een hoger aantal verzekerden in 2019, in vergelijking met 2018, en een toename van de gemiddelde zorgkosten met ca. 3,0% is debet aan deze toename van de zorgkosten. Op basis van het zorginkoopbeleid maakt Menzis afspraken met zorgaanbieders om de zorgkostentoeename zo mogelijk te beperken.

1.5.2 Premiedemping

Menzis kiest een stabiele koers bij de inzet van de reserves. Dit betekent dat de teruggave van de reserves over meerdere jaren wordt verdeeld om zo mogelijk onnodige schoksgewijze premiestijgingen te voorkomen. Bij de jaarovergang naar 2020 zijn we hierin goed geslaagd. De zorgkosten zullen de komende jaren toenemen. Menzis wil

het effect op de premie doseren. Ook in 2019 zijn we erin geslaagd een solide en gezonde financiële positie te behouden.

1.5.3 Solvabiliteit

Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2019 € 1.599,8 miljoen (2018: € 1.487,4 miljoen).

De solvabiliteit wordt met ingang van 1 januari 2016 bepaald op basis van Solvency II wetgeving. Solvency II is het toezichtsregime voor (her)verzekeraars in Europa. Op basis van dit regime worden stringente eisen gesteld aan het vereiste kapitaal, het risicomanagement en toezichtsrapporages.

De Europese wet- en regelgeving is in de Nederlandse wet- en regelgeving geïmplementeerd, voor zover deze geen rechtstreekse werking heeft. Het toezicht op de naleving van de Solvency II regelgeving vindt plaats door de nationale toezichthouder (in Nederland De Nederlandsche Bank). EIOPA houdt toezicht op de nationale toezichthouders. Deze wetgeving betekent onder meer dat de waardering en rubricering van balansposten verschilt ten opzichte van de balans die is opgenomen in dit financieel jaarverslag dat volgens de BW2 norm is opgesteld (Nederlandse waarderingsgrondslagen). In de toelichting op de balans in dit verslag is het eigen vermogen zowel op basis van BW2 als op basis van Solvency II-grondslagen opgenomen.

In het kapitaalbeleid wordt vastgelegd welke solvabiliteit, op basis van de Solvency II-grondslagen, Menzis minimaal wil aanhouden. In 2019 heeft Menzis opnieuw het kapitaalbeleid vastgesteld, waarbij is afgesproken dat de doelsolvabiliteit voor Menzis Groep 128% bedraagt. Voor de afzonderlijke verzekeraars Menzis (Menzis Zorgverzekeraar N.V. en Menzis N.V.) en Anderzorg (Anderzorg N.V.) bedraagt deze respectievelijk 120% en 125% samenhangend met het risicoprofiel en de omvang van de desbetreffende entiteit.

De wettelijk aan te houden solvabiliteit bedraagt eind 2019 € 1.004,2 miljoen (2018: € 987,0 miljoen), de doelsolvabiliteit bedraagt € 1.285,4 miljoen. Het beschikbare eigen vermogen op basis van de Solvency II-grondslagen bedraagt € 1.569,5 miljoen (2018: € 1.477,4 miljoen). De solvabiliteitsratio bedraagt daarmee 156% (2018: 150%). In de paragraaf 'Toelichting op de balans, onderdeel Eigen Vermogen', lichten we dit verder toe.

1.5.4 Liquiditeit

De liquiditeit nam eind 2019 toe tot € 137,9 miljoen; € 63,9 miljoen hoger ten opzichte van de stand ultimo 2018 (€ 74,0 miljoen). Het verloop van de liquiditeit in het boekjaar is weergegeven in het kasstroomoverzicht als onderdeel van de jaarrekening.

In de bepaling van het wettelijk aan te houden vermogen en de waardering van balansposten zijn de kasstromen in het boekjaar 2019 en daarna van belang. De hiermee samenhangende onzekerheid is relatief beperkt. Immers, de inkomende kasstromen voor premie zijn goed voorspelbaar, evenals die van de vereveningsbijdragen.

De uitgaande kasstromen hebben betrekking op uit te betalen zorgkosten en beheerskosten. De uit te betalen zorgkosten over 2019 worden over meerdere jaren uitbetaald. Hier speelt de afhankelijkheid van het op gang komen van de declaratieprocessen van ziekenhuizen en GGZ-instellingen en het afsluiten van DOT's een belangrijke rol. We verwachten dat ruim 73% van de zorgkosten van 2019 ook in 2019 is betaald.

Menzis voorziet in haar financieringsbehoefte door inzet van eigen middelen. Door middel van een *rolling forecast* van de liquiditeitsbehoefte kunnen we eventueel aanvullende benodigde middelen onttrekken aan de beleggingen. Andersom kunnen liquide middelen die structureel niet nodig zijn aanvullend worden belegd.

1.5.5 Fiscale positie

De belangrijkste geldstromen naar de Belastingdienst zijn de af te dragen loonheffing in verband met salarissen van eigen medewerkers en verschuldigde omzetbelasting in verband met *out of pocket* beheerskosten. Met de fiscus hebben we een convenant voor horizontaal toezicht gesloten ter bevordering van samenwerking en transparantie in

de activiteiten en fiscale verplichtingen. De wijze waarop we omgaan met de beheersing van fiscale risico's is beschreven in het Tax Control Framework.

Menzis Groep kent een fiscale eenheid voor zowel vennootschapsbelasting als omzetbelasting ter voorkoming van cumulatieve belastingdruk. Voor de drie zorgverzekeraarsentiteiten van Menzis geldt een vrijstelling van vennootschapsbelasting en omzetbelasting.

1.5.6 Beleggingen en investeringen

De omvang van de overige financiële beleggingen is toegenomen van € 1.766,0 miljoen naar € 1.828,7 miljoen in 2019; een toename van € 62,7 miljoen. Hieraan ten grondslag ligt met name een toename van gelden die voor langere termijn structureel beschikbaar zijn voor beleggingen.

In december 2018 was er sprake van een forse daling van wereldwijde beurskoersen, in 2019 daarentegen van een forse stijging. Het beleggingsresultaat is dan ook gestegen van - € 40,5 miljoen in 2018 naar € 112,7 miljoen in 2019, inclusief rente en onder aftrek van de hieraan gerelateerde beheerkosten. Het rendement op het vermogen per 1 januari 2019 bedraagt daarmee 6,6% (2018: -2,8%) Menzis kent een behoudende beleggingsstrategie en een duurzaam beleggingsbeleid.

In 2019 is voor € 0,5 respectievelijk € 7,5 miljoen geïnvesteerd in immateriële vaste activa en materiële vaste activa. De financiering hiervan heeft plaatsgevonden uit eigen middelen.

Duurzaam beleggingsbeleid

Menzis wil alleen beleggen in bedrijven en landen die verantwoord omgaan met mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anticorruptie. Daarom passen wij op onze beleggingen duurzaamheidscriteria, oftewel ESG (Environment, Social, Governance) criteria en de beleggingsprincipes van de Verenigde Naties (UNPRI), toe. Wij beleggen bijvoorbeeld niet in wapens, zoals clusterbommen en landmijnen, militaire wapens of vuurwapens. Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid voor gezondheid beleggen we ook niet in tabaksproducenten en zijn we extra kritisch op de prijsstelling van medicijnen door farmaceuten. En we gebruiken onze positie als aandeelhouder om ondernemingen te stimuleren beter te presteren op het gebied van duurzaamheid. Dit doen we door jaarlijks onze stem uit te brengen op aandeelhoudersvergaderingen en actief dialoog te voeren over duurzame thema's.

In 2019 is ons duurzame beleggingsbeleid door de onafhankelijke Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) met een vijfde plaats goed beoordeeld en VBDO stelt Menzis als voorbeeld voor verzekeraars met een kleiner beheerd vermogen. Zowel onze lijst met bedrijven die we uitsluiten als de lijst van bedrijven waarin we beleggen, en een verslag van ons stem- en dialoogactiviteiten, publiceren we op onze website (<https://www.menzis.nl/vermogensbeheer>).

Maatschappelijke betrokkenheid en duurzaamheid zijn voor ons vanzelfsprekend en richtinggevend; ook als belegger volgen we die leidraad. Maatschappelijke impact willen we bereiken door duurzaam beleggen en strategisch investeren. Naast een financieel rendementsdoel dient beleggen ook een maatschappelijke impact en daarom sluiten we met strategische investeringen aan bij onze missie (*Samen verzekeren wij kwalitatief goede en betaalbare zorg en versterken we de leefkracht van ieder mens*). Onze overtuiging is dat financieel en duurzaam rendement elkaar niet uitsluiten. We richten ons niet op kortetermijngewin, maar op duurzaam rendement en dus beleggen we voor de lange termijn. We investeren in de toekomst van de (gezondheids)zorg. Bijvoorbeeld door innovatieve concepten - die de zorg en gezondheid in Nederland verbeteren - de ruimte te geven om te kunnen groeien. Dit is in het voordeel van (de leefkracht) van iedere Nederlander.

Bijdragen aan het klimaat

Onze aandelenportefeuille bestaat sinds 2015 voor 8 procent uit bedrijven met een positieve invloed op 'klimaat'. Dat levert dubbele winst op: klanten profiteren van het rendement van de beleggingen en als organisatie leveren wij een bijdrage aan klimaatverandering. Om gericht en effectief te kunnen beleggen volgen we duidelijke criteria, waarin staat welke bedrijfsactiviteiten onder 'klimaat' vallen. Die activiteiten zijn alternatieve energie, energie-efficiëntie, waterinfrastructuur en -technologieën, bestrijding van milieuverontreiniging en afvalverwerkingsoplossingen. Een onderneming die meer dan 50 procent van haar omzet behaalt uit één of meerdere van deze activiteiten past binnen

ons beleggingsthema 'klimaat'.

De uitvoering van onze klimaatbeleggingen wordt gedaan door externe vermogensbeheerder Impax. Deze Engelse vermogensbeheerder, opgericht in 1999, is pionier van en grote speler binnen klimaatbeleggingen. Jaarlijks rapporteert Impax over de (positieve) bijdrage van onze portefeuille aan het klimaat.

Groene obligaties voor een duurzame wereld

De obligatieportefeuille van Menzis bestaat uit staats- en bedrijfsobligaties, beiden op duurzame wijze ingericht:

- een minimale duurzaamheidsnorm voor landen en bedrijven waarvan we de obligaties kopen;
- reserveringen voor Groene obligaties; uitgegeven om een specifiek duurzaam project te financieren op bijvoorbeeld het gebied van duurzame energieopwekking, energiebesparing, afval, duurzaam landgebruik, biodiversiteit, schoon water en dergelijke.

In ons beleggingsbeleid hebben we maximaal 15 procent van de langlopende staats- en bedrijfsobligaties gereserveerd voor Groene obligaties. Per eind 2019 bestaat het langlopende staatsobligaties mandaat voor ongeveer 9,8 procent uit Groene obligaties en het langlopende bedrijfsobligaties mandaat voor 12,1 procent.

1.5.7 Fraudebeheersing

Als zorgverzekeraar hebben wij veel geld, de premiegelden, van onze klanten in beheer. Jaarlijks declareren onze klanten een groot bedrag aan zorgkosten en gebruiken we het geld waarvoor het bedoeld is: het betalen van goede zorg. Wanneer er gefraudeerd wordt met verzekeringsgelden dan schaadt dat het vertrouwen in zorgverleners, zorgverzekeraars en het zorgsysteem. Bovendien kan fraude dan tot een hogere zorgpremie leiden. Daarom werken we bij Menzis actief aan het voorkomen, opsporen, onderzoeken en aanpakken van fraude.

Het fraudebeleid van Menzis, dat door de RvB wordt vastgesteld en iedere vijf jaar wordt herzien, sluit aan op de eisen van de:

- Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Zorgverzekeraars;
- Gedragscode Persoonlijk Onderzoek;
- Protocol Incidenten-waarschuwingssysteem Financiële Instellingen;
- Convenant aanpak verzekeringsfraude;
- Protocol Verzekeraars & Criminaliteit.

Fraudebeheersing is bij ons een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering. We proberen het natuurlijk zoveel mogelijk te voorkomen. Indien we toch fraude constateren, proberen we dit in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren en af te handelen. Van het lijnmanagement verwachten we dat het bekend is met de frauderisico's en deze aantoonbaar beheerst.

Als er sprake is van fraude leggen we maatregelen op in overeenstemming met het uniform maatregelenbeleid van Zorgverzekeraars Nederland (ZN). Ons uitgangspunt is dat iedere euro wordt teruggehaald. Vanaf 2018 vorderen we ook de onderzoekskosten bij bewezen fraude terug.

Fraudebeheersing heeft in 2019 ruim € 3,2 miljoen aan fraude opgespoord. Dat is € 1,2 miljoen meer dan in 2018.

In mei 2019 zijn de afdelingen Formele en Materiele Controle (FMC) en Fraudebeheersing organisatorisch samengevoegd in de nieuwe afdeling F&C (Fraudebeheersing & Controle). Doel van deze samenvoeging is het realiseren van een intensievere samenwerking op het gebied van controles op rechtmatigheid en doelmatigheid van zorgkosten. Binnen de zorgsoort wijkverpleging hebben we de eerste resultaten behaald.

In 2019 heeft Fraudebeheersing zich (bijna) volledig gericht op fraudeonderzoeken binnen de Wijkverpleging, zowel voor Menzis Zorgverzekeraar als ook door samenwerking met andere zorgverzekeraars en ketenpartners.

Internal Audit heeft Fraudebeheersing geadviseerd een integrale, organisatiebrede risicoanalyse uit te voeren naar frauderisico's in het bestel- en inkoopproces (niet-zorgkostengerelateerd). Daarnaast verwacht de DNB van Menzis dat we in de risicoanalyses fraude organisatorisch actualiseren (of aanvullen). Hierbij worden ook organisatorische ontwikkelingen zoals reorganisaties en herinrichtingen meegenomen. In 2019 hebben we de risicoanalyses met deze aanbevelingen geactualiseerd.

1.6 Bedrijfsvoering

Vanaf de jaarrekening 2018 is Menzis verplicht een niet-financiële verklaring als onderdeel van het bestuursverslag op te nemen. Menzis ondersteunt door verklaring als onderdeel van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. We geven informatie over hoe we omgaan met zaken als milieu, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping. We nemen geen separate niet-financiële verklaring op, omdat de betreffende informatie door het gehele bestuursverslag vermeld staat. Hieronder lichten we een aantal onderwerpen op sociaal en milieugebied toe.

1.6.1 Samenstelling, diversiteit en arbeidsparticipatie

Samenstelling Raad van Bestuur (RvB) en Raad van Commissarissen (RvC)

In 2019 lag het percentage vrouwen in de top van Menzis op 31 procent (gelijk aan 2018). Dit percentage betreft zowel management- als Directieraadposities. Binnen de Directieraad werkte in 2019 één vrouwelijk lid. De senior manager Corporate Communicatie maakt sinds 2019 geen onderdeel meer uit van de Directieraad.

Met betrekking tot diversiteit binnen de RvB en RvC, houden we rekening met aspecten van (aanvullende) kennis, ervaring, deskundigheid en achtergrond, zodat de RvB en de RvC in staat zijn hun taken adequaat uit te oefenen. Een balans in leeftijd en geslacht speelt daarbij ook een rol. In 2019 was de man/vrouw-verdeling in de RvB 2/0 en in de RvC 3/3. Indien een bestuurder of commissaris vertrekt, houden we bij de werving van een nieuwe kandidaat rekening met diversiteit op alle vlakken. De man/vrouw-verdeling maakt daarbij ook onderdeel uit van het profiel van te werven kandida(a)t(en).

Diversiteit

Menzis onderschrijft het belang van diversiteit. Daar bedoelen we een juiste balans mee in kennis, ervaring, competenties, vaardigheden, maar ook de diversiteit tussen vrouw en man. We zijn van mening dat elke medewerker - ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst, nationaliteit, levensovertuiging, handicap of privésituatie - zich thuis moet kunnen voelen bij Menzis.

Voor bestaande functies hebben we een positief aannamebeleid voor sollicitanten uit de doelgroep van de Participatiewet (mensen met een beperking en Wajongers). In het kader van werving en selectie hebben we aandacht voor diversiteit in de volle breedte, dus niet alleen genderdiversiteit, maar ook het stimuleren van verjonging van de organisatie. Zo start jaarlijks een groep trainees en zoeken we actief, en doorlopend, (jonge) mensen die stage willen lopen. Ook investeren we door middel van een Young Potential programma in de persoonlijke ontwikkeling van jonge mensen met 3 tot 5 jaar werkervaring. Zo proberen we ook de jongere generatie binnen Menzis door te laten stromen naar cruciale posities en ze aan ons te binden.

1.6.2 Milieu

Wij zijn een organisatie die continu streeft naar kwaliteit, duurzaamheid, continuïteit en verbetering van milieu- en energieprestaties. Dat willen we niet alleen uitstralen, daar handelen ook we naar.

Milieubeleid en -management

Op het gebied van milieu voldoet Menzis aan geldende wet- en regelgeving en overige eisen. Daarbij streven we naar continue beheersing en waar mogelijk verbetering. Om dit te kunnen realiseren hebben we een milieumanagementsysteem. Dit systeem voldoet aan de eisen van de NEN-EN-ISO 14001:2015, zodat de werking van dit systeem ook door onafhankelijke partijen kan worden geverifieerd en bevestigd. Na de externe audit in september 2019 hebben we ons gehercertificeerd voor het certificaat 'Milieumanagementsysteem – ISO 14001:2015'. Hieraan is het aanvullende certificatieschema CO2-reductiemanagementcertificaat toegevoegd.

Duurzame inkoop

Duurzaamheid wordt zoveel mogelijk meegenomen bij het inkopen van facilitaire producten en diensten. In 2019 vonden inkoop- en offertetrajecten plaats op het gebied van het vervangen van het gebouwbeheerssysteem en diverse deeltrajecten voor verbouwingen. Duurzaamheid is bij inkooptrajecten dan ook een selectie criterium en dus

een standaard agendapunt in de overleggen met onze (potentiële) leveranciers. Wij verwachten dat zij dezelfde ambitie hebben op het gebied van duurzaamheid en dat zij proactief bijdragen aan het duurzaamheidsbeleid van Menzis.

Kengetallen mobiliteit en verbruik		2019	2018
Lease	CO2 uitstoot in tonnen	1.321	1.502
	Aantal lease auto's (gemiddeld)	220	231
Woon-werkverkeer	Afgelegde kilometers met OV jaarabonnement	442.871	465.713
	Aantal OV-jaarabonnementen	28	29
	Aantal afgelegde kilometers met privé auto om op het werk te komen	11.211.283	11.803.714
Zakelijke kilometers (excl. Lease)	Aantal gedeclareerde kilometers (zakelijke ritten met privéauto)	1.623.968	1.560.463
	Aantal vliegkilometers	26.848	20.318
	Afgelegde zakelijke kilometers met trein	606.741	509.890
Poolauto's	Zakelijk gereden kilometers	877.157	838.664
	Aantal reserveringen	2.277	2.260
	Aantal poolauto's	28	26
Hub's (voorheen videoconference)	Aantal reserveringen	21.407	18.945
Leenfietsen	Aantal gereserveerde leenfietsen	1.966	2.412
Verbruik	Papierverbruik in kilogram	100.936	127.132
	Elektriciteitsverbruik in KWh	4.051.936	4.098.040
	Gasverbruik in m3	213.614	224.435
	WATERverbruik in m3	9.762	9.739

1.7 Vooruitblik op 2020

Coronavirus:

Nauwlettend volgt Menzis de ontwikkelingen rondom de uitbraak van het coronavirus in Nederland. Sinds de eerste besmetting is geconstateerd in Nederland, is bij Menzis het crisis management team operationeel en zijn maatregelen getroffen om de veiligheid van medewerkers en de continuïteit van de bedrijfsvoering zeker te stellen. De preventieve maatregelen zijn er op gericht om besmettingen te voorkomen en om de kritieke processen van Menzis in stand te houden als zich toch besmettingen zouden voordoen.

Of het coronavirus landelijk tot significant meer zorgkosten leidt is nu nog moeilijk in te schatten. Samen met de andere zorgverzekeraars, VWS en de zorgaanbieders houdt Menzis de ontwikkeling van de zorgkosten nauwlettend in de gaten. De catastroferegeling in de Zorgverzekeringswet (Zvw) voorziet in een extra bijdrage voor een zorgverzekeraar bovenop zijn vereveningsbijdrage. De zorgverzekeraar ontvangt de extra bijdrage als een (gedeeltelijke) compensatie voor de extra schadelast die gemaakt worden in verband met de verzekerde zorg voor zijn verzekerden als gevolg van een catastrofe in de zin van de Zvw. De World Health Organisation (WHO) heeft het Coronavirus als pandemie aangemerkt waarmee het ook als catastrofe in de zin van de Zvw geldt.

Menzis is financieel gezond en houdt (op basis van vele risicoscenario's waaronder op het gebied van beleggingen en zorgkosten) voldoende reserves aan om financiële tegenslagen op te vangen. Dit zodat in geval van een zware schok Menzis nog steeds in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen.

In de huidige discussie rond de vergoeding en verdeling van de kosten als gevolg van het coronavirus bewaakt Menzis haar rol en positie in afstemming met de overheid en onze toezichthouders. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

In 2020 willen we het volgende realiseren:

Landelijk concurrerend:

In 2020 blijven we koploper als digitale gezondheidscoach. We positioneren SamenGezond succesvol met positieve impact voor de gebruikers en het imago van Menzis. Vandaaruit werken we verder aan een duurzaam bedrijfsmodel onder SamenGezond.

Ook blijven we in 2020 inzetten op efficiënte en toereikende landelijke zorginkoop en zorgkostenreductie ten behoeve van een betaalbare premie. Daarnaast nemen we initiatieven om bestaande wachtlijsten te reduceren.

Daarnaast zetten we in op behoud van een stabiele evenwichtige klantportefeuille, scherpe concurrerende premies en een aanspreken productportfolio. Onze dienstverlening blijft vlot, foutloos, persoonlijk en op maat en in 2020 ronden we tevens het programma Menzis Mobile 2020 af, inclusief de beoogde kanaalverschuiving.

Krachtig in de Regio:

In onze regio's verbinden we leefkracht, zorg en het sociale domein door uitvoering te geven aan de werkagenda met gemeenten waarin initiatieven worden opgezet rondom behoud van gezondheid en zorg/hulp voor specifieke kwetsbare groepen. Ook zetten we in de regio's in op het verminderen van de landelijk toenemende prevalentie van het aantal chronisch zieken. We werken aan de zorgtransitie per regio door regiovisies – gericht op de Juiste Zorg op de Juiste Plek - op te stellen met draagvlak vanuit het veld. Daarbij stimuleren we ook de digitalisering in de zorg en het verwijzen naar SamenGezond vanuit het veld, om inwoners te motiveren tot een gezonde(re) leefstijl.

Gezonde Menzis organisatie:

Vanuit de medewerkersstrategie sturen we op proactieve medewerkers als Juiste Persoon op de Juiste Plek. Mede door herinrichtingen binnen de clusters GRC en IV versterken we onze doelmatige en doelgerichte bedrijfsvoering, waarbij we tevens onze data governance verder professionaliseren en alert blijven op ontwikkelingen rondom security en privacy. Via de implementatie van de markttransitiestrategie selecteren we maatschappelijke partners die meerwaarde bieden en neemt de samenwerking met online vergelijkers zonder meerwaarde verder af. We realiseren verzekerdersgroei in de regio's door specifieke regiocampagnes. We houden de beheerskosten onder controle en zetten in op een constructieve relatie met onze toezichthouders.

Solidariteit

Tot slot is bij deze ontwikkelingen de instandhouding van het solidariteitsprincipe - dat ten grondslag ligt aan het huidige zorgstelsel - cruciaal; met elkaar brengen we de financiële middelen op voor dezelfde goede zorg voor iedereen (jong en oud, ziek en gezond). Om de zorg betaalbaar en toegankelijk te houden voor iedereen, dient de solidariteit te worden bewaakt. Menzis zal - als coöperatie zonder winstoogmerk, waarbij iedereen welkom is - ook daar verantwoordelijkheid in blijven nemen, onder andere via onze Menzis lobby-agenda en de ZN-Verkiezingsagenda.

Namens de Raad van Bestuur Menzis,

Drs. R. Wenselaar, voorzitter

Drs. H.J. Sloots AAG, CFRO

Wageningen, 26 maart 2020

Verslag van de Ledenraad

Verzekerden van Menzis zijn automatisch lid van de Coöperatie Menzis U.A. Aan het hoofd daarvan staat de Ledenraad, het hoogste orgaan. Dit is een groep mensen die samen een stem geven aan alle leden. En deze stem wordt gehoord, want de Ledenraad heeft een belangrijke rol die de koers mede bepaalt.

De leden van de Ledenraad toetsen de visie, strategie en realisatie van beleid aan de werkelijkheid van alle dag en maken signalen uit de praktijk bespreekbaar. De Ledenraad brengt de buitenwereld naar binnen, zodat Menzis zijn meerwaarde nog beter kan bieden. Daarnaast heeft de Ledenraad een aantal formele bevoegdheden, waaronder het vaststellen van de Jaarrekening van de Coöperatie Menzis U.A. en Stichting Menzis Beheer en het (her)benoemen van leden van de Raad van Commissarissen.

Verkiezingen

Naast de reguliere taken stond 2019 in het teken van de verkiezingen. Per 1 januari 2020 is een nieuwe Ledenraad van start gegaan. Afgevaardigden worden gekozen door én uit de verzekerden. Steeds voor een termijn van 4 jaar. Ruim 1.500 leden meldden zich in het voorjaar van 2019 als kandidaat voor de nieuwe Ledenraad. Dit aantal kandidaten was boven verwachting en toont een grote betrokkenheid van onze verzekerden. Het grote aantal kandidaten vroeg om een uitgebreide en zorgvuldige selectie om de 16 vacatures in te vullen. In totaal zijn met 46 kandidaten kennismakingsgesprekken gevoerd. Publicatie van de kandidatenlijst leverde geen tegenkandidaten op. De Ledenraad bestaat per 1 januari 2020 uit 19 vrouwen en 21 mannen. Van hen zijn er 31 bij Menzis verzekerd en 9 bij Anderzorg. Bij de selectie is onder meer ook gekeken naar een goede verdeling over Nederland en leeftijd. Zodat de Ledenraad zo veel mogelijk een afspiegeling is van het verzekerdenbestand.

“Hoe ik mijn deelname aan de Ledenraad zie? Als een kans om mee te denken met een organisatie die in principe ver van iedereen afstaat, maar zich bezighoudt met materie die juist erg persoonlijk is.”

Esther Gerritsen, Ledenraadslid per 1 januari 2020

“Mijn drive om lid te worden? Om de gezondheidszorg in ons land te verbeteren met innovatie en zó de zorg beschikbaar, betaalbaar en toekomstbestendig te houden voor iedereen.”

Bas Schippers, Ledenraadslid per 1 januari 2020

In 2019 zijn de volgende onderwerpen tijdens de verschillende Ledenraadsbijeenkomsten besproken:

Ledenraad februari	Bespreking zorginkoopbeleid 2020, herbenoeming RvC-lid mevrouw Kemna, toelichting beleggingsbeleid, instellen Kiescommissie
Ledenraad maart	Vaststelling jaarrekening 2018 en decharge Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen
Werkbezoek juni	Bezoek aan Slingeland Ziekenhuis Doetinchem over COPD InBeeld en ouderenzorg
Ledenraad september	Bespreking actualiteiten in de zorg, beëdiging CFRO de heer Sloots, algemene procedure benoeming en herbenoeming RvC-lid
Extra Ledenraad november	Toelichting op totstandkoming premie en campagne 2019/2020
Introductiebijeenkomst november	Eerste bijeenkomst van het inwerkprogramma waarin de Ledenraad per 1 januari 2020 een toelichting ontving op de Menzis-organisatie
Ledenraad december	Herbenoeming RvC-lid de heer Van Lieshout, opbrengsten

MenzisFonds

Het MenzisFonds is in 2018, op initiatief van de Ledenraad, gestart om - vooral lokale en regionale - initiatieven met een maatschappelijke insteek te ondersteunen. In dit fonds kunnen leden en niet-leden zelf projecten inbrengen waarvan zij vinden dat deze maatschappelijk bijdragen. Zo kan Menzis samen met verenigingen, stichtingen, coöperaties of andere niet-commerciële organisaties werken aan de verbetering van leefkracht en innovatie in de zorg. In totaal heeft in 2019 het MenzisFonds verdeeld over Nederland 36 projecten ondersteund.

“Bij de keuze van initiatieven hebben we vooral gekeken of het project laagdrempelig en kleinschalig is en dicht bij de verzekerde staat. Als Ledenraad zijn we ervan overtuigd dat dit soort projecten lokaal écht verschil kunnen maken. Betrokken organisaties kennen de omgeving, weten wat er speelt en vooral ook waar de meeste behoefte ligt. Ik ben trots dat we met het MenzisFonds deze partijen kunnen ondersteunen en op deze manier een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappij.”

René van Slooten, Ledenraadslid van Menzis

Werkbezoek

Het werkbezoek, samen met de Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur, werd in de maand juni 2019 afgelegd aan het Slingeland Ziekenhuis in Doetinchem. Hier werd kennis opgedaan over de ouderenzorg en COPD InBeeld. Maritha Spekschoor, longverpleegkundig specialist en initiatiefneemster COPD InBeeld heeft samen met Carl Kluge, longarts en Medisch manager Longgeneeskunde, de Ledenraad geïnformeerd over de totstandkoming, werkwijze, patiëntervaringen en toekomst van het project COPD InBeeld.

Regiovisie

In 2019 heeft de Menzis-organisatie weer volop gebruik gemaakt van de input van de Ledenraad. Zo hebben Ledenraadsleden onder andere meegedacht over de regiovisie Achterhoek en Twente. Veranderingen in het zorgaanbod hebben impact op de lange termijn, maar onder meer ook digitalisering en vergrijzing zijn van invloed. Om goede, toegankelijke en betaalbare zorg ook in de toekomst te waarborgen, moeten deze ontwikkelingen verankerd zijn in het zorginkoopbeleid. Zorginkoopbeleid dat niet één, maar 10 jaar vooruitkijkt. Hoe ziet de regio eruit, welke trends zijn in het zorglandschap te verwachten, welke kansen en knelpunten brengt dit met zich mee én wat is de visie van Menzis op het regionale zorglandschap. Hiervoor is bij diverse stakeholders, waaronder de

Ledenraad, input opgehaald. Met het oog op de verdere focus op de regio zal de Ledenraad actief volgen dat lessen en impact uit inspanningen in de regio schaalbaar zijn voor alle leden van Menzis en indien mogelijk ook toepasbaar zijn voor andere zorgverzekeraars.

Wetsvoorstel verzekerdenvloed Zvw

Menzis hecht veel waarde aan verzekerdenvloed. De wijze waarop Menzis de leden betreft, draagt de Ledenraad ook graag uit. Zo stond op woensdag 2 oktober 2019 de behandeling van het Wetsvoorstel verzekerdenvloed Zvw op de agenda van de Tweede Kamer. Ter voorbereiding hierop heeft Tweede Kamerlid Carla Dik-Faber input opgehaald door in gesprek te gaan met Wout Oosterhof, Ledenraadslid van Menzis. De bijdrage werd door Carla Dik-Faber als heel waardevol ervaren en de bevindingen van Wout Oosterhof werden door haar aangehaald in het debat. In 2019 is een start gemaakt met de voorbereidingen op de implementatie van de nieuwe Wet. In 2020 wordt hierin nauwe samenwerking tussen vertegenwoordigers vanuit de Ledenraad en Menzis verder gevolgd aan gegeven.

Verslag van Raad van Commissarissen

Als Raad van Commissarissen houden wij toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur (RvB) van Menzis en op de algemene gang van zaken in de Coöperatie Menzis U.A. en de ondernemingen die daaraan verbonden zijn. Het toezicht gaat onder meer over de strategie, leiderschap en cultuur, het vermogensbeheer en het uitoefenen van de bestuursstaak. En over de manier waarop de coöperatie zich richt op maatschappelijke en sociale belangen. De Raad van Commissarissen staat de Raad van Bestuur met raad ter zijde. Daartoe bespreekt de RvC in reguliere vergaderingen met de RvB en onderhoudt (tijdens bijeenkomsten) contact met leden van de Ledenraad, Directieraad, Ondernemingsraad en medewerkers.

Belangrijkste onderwerpen in 2019

Vanuit onze werkgevers- en toezichthoudersrol hebben wij in 2019 diverse, veelal jaarlijkse terugkerende, documenten besproken en besluiten genomen. Daarnaast hebben wij voor de RvB als klankbord gefungeerd op het gebied van strategische zaken. De belangrijkste onderwerpen die onze specifieke aandacht hadden lichten wij hieronder uit.

Strategie

De executie van de in 2018 vormgegeven 'Concernstrategie 2022' was voor ons in 2019 de rode draad. We hebben de RvB uitgedaagd om de uitwerking van de strategie concreet te maken op een logische, duidelijke en consequente wijze. Daarbij hebben we de RvB scherp gehouden om de strategie te vertalen naar concrete acties en resultaten voor 2019 en aankomende jaren. Wij zijn content met de stappen die binnen Menzis zijn gezet om de strategie te vertalen naar daadwerkelijke uitvoering. In 2019 zijn we met de uitvoering gestart en zijn de eerste resultaten geboekt. Daardoor kan 2020 in het teken staan van resultaten bereiken en uitdragen naar klanten en naar de maatschappij.

Regionale ontwikkeling en leefkrachtondersteuning

Het is voor Menzis én voor zorgaanbieders de uitdaging om kwalitatief goede zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Met de RvB hebben wij stil gestaan bij de huidige en toekomstige uitdagingen op dit gebied. De schaarste van zorgpersoneel en oplopende wachttijden zijn hierbij punten van aandacht. Als RvC hebben wij aandacht besteed aan invulling van de waardegerichte zorginkoop, de zorgkostenreductie en de afgesloten meerjarencontracten. In 2019 hebben wij ons ook verdiept in de wijze waarop de beelden van de toekomstige zorgvraag en behoefte in regio's tot stand komt evenals de wijze hoe regiovisies in samenwerking met partners in de regio worden ontwikkeld. De RvC ziet dit als een belangrijke stap om zorg op de juiste plek te realiseren.

Het versterken van leefkracht is een ander belangrijk doel dat Menzis wil realiseren. SamenGezond, het onlinegezondheidsprogramma van Menzis, vormt hiervoor een belangrijke pijler. Als RvC hebben wij de RvB uitgedaagd om het bereik en de impact van SamenGezond te vergroten. Wij vinden dat er in 2019 goede en gewaagde stappen op dit gebied zijn gezet. Gelijktijdig dient SamenGezond verder te worden ontwikkeld en is uitbreiding van het bereik nodig. Dit vormt dan ook een uitdaging voor 2020.

Organisatie

Menzis is zowel een coöperatie met een maatschappelijke opgave als een financiële instelling die risicobewust moet opereren. Dit betekent dat voortdurend gezocht moet worden naar een balans tussen innovatie en 'control'. Dit blijft ook een uitdaging voor de komende jaren.

Tot april 2019 had Frank Janssen als CFRO in de RvB een belangrijke taak om Menzis financieel en organisatorisch gezond te houden. Wij zijn hem erkentelijk voor de wijze waarop hij zijn rol vervulde en de belangrijke bijdrage die hij op dit gebied heeft geleverd. Zijn vertrek betekende gelijktijdig ook de zoektocht naar een nieuwe CFRO. Deze hebben wij gevonden in de persoon van Dirk Jan Sloots die per 12 augustus 2019 is gestart. Aan de hernieuwde RvB is het nu de taak om in de komende jaren het financieel- en risicoperspectief van de organisatie zo te organiseren om

de uitdagingen en kansen van de concernstrategie adequaat te blijven ondersteunen om relevant te blijven voor klanten en de maatschappij.

Voor het realiseren van de concernstrategie zijn medewerkers van cruciaal belang. Daarom heeft de RvC ook regelmatig gesproken met de RvB en de Directieraad over de wijze waarop de bijbehorende medewerkersstrategie tot stand is gebracht en wordt vertaald naar leidinggevend en medewerkers. De RvC is van mening dat de aanpak in 2019 concreet is geworden. Voor 2020 vraagt het de aandacht om het gewenste gedrag en cultuur ook daadwerkelijk te verankeren in de dagelijkse praktijk.

Financiële ontwikkelingen

We hebben het kapitaalbeleid goedgekeurd, waarbij de systematiek van Solvency II is gevolgd. Evenals vorig jaar zijn wij nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van de zorgkosten, kapitaalbeleid en solvabiliteit en beheerskosten. Belangrijk aandachtspunt in 2019 was het product- en distributiebeleid dat als gevolg van de nieuwe concernstrategie is gewijzigd. Wij hebben hierover goede gesprekken gevoerd met de RvB en Directieraad waarbij uitvoerig aandacht is besteed aan de financiële consequenties van het beleid. Hierdoor hadden wij goed zicht op de inhoudelijke bouwstenen en afwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan de premievaststelling.

Commissiewerkzaamheden in 2019

GRC Commissie

De vergaderingen van de GRC Commissie vonden circa twee weken voorafgaand aan de opvolgende RvC-vergadering plaats. De voorzitter van de GRC Commissie had voorafgaand aan elke vergadering contact met de manager Internal Audit om belangrijke actuele ontwikkelingen bilateraal door te nemen en signalen te bespreken. Bij elke vergadering was Internal Audit aanwezig.

In de GRC Commissie hebben we belangrijke thema's op het gebied van risicomanagement, premiestelling en zorgkostenprognose voorbereid. De daarin geformuleerde aandachtspunten en gevraagde acties zijn teruggekoppeld aan de gehele RvC. De commissie vergaderde tevens over onder andere de risicobeheersing, de interne controle, de financiële verslaglegging, het functioneren van de interne auditfunctie en de externe accountant. Ook hadden we dit jaar extra aandacht voor beleggingsbeleid en fraudebeheersing. Ten slotte bespraken we uitvoerig de GRC-rapporten met de sleutelfunctionarissen (Actuarieel, Compliance, Internal Audit en Risk). De commissie is tevreden over het functioneren van alle sleutelfuncties. De goede en nauwe samenwerking tussen de sleutelfunctionarissen ziet de commissie daarbij als zeer waardevol. Tevens bespraken we de door de afdeling Internal Audit genoemde verbeterpunten in de kwartaalrapportages en keken we mee naar de opvolging daarvan binnen de organisatie. De externe accountant (KPMG) was op uitnodiging bij vergaderingen aanwezig en bood inzicht in de mate waarin de interne risicobeheersings- en de controlesystemen op een adequaat niveau functioneren. Dat werkte zeer constructief voor de GRC Commissie.

Remuneratiecommissie

De commissie kwam in 2019 driemaal bijeen en bereidde de besluitvorming van de RvC voor met betrekking tot het beloningsbeleid van Menzis en de beloning van de topfunctionarissen, waaronder de beloning voor de nieuwe CFRO. De commissie stelde vast dat de beloning van de commissarissen, bestuurders en overige topfunctionarissen van Menzis ook in 2019 voldoet aan de normen van de WNT. Menzis kent een gematigd beloningsbeleid voor de top. Conform het eerder vastgestelde en door de Ledenraad goedgekeurde beloningsbeleid vindt jaarlijks een indexatie plaats op geleide van de vastgestelde indexatie in de geldende WNT-norm. Per 1 januari 2019 is het nieuwe WNT-maximum geïndexeerd met 1,5% (en verhoogd naar 282.000 euro). Conform dit beleid heeft, op voorstel van deze commissie, de RvC besloten de beloning van de bestuurders en commissarissen te indexeren met hetzelfde percentage.

Selectie- & benoemingscommissie

De Selectie- & benoemingscommissie vergaderde in 2019 driemaal en had ook tussentijds afstemming. Belangrijk onderdeel van haar werkzaamheden in 2019 vormde de selectie en benoeming van een nieuwe bestuurder. Ook de benoemings- en herbenoemingsprocedure van commissarissen is – in samenspraak met de Ledenraad - verder geëxpliciteerd. Dit is gelijktijdig ook in praktijk gebracht door een zorgvuldig en uitgebreid proces voor de

herbenoemingen van twee commissarissen. Tevens heeft de selectie- & benoemingscommissie aandacht besteed aan de personele ontwikkelingen van de Directieraad. Tot slot voerde de commissie in 2019 het reguliere jaargesprek met de CEO, is een eindgesprek gevoerd met de aftredende CFRO en is na 100 dagen een startgesprek gevoerd met de nieuwe CFRO.

Toezichthouders

Menzis heeft veel toezichthouders. De RvC is goed op de hoogte gehouden van de verschillende periodieke en reguliere onderzoeken door de toezichthouders. Binnen de RvC hebben we vooral gesproken over toezicht door DNB, Autoriteit Persoonsgegevens en de NZa, in het bijzonder vanuit het toezicht op het Wlz-uitvoerderschap.

Samenwerken

De RvC stelt prijs op een goede, constructieve samenwerking met de verschillende raden binnen Menzis. We kijken tevreden terug op een goed jaar. Op de eerste plaats in onze gesprekken met de RvB. Maar ook met de leden van de Directieraad, bijvoorbeeld wanneer zij aanwezig waren bij (sommige) RvC-vergaderingen en ook bij sparringsessies met betrekking tot de concretisering van de concernstrategie. De gesprekken met de Ledenraad stelden wij ook zeer op prijs. De reguliere bijeenkomsten tussen Ledenraad en RvB en RvC verliepen constructief. De RvC is van mening dat op deze wijze de formele, toetsende en signalerende rol van de Ledenraad goed uit de verf is gekomen. Verder zijn we dit jaar samen met de Ledenraad, net als de Directieraad en de RvB, op werkbezoek geweest naar het Slingeland Ziekenhuis in Doetinchem. Ook spraken wij in 2019 tweemaal met de OR. Het eerste zittingsjaar van de nieuwe OR heeft laten zien dat deze op een prettige wijze in staat is zijn ondernemerschap op een moderne manier vorm te geven en de RvC goed inzicht kan bieden hoe beleid vanuit de RvB wordt beleefd vanuit het perspectief van de medewerkers.

Zelfevaluatie

In de RvC-zelfevaluatie is in 2019, met voorbereiding en onder begeleiding van een externe partij, stilgestaan bij het functioneren van de RvC. Aan bod kwamen de wijze waarop onderwerpen in de RvC-vergadering worden besproken. Geconcludeerd is dat de RvC de juiste onderwerpen op een goede manier bespreekt met de RvB. Gelijktijdig kan de bespreking aan kracht winnen door onderwerpen als RvC gerichter voor te bereiden en daardoor de RvB inhoudelijk verder uit te dagen. Ook de governancestructuur binnen Menzis en de rolvulling van de RvC daarbinnen is onderwerp van gesprek geweest. Aandachtspunt is de wijze waarop de RvC contact heeft met Directieraadsleden, zijnde niet RvB-leden. Geconcludeerd is dat wenselijk is wanneer de RvC als klankbord fungeert en niet in zijn toezichthoudende rol. Tot slot is ook kritisch gekeken hoe de ondersteunende commissies functioneren in relatie tot de voltallige RvC en de rol van de voorzitter en vice-voorzitter. De RvC is content over de rolvulling van de (vice)voorzitter. Met betrekking tot de commissies concludeert de RvC dat de balans tussen het gesprek in de GRC-commissie en het gesprek in de voltallige RvC is verbeterd. De selectie- en benoemingscommissie en de remuneratiecommissie zijn nauw aan elkaar verbonden. Deze zijn in samenhang met elkaar geëvalueerd. De RvC vindt het wenselijk om in de komende jaren meer aandacht te besteden aan het thema 'mens en organisatie'. Afgesproken is dat de remuneratiecommissie de voorbereiding ter hand neemt door de relevante onderwerpen binnen dit thema te inventariseren en vervolgens te agenderen voor bespreking in de RvC.

Deskundigheidsbevordering

Met het programma Permanente Educatie (PE) zorgt de RvC voor voldoende kennis van Menzis en de omgeving om zo taken adequaat te kunnen uitvoeren. Er zijn in 2019 vier dagdelen aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering op het gebied van:

- De zorgverzekeraars en het ziekenhuis van de toekomst
- Het perspectief op leefstijl van inwoners in de regio
- Waardegerichte zorginkoop

Samenstelling

De samenstelling van de Raad van Commissarissen is in 2019 niet gewijzigd. De samenstelling is als volgt:

Naam	Functie	Commissie	Datum benoeming	Datum hernoeming	Datum aftreden
Peter van Lieshout	Voorzitter RvC	Lid Remuneratiecommissie Lid Selectie- en benoemingscommissie	1-1-2016	1-1-2020	1-1-2024
Hanny Kemna	Vicevoorzitter RvC	Voorzitter GRC Commissie	2-4-2015	2-4-2019	2-4-2023
Céline van Asselt	Lid		1-1-2013	1-1-2017	1-1-2021
Maria Molenaar	Lid	Lid GRC Commissie	1-6-2016		1-6-2020 (<i>hernoembaar</i>)
Theo Rinsema	Lid	Lid GRC Commissie	1-1-2017		1-1-2021 (<i>hernoembaar</i>)
Fedde Scheele	Lid	Voorzitter Remuneratiecommissie Voorzitter Selectie- en benoemingscommissie	1-1-2018		1-1-2022 (<i>hernoembaar</i>)

Alle commissarissen zijn onafhankelijk in de zin van best practice bepalingen 2.1.7, 2.1.8 en 2.1.9 van de Nederlandse Corporate Governance Code. Nevenfuncties van de leden van de Raad van Commissarissen worden vooraf gemeld aan de Raad van Commissarissen en staan hieronder vermeld. Het aantal en de aard van de nevenfuncties van iedere commissaris zijn zodanig dat een goede taakvervulling is gewaarborgd.

Dhr. prof.dr. P.A.H (Peter) van Lieshout – voorzitter

- Hoogleraar Theorie van de Zorg, Universiteit Utrecht
- Zelfstandig gevestigd bestuursadviseur
- Voorzitter, Raad van Toezicht Waarborgfonds voor de Zorg
- Voorzitter, Raad van Toezicht Nictiz, expertisecentrum voor ICT in de zorg
- Voorzitter, Commissie Goed Bestuur PO-raad
- Voorzitter, Klachtencommissie MBO
- Lid Raad van Advies, Inspectie van het Onderwijs
- Voorzitter Raad van Commissarissen, Woningbouwcorporatie De Alliantie (provincies Utr., Flev. en NH)
- Voorzitter Raad van Toezicht, Nederlands Jeugd Instituut (NJI)
- Voorzitter, QANU, Quality Assurance Netherlands Universities
- Lid Wetenschappelijke Adviesraad, Stichting Instituut Gak
- Lid van de het Curatorium, VNG
- Voorzitter, Onderzoeksprogrammeringscommissie Aanpak Huiselijk Geweld
- Lid Raad van Commissarissen, Berenschot

Mw. drs. C.S.M. van Asselt

- Directielid APG Asset Management, Chief Finance and Risk Officer
- Bestuurslid, International Centre for Pension Management
- Advisor to the Board, Commonland
- Lid Raad van Commissarissen, Unigarant

Mw. drs. J.M.A. Kemna RE CISA (vicevoorzitter)

- Lid Audit and Risk Assessment Committee, Géant (Vereniging Géant)
- Non-executive Director, ASA International plc
- Lid Raad van Toezicht, SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten)
- Lid Raad van Advies, GovernanceQ
- Extern lid Audit Committee, Ministerie van Financiën
- Lid Raad van Commissarissen, MN Services N.V (vanaf 6 mei 2019 President-commissaris)
- Commissaris, Binckbank (Binckbank N.V), tot en met 6 augustus 2019
- Extern lid Audit Committee, Ministerie van Veiligheid en Justitie
- Lid Raad van Toezicht van het Nederlands Instituut voor ICT in de Zorg (NICTIZ)

Mw. drs. M.B.T. Molenaar

- Voorzitter RvB Woonstad Rotterdam
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Muzu
- Lid Raad van Commissarissen Enza Zaden
- Bestuursvoorzitter Vrienden van Mikumi (ter ondersteuning van St. Kizito Hospital in Tanzania)

Dhr. T. Rinsema

- Member of the Supervisory board, Olympia Uitzendbureau BV
- Chairman of the Supervisory board, Motion10 BV
- Non-executive Board Member, Ortec Finance BV
- Member Board of advisors, NGL International BV
- Lid Raad van Toezicht, Bestuur Make-a-wish Foundation
- Member of the Supervisory Board, Kinly Holding BV

Dhr. prof.dr. F. Scheele

- Gynaecoloog, OLVG
- Hoogleraar, Beta faculteit VU en Amsterdam UMC
- Decaan, Leerhuis OLVG
- Collega geneeskundige specialismen, KNMG (tot half april 2019)
- Voorzitter, Nederlandse Vereniging Medisch Onderwijs
- Voorzitter, koepel opleidingen NVOG
- Deelproject interprofessioneel leren van de FMS

Overlegmomenten en besproken onderwerpen in 2019

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de gehouden bijeenkomst van de Raad van Commissarissen:

• Reguliere vergaderingen	8x
• Permanente educatie	3x
• RvC-OR-bijeenkomsten	2x
• Commissievergadering GRC	4x
• Commissievergadering Remuneratie en Selectie & Benoeming	3x
• Overleg met externe accountant KPMG	3x
• Bijwonen Ledenraadvergadering	4x

Tijdens de reguliere vergadering heeft de RvC formele documenten en besluiten besproken en goedgekeurd. De belangrijkste staan hieronder weergegeven:

- Memo + rapportage Q0 2019
- Concernstrategie 2022
- Kwartaalrapportage Internal Audit Q4 2018 en Q1, Q2 en Q3 2019
- Menzis Kwartaalrapportage Q4 2018 en Q1, Q2 en Q3 2019
- Jaarrekening 2018 van de Coöperatie Menzis U.A. met bijbehorende controleverklaring
- Maatschappelijk en Financieel verslag 2018
- Actuariële Functie rapport 2018
- Compliance Functie rapport 2018
- Risicomanagement Functie rapport 2018
- Kapitaalbeleid 2019
- Controleplan jaarrekeningen 2019 KPMG
- Premies 2020
- Charter Internal Audit 2020
- Audit Plan Internal Audit 2020
- Jaarplan 2020

- Begroting 2020
- Benoeming tekenend partner KPMG vanaf boekjaar 2020
- Remuneratierapport 2018
- Herbenoeming vicevoorzitter RvC per 2-4-2019
- Herbenoeming voorzitter RvC per 1-1-2020
- Benoeming CFRO per 12-8-2019
- Beloning topfunctionarissen en directeuren
- Beloning voor bestuurders 2020
- Nieuwe nevenfuncties van RvC leden, waaronder de voorgenomen benoeming van de heer Van Lieshout als lid van de RvC bij Berenschot. Geconstateerd is dat Berenschot een zakelijke relatie kan aangaan met Menzis. Afgesproken is dat Berenschot ten tijde dat de heer Van Lieshout commissaris is bij beide organisaties, geen opdrachten uitvoert voor Menzis (tenzij beide RvC's instemmen met een uitzondering). Met deze gemaakte afspraak vindt de RvC de nevenfunctie van de heer Van Lieshout bij Berenschot verenigbaar met zijn functie bij Menzis.

Jaarrekening

1. Geconsolideerde jaarrekening

2019

Coöperatie Menzis U.A.

1.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2019

(na bestemming van het resultaat; in duizenden euro's)

ACTIVA		2019		2018	
		€	€	€	€
Immateriële vaste activa	1				
Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom		<u>649</u>	649	<u>938</u>	938
Beleggingen	2				
Terreinen en gebouwen		26.544		29.373	
Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen		40		40	
Overige financiële beleggingen		<u>1.828.646</u>		<u>1.765.988</u>	
			1.855.230		1.795.401
Vorderingen	3				
Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers		116.869		116.771	
Vordering op Zorginstituut Nederland		1.169.151		1.075.508	
Overige vorderingen		<u>113.129</u>		<u>168.281</u>	
			1.399.149		1.360.560
Overige activa	4				
Materiële vaste activa		19.282		15.121	
Liquide middelen		<u>137.930</u>		<u>74.015</u>	
			157.212		89.136
Overlopende activa	5				
Lopende rente en huur		28		28	
Overige overlopende activa		<u>6.114</u>		<u>5.148</u>	
			6.142		5.176
Afgeleide financiële instrumenten	6		3.637		5.370
Totaal activa			<u>3.422.019</u>		<u>3.256.581</u>

PASSIVA		2019		2018	
		€	€	€	€
Eigen vermogen	7				
Wettelijke reserves		4.016		2.205	
Statutaire reserves		16.913		20.769	
Overige reserves		<u>1.578.862</u>		<u>1.464.453</u>	
			1.599.791		1.487.427
Technische voorzieningen	8				
Voor niet verdiende premies en lopende risico's		93.609		65.583	
Voor te betalen schaden		<u>1.281.374</u>		<u>1.290.438</u>	
			1.374.983		1.356.021
Voorzieningen	9				
Voor pensioenen		5.476		6.840	
Overige voorzieningen		<u>28.349</u>		<u>29.946</u>	
			33.825		36.786
Schulden	10				
Schulden uit directe verzekering		355.143		264.997	
Andere obligaties en onderhandse leningen		500		2.000	
Schulden aan kredietinstellingen		13.908		16.307	
Schulden aan Zorginstituut Nederland		12.012		13.718	
Overige schulden		<u>28.521</u>		<u>78.879</u>	
			410.084		375.901
Overlopende passiva	11		288		446
Afgeleide financiële instrumenten	12		3.048		-
Totaal passiva			<u>3.422.019</u>		<u>3.256.581</u>

1.2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2019

(in duizenden euro's)

		2019		2018	
		€	€	€	€
TECHNISCHE REKENING SCHADEVERZEKERING	13				
Verdiende premies en bijdragen eigen rekening	14				
Bruto premies		2.972.058		2.873.512	
Bijdrage uit Zorgverzekeringsfonds en Algemene Kassen		3.616.041		3.498.398	
Uitgaande herverzekeringspremies		<u>-653</u>		<u>-2.369</u>	
			6.587.446		6.369.541
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies en lopende risico's, bruto		-28.035		3.430	
Wijziging technische voorziening niet-verdiende premies en lopende risico's, aandeel herverzekerders		<u>10</u>		<u>1.683</u>	
			-28.025		5.113
			<u>6.559.421</u>		<u>6.374.654</u>
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	15		0		0
Overige technische baten eigen rekening	16		554		3.772
Schaden eigen rekening	17				
Bruto schade		-6.438.987		-6.178.288	
Aandeel herverzekerders		<u>0</u>		<u>3.077</u>	
			-6.438.987		-6.175.211
Wijziging voorziening voor te betalen schade, bruto		92.591		72.731	
Wijziging voorziening te betalen schade, aandeel herverzekerders		<u>0</u>		<u>-3.077</u>	
			92.591		69.654
			<u>-6.346.396</u>		<u>-6.105.557</u>
Bedrijfskosten	18				
Acquisitiekosten		-47.708		-45.377	
Beheers- en personeelskosten; afschrijvingen bedrijfsmiddelen		<u>-149.918</u>		<u>-153.846</u>	
			-197.626		-199.223
Overige technische lasten eigen rekening	16		-10.157		-3.665
Resultaat technische rekening schadeverzekering (transporteren)			<u>5.796</u>		<u>69.981</u>

(in duizenden euro's)

		2019		2018	
		€	€	€	€
NIET-TECHNISCHE REKENING					
Resultaat technische rekening schadeverzekering			5.796		69.981
Opbrengsten uit beleggingen					
Opbrengst uit niet op netto vermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen	19	100		100	
Opbrengst uit terreinen en gebouwen		5.014		4.805	
Opbrengst uit overige beleggingen		25.391		23.908	
Gerealiseerde winst op beleggingen		33.723		15.496	
			64.228		44.309
Niet gerealiseerde winst op beleggingen			124.095		52.582
Beleggingslasten					
Beheerskosten en rentelasten		-5.566		-5.716	
Waardevermindering van beleggingen		-23.791		-27.314	
Gerealiseerde verlies op beleggingen		-7.943		-13.547	
			-37.300		-46.577
Niet gerealiseerde verlies op beleggingen			-38.340		-90.798
Andere baten	20		25.771		21.857
Andere lasten	21		-31.886		-30.898
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen			112.364		20.456
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening			0		0
Resultaat na belastingen			112.364		20.456

1.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

(in duizenden euro's)	2019		2018	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat na belasting		112.364		20.456
Correcties voor :				
Vermeerdering technische voorziening eigen rekening		18.962		-51.015
Mutaties van de voorzieningen		-2.961		-738
Bijzondere waardevermindervingsverliezen		392		2.137
Afschrijving (im)materiële vaste activa		6.490		7.079
Mutatie kortlopende schulden en overlopende passiva		37.924		-105.521
Mutatie vorderingen en overlopende activa		-39.555		171.357
Ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen en afgeleide financiële instrumenten		-84.024		39.196
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		<u>49.592</u>		<u>82.951</u>
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten				
- Beleggingen in terreinen en gebouwen en in aandelen	-79.576		-81.756	
- Overige beleggingen	-3.506.594		-4.585.154	
- Afgeleide financiële instrumenten	-80.934		-26.277	
- (Im)materiële vaste activa	-9.204		-8.089	
		<u>-3.676.308</u>		<u>-4.701.276</u>
Desinvesteringen, aflossingen en verkopen				
- Beleggingen in terreinen en gebouwen en in aandelen	119.532		118.158	
- Overige beleggingen *)	3.516.774		4.375.880	
- Afgeleide financiële instrumenten	64.971		0	
- Aanschafwaarde (Im)materiële vaste activa	5.929		6.544	
- Cumulatieve afschrijvingen (Im)materiële vaste activa	-5.904		-6.480	
		<u>3.701.302</u>		<u>4.494.102</u>
Waardeveranderingen overige financiële beleggingen *)		<u>-6.772</u>		<u>24.385</u>
Totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		<u>18.222</u>		<u>-182.789</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Kapitaalstortingen	0		0	
Verstekte andere obligaties en onderhandse leningen	-1.500		-8.000	
Dividenduitkeringen	0		0	
Aflossing schulden aan kredietinstellingen	-2.399		-2.400	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		<u>-3.899</u>		<u>-10.400</u>
Mutatie liquide middelen		<u>63.915</u>		<u>-110.238</u>
Beginstand liquide middelen		74.015		184.253
Mutatie liquide middelen		<u>63.915</u>		<u>-110.238</u>
Eindstand liquide middelen		<u>137.930</u>		<u>74.015</u>

*) De waardeveranderingen overige financiële beleggingen betreft de gerealiseerde winst op overige financiële beleggingen. Deze is tevens opgenomen onder de verkopen overige beleggingen.

Activiteiten

- de uitvoering als zorgverzekeraar van de verplichte verzekering tegen ziektekosten, voortvloeiend uit de Zorgverzekeringswet (Zvw);
- de uitvoering als Zorgkantoor en als uitvoeringsorgaan van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor de instellingen die gevestigd zijn in de regio's Groningen, Arnhem en Twente;
- het verzekeren van aanvullende ziektekostenrisico's, die niet door de verplichte wettelijke verzekering tegen ziektekosten worden gedekt;
- het beheer van het vermogen van de Reserves Voormalige Vrijwillige Ziekenfondsverzekering;
- het beheer, het bestuur en financiering van de met de groep verbonden ondernemingen.

In de geconsolideerde jaarrekening van de Coöperatie Menzis U.A zijn de volgende entiteiten voor 100% meegeconsolideerd, als onderdeel van de Menzis groep:

De Coöperatie Menzis U.A. wordt als hoofd van de groep aangemerkt.

Op 15 oktober 2019 is de Stichting Leefkracht opgericht.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen de financiële gegevens van de tot de Menzis groep behorende groepsmaatschappijen per 31 december van het boekjaar. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waar door de Menzis groep beslissende zeggenschap wordt uitgeoefend en er sprake is van een

groepsmaatschappij vanwege bestuurlijke eenheid. De groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum waarop beslissende zeggenschap op de groepsmaatschappij is verkregen.

De groepsmaatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; deconsolidatie vindt plaats vanaf de datum dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen.

Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld. Deelnemingen waarop geen overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend (geassocieerde deelnemingen) worden niet betrokken in de consolidatie. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld. Alle onderlinge verhoudingen en transacties worden in de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening geëlimineerd.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de Menzis groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering.

Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Menzis groep.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook een natuurlijk persoon of juridische entiteit met beleidsbepalende invloed over de verslaggevende entiteit wordt als verbonden partij aangemerkt. Een verbonden partij heeft de mogelijkheid om significante invloed uit te oefenen op het financiële of operationele beleid van de andere partij. Als verbonden partijen zijn te onderscheiden de verschillende dochterondernemingen binnen de groepsconsolidatie Coöperatie Menzis U.A. Als natuurlijke personen zijn dit de leden van de Raad van Commissarissen, Raad van Bestuur, de clusterdirecteuren, manager Bestuurszaken & Strategie, senior manager Personeel & Organisatie en de gedefinieerde sleutelfunctionarissen of nauwe verwanten van deze natuurlijke personen. Sleutelfunctionarissen zijn medewerkers die op basis van hun functie of werkzaamheden het risicoprofiel van de verslaggevende entiteit materieel kunnen beïnvloeden.

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht.

Alle transacties met verbonden partijen worden gerealiseerd op marktconforme basis, tegen voorwaarden die vergelijkbaar zijn voor transacties met derden.

Transacties met verbonden partijen als natuurlijke personen

De natuurlijke personen, zoals bedoeld onder de definitie van verbonden partijen, genieten een renumeration zoals vermeld in de beloningsparagraaf in de jaarrekening van Coöperatie Menzis U.A. Naast deze bezoldiging kunnen zij op vrijwillige basis, onder marktconforme voorwaarden, een zorgverzekering afsluiten bij één van de gevoerde labels voor zorgverzekeringen bij de werkgeverscollectiviteit.

Transacties met verbonden partijen als dochterondernemingen

De dochterondernemingen binnen de groep gaan op regelmatige basis transacties met elkaar aan voor de reguliere uitvoering van hun activiteiten. De verrekening van onderlinge transacties worden periodiek verwerkt via interne rekeningcourant verhoudingen. Op maandelijks basis vindt vereffening plaats, waardoor over deze saldi geen renteverrekening hoeft te worden toegepast. Voor de dochterondernemingen worden de volgende materiële transacties uitgevoerd:

Bedrijfskosten

De beheerskosten worden grotendeels geadministreerd in Stichting Menzis Beheer en worden naar de desbetreffende entiteiten doorbelast op basis van het principe 'at arms length'. Hierin begrepen zijn de kosten voor erfpacht en huur van de bedrijfspanden.

Deposito's, leningen

Middels een lastgevingsovereenkomst worden de deposito's via Menzis Zorgverzekeraar N.V. uitgezet. Binnen de groep kunnen leningen worden verstrekt, waarbij de rente op leningen marktconform is.

Ontvangsten premie en uitbetaling zorgkosten

De premiegelden en uitbetaling van zorgkosten voor de aanvullende verzekeringen worden ontvangen en uitbetaald via de basisverzekeraars.

Overige transacties

Stichting Menzis Beheer neemt diensten af voor haar werknemers, voor de personeelscollectiviteit voor zorgverzekeringen en gezondheidsmanagement ter bevordering van vitale medewerkers. Op groepsniveau betreffen dit géén materiële transacties.

Algemene grondslagen

Algemene grondslagen geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW, inclusief de specifieke voorschriften van Afdeling 15 voor verzekeringsbedrijven en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor grote en middelgrote rechtspersonen. Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de winst-en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteit

Nauwlettend volgt Menzis de ontwikkelingen rondom de uitbraak van het coronavirus in Nederland. Sinds de eerste besmetting is geconstateerd in Nederland, is bij Menzis het crisis management team operationeel en zijn maatregelen getroffen om de veiligheid van medewerkers en de continuïteit van de bedrijfsvoering zeker te stellen. De preventieve maatregelen zijn er op gericht om besmettingen te voorkomen en om de kritieke processen van Menzis in stand te houden als zich toch besmettingen zouden voordoen.

Of het coronavirus landelijk tot significant meer zorgkosten leidt is nu nog moeilijk in te schatten. Samen met de andere zorgverzekeraars, VWS en de zorgaanbieders houdt Menzis de ontwikkeling van de zorgkosten nauwlettend in de gaten. De catastroferegeling in de Zorgverzekeringswet (Zvw) voorziet in een extra bijdrage voor een zorgverzekeraar bovenop zijn vereveningsbijdrage. De zorgverzekeraar ontvangt de extra bijdrage als een (gedeeltelijke) compensatie voor de extra schadelast die gemaakt worden in verband met de verzekerde zorg voor zijn verzekerden als gevolg van een catastrofe in de zin van de Zvw. De World Health Organisation (WHO) heeft het Coronavirus als pandemie aangemerkt waarmee het ook als catastrofe in de zin van de Zvw geldt.

Menzis is financieel gezond en houdt (op basis van vele risicoscenario's waaronder op het gebied van beleggingen en zorgkosten) voldoende reserves aan om financiële tegenslagen op te vangen. Dit zodat in geval van een zware schok Menzis nog steeds in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen. In de huidige discussie rond de vergoeding en verdeling van de kosten als gevolg van het coronavirus bewaakt Menzis haar rol en positie in afstemming met de overheid en onze toezichthouders. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelsel- en schattingswijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

Fouterstel Zorgkantoor

Met betrekking tot de jaarrekening 2018 is, nadat deze is vastgesteld, een materiële fout geconstateerd met betrekking tot de verwerking van de netto-opbrengsten in Stichting Zorgkantoor Menzis. In de winst-en-verliesrekening over 2018 zijn de vergoedingen voor de zorgkosten inzake rolstoelen, hulpmiddelen, mondzorg en verkeerde bed en pgb AWBZ ten onrechte verwerkt als netto-opbrengst. Conform RJ 270.105c/d voldoen deze vergoedingen niet aan de verwerkingscriteria en zouden deze vergoedingen als agent dienen te worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening. De impact op het resultaat en het eigen vermogen bedraagt nihil voor zowel 2019 als 2018. De vergoedingen voor zorgkosten en de hiermee samenhangende balansposten inzake rolstoelen, hulpmiddelen, mondzorg en verkeerde bed en de vergoedingen voor zorgkosten inzake pgb AWBZ zijn in het boekjaar alsnog verwerkt als agent. Tevens zijn de vergelijkende cijfers over 2018 aangepast. Een volledig overzicht van de impact op de posten van de balans en winst-en-verliesrekening is als volgt:

Balans

(1 januari 2018; in duizenden euro's)

	Eerder gerapporteerd	Effect fouten herstel	Gecorrigeerd
Overige vorderingen	170.027	1.746	168.281
Totaal activa	3.258.327	1.746	3.256.581
Vorzieningen	1.394.553	1.746	1.392.807
Totaal verplichtingen	1.770.454	1.746	1.768.708
Eigen vermogen per 31 december 2018	1.487.427	0	1.487.427

Winst-en verliesrekening (2018; in duizenden euro's)

	Eerder gerapporteerd	Effect fouten herstel	Gecorrigeerd
Bijfragen uit Zorgverzekeringsfonds en Algemeen Kassen	3.540.128	41.730	3.498.398
Schaden eigen rekening	-6.128.129	-22.572	-6.105.557
Bedrijfskosten	-218.919	-19.696	-199.223
Andere baten	2.201	-19.656	21.857
	-10.704	20.194	-30.898
Netto resultaat	20.456	0	20.456

Stelselwijziging Zorgkantoor

In de jaarrekening 2018 paste Stichting Zorgkantoor Menzis de specifieke vereisten uit RJ 605 Verzekeringsmaatschappijen toe, op basis van de vereisten uit RJ 605.104.

Als gevolg van het fouterstel, zoals hierboven beschreven, is niet langer sprake van schade, zoals deze in het Besluit modellen jaarrekening specifiek zijn opgenomen voor verzekeringsmaatschappijen. Ook is vastgesteld dat de toepassing van de vereisten uit RJ 605 niet gangbaar is in de bedrijfstak. Op basis hiervan is besloten om met ingang van 2019 niet langer de specifieke vereisten uit RJ 605 toe te passen. Deze stelselwijziging leidt niet tot een wijziging in het eigen vermogen of het resultaat over 2019. In de balans wordt de voorziening afhandelingskosten gerubriceerd onder overige voorzieningen in plaats van onder de technische voorzieningen. In de winst-en-verliesrekening worden

de vergoedingen van beheerskosten verantwoord onder de post overige bedrijfsopbrengsten in plaats van verdiende premies en bijdragen.

De stelselwijziging heeft tevens plaatsgevonden voor de vergelijkende cijfers.

Stelselwijziging groot onderhoud

Met ingang van 2019 is een stelselwijziging doorgevoerd in de waardering van groot onderhoud. De kosten van groot onderhoud worden geactiveerd in de balans door deze als component (onderdeel) te verwerken in de boekwaarde van het betreffende materieel vaste actief onder toepassing van de componentenmethode op het moment vanaf de eerste verwerking van het actief. De activering wordt dan afgeschreven voor de periode tot aan het moment dat het groot onderhoud opnieuw wordt uitgevoerd. In voorgaande jaren werd de componentenmethode toegepast vanaf het moment dat het groot onderhoud plaatsvond. Door een overgangsbepaling hoeft de wijziging alleen prospectief toegepast te worden en heeft hierdoor bij invoering geen impact op vermogen en resultaat.

Omrekening van vreemde valuta

Activa en passiva luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koersen per balansdatum. Transacties in vreemde valuta en de daaruit voortvloeiende baten en lasten worden berekend tegen de koersen op transactiedatum.

Koerswinsten respectievelijk -verliezen worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Operationele leasing

Bij de Menzis groep is sprake van leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan het eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) worden de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector gevolgd en deze als normenkader bij het opmaken van de jaarrekening gehanteerd.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen, gebaseerd op de economische levensduur of tegen lagere marktwaarde. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen indien de boekwaarde van het actief (of van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan. De kosten van software anders dan intern gegenereerde activa, waaronder concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom, worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur met een maximum van 5 jaar.

Beleggingen

Terreinen en gebouwen

De waardering van terreinen, gebouwen en installaties vindt plaats tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum aanwezig zijn.

Indien er op balansdatum indicaties bestaan dat de realiseerbare waarde duurzaam lager zal zijn dan de boekwaarde vindt een extra bijzondere waardevermindering plaats. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De bepaling van de realiseerbare waarde vindt ten minste eens per jaar plaats door onafhankelijke en ter zake kundige taxateurs.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor immateriële vaste activa, terreinen en gebouwen en materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroom genererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief of kasstroom genererende eenheid geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen

Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover de onderneming in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Als resultaat wordt in aanmerking genomen het in het verslagjaar gedeclareerde dividend van de deelneming, waarbij niet in contanten uitgekeerde dividenden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handelsportefeuille (financiële activa en financiële verplichtingen), gekochte leningen en obligaties, verstrekte leningen en overige vorderingen, investeringen in eigenvermogensinstrumenten, overige financiële verplichtingen en derivaten.

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen. In financiële en niet-financiële contracten kunnen afspraken zijn gemaakt die voldoen aan de definitie van derivaten. Een dergelijke afspraak wordt afgescheiden van het basiscontract en als derivaat verwerkt als zijn economische kenmerken en risico's niet nauw verbonden zijn met de economische kenmerken en risico's van het basiscontract, een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat, en het samengestelde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Bij de entiteit is geen sprake van in contract opgenomen financiële instrumenten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de

winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardevermindingsverliezen worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Saldering in de balans

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Bepaling reële waarde

- De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.
De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs.
- De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.
- De derivaten bestaan uit valutatermijn contracten en futures. De Valutatermijncontracten worden gewaardeerd met de forward valutakoersen gebaseerd op de WM Reuters 4 PM close. Indien er geen forward koers aanwezig is voor exact dezelfde looptijd als het valutatermijncontract, dan wordt de forward valuta koers geïnterpoleerd bepaald. De valuta koers wordt geïnterpoleerd per looptijd van het valutatermijncontract gebruikmakend van een berekende valuta koers per looptijdsegment. De Futures worden gewaardeerd op marktprijs (Bloomberg futures close prijs).

Bijzondere waardeverminderingen financiële vaste activa

Overige vorderingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering worden collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de onderneming historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen en de stijging van het aantal betalingsachterstanden in de portefeuille. De uitkomsten worden bijgesteld als de ondernemingsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

De boekwaarde van vorderingen wordt verminderd met de voorziening voor dubieuze vorderingen. Vorderingen die niet incasseerbaar zijn worden afgeboekt van de voorziening. Andere toevoegingen en onttrekkingen aan de voorziening worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het

bijzondere waardeverminderings-verlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Overige financiële beleggingen

Beleggingen gewaardeerd tegen marktwaarde

De aandelen, kortlopende vastrentende waardepapieren en obligaties zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde per ultimo boekjaar. De marktwaarde is gelijk aan de beurswaarde. De deposito's zijn gewaardeerd tegen nominale waarde inclusief toe te rekenen rente.

Gerealiseerde, niet-gerealiseerde koersverschillen, (nog te) ontvangen couponrente, dividenden en interest onder aftrek van betaalde administratie- en beheerskosten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Langlopende vorderingen

De onder de overige financiële beleggingen opgenomen langlopende vorderingen omvatten vorderingen uit hypothecaire leningen en andere verstrekte leningen. Deze langlopende vorderingen zijn gewaardeerd tegen aflossingswaarde, rekening houdend met een voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers

De vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid. Bij de bepaling van de voorziening voor vorderingen op verzekeringsnemers is rekening gehouden met de regeling wanbetalers.

Vorderingen op Zorginstituut Nederland

De rekening-courant verhouding met het Zorginstituut Nederland (ZiNL) betreft het per saldo te vorderen of verschuldigde bedrag tegen geamortiseerde kostprijs van de te verrekenen bedragen uit hoofde van de Zorgverzekeringswet.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa wordt gewaardeerd tegen verkrijgingprijs verminderd met lineair bepaalde afschrijving op basis van de geschatte economische levensduur, dan wel lagere realiseerbare waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit banktegoeden bij banken. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Afgeleide financiële instrumenten

In de beleggingsportefeuille wordt gebruik gemaakt van afgeleide financiële instrumenten (derivaten) in de vorm van valutatermijncontracten en renteswaps. Derivaten worden bij eerste opname in de balans opgenomen tegen reële waarde, de vervolgwaaardering van afgeleide financiële instrumenten 'derivaten' is afhankelijk van het feit of het onderliggende effect van het derivaat beursgenoteerd is of niet. Indien het onderliggende effect beursgenoteerd is, dan wordt het derivaat tegen reële waarde opgenomen. Indien het onderliggende effect niet-beursgenoteerd is, wordt het derivaat tegen kostprijs of lagere marktwaarde opgenomen. De wijze van verwerking van waardeveranderingen van het afgeleide financieel instrument hangt af van de vraag of er hedge-accounting wordt toegepast.

De per balansdatum uitstaande valutatermijncontracten worden gewaardeerd tegen reële waarde en onder de afgeleide financiële instrumenten op de balans gepresenteerd. De waardeverandering van de derivaten worden in de winst-en-verliesrekening onder de opbrengst uit overige beleggingen verantwoord.

Menzis past tot ultimo 2019 kostprijs-hedge-accounting toe voor de renteswaps. De eerste waardering en de grondslag van verwerking in de balans en de resultaatbepaling van het hedge-instrument is afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, ook het derivaat

tegen kostprijs wordt gewaardeerd. Zolang de afgedekte post in de kostprijs-hedge-relatie nog niet in de balans verwerkt wordt, wordt het hedge-instrument niet geherwaardeerd.

Eigen vermogen

Wettelijke reserves

De wettelijke reserves bestaan uit dat deel van het eigen vermogen waarover de bestuurders van de rechtspersonen op grond van wettelijke regelingen niet vrijelijk kunnen beschikken. De wettelijke reserves bestaan uit:

- de wettelijke reserve uitvoering Wlz, deze reserve komt ten behoeve van de uitvoering van de Wet langdurige zorg toe aan de zorgkantoren die met ingang van de inwerkingtreding van deze wet in de desbetreffende regio's werken.

Het maximum van de wettelijke reserve uitvoering Wet langdurige zorg bedraagt 20% van het beheerskostenbudget van dat jaar.

Statutaire reserves

De statutaire reserves betreffen het bestemmingsfonds RVVZ en het voormalig Burchtfonds van Stichting De Burcht. Het bestemmingsfonds RVVZ is ontstaan doordat de Voormalig Vrijwillige Ziekenfondsverzekering in 1986 van overheidswege werd opgeheven. Het was van oorsprong een particuliere verzekering die geheel voor eigen rekening en risico van de verzekeraar kwam. Bij de beëindiging van deze verzekering hebben de toenmalige uitvoerders van deze verzekering het beheer gekregen over deze vermogens. Op de opgebouwde vermogens rust een lastgeving. Dit betekent dat het bestemmingsfonds alleen mag worden aangewend voor de in het "Convenant besteding reserves voormalige vrijwillige ziekenfondsverzekering" opgenomen criteria voor aanwending van het fonds.

Het Burchtfonds betreft het in de statuten van Stichting Menzis Beheer genoemde afgescheiden vermogen dat apart wordt beheerd. Het Burchtfonds dient primair ter dekking van arbeidsrechtelijke verplichtingen die Menzis is aangegaan of zal aangaan met haar (oud) werknemers.

Overige reserves

Tot en met 2017 was de regelgeving met betrekking tot de Reserve Ziekenfondswet van toepassing op zorgverzekeraars. De wettelijke reserve Ziekenfondswet bedroeg ultimo 2017 € 345,2 miljoen. De Reserve Ziekenfondswet is ontstaan bij de invoering van de Zorgverzekeringswet per 1 januari 2006 waarbij is bepaald dat de (voormalige) ziekenfondsen de reserves die zij tot die tijd hadden opgebouwd mochten houden onder voorwaarde dat in de statuten een bepaling zou worden opgenomen dat de zorgverzekeraar geen winstoogmerk heeft. Deze verplichting gold tot 1 januari 2018. Menzis heeft aan deze voorwaarden voldaan.

Met ingang van 1 januari 2018 is de beklemming op de Reserve Ziekenfondswet verlopen. In de Tweede Kamer is in 2017 een initiatiefwetsvoorstel inzake een winstuitkeringsverbod voor zorgverzekeraars goedgekeurd, waar de Eerste Kamer echter niet mee heeft ingestemd. De initiatiefnemers hebben gewerkt aan een novelle op het wetsvoorstel om alsnog met terugwerkende kracht de voormalige Reserve Ziekenfondswet onder het winstuitkeringsverbod te brengen. Deze novelle behelst daarnaast een uitkeringsverbod van de winst die na 1 januari 2006 met de basisverzekeringen is behaald. Uitkering van winst uit aanvullende zorgverzekeringen en uitkeringen aan andere (basis)zorgverzekeraars binnen dezelfde groep ter versterking van de solvabiliteit van die andere zorgverzekeraar blijven wel toegestaan. De novelle is nog niet goedgekeurd door de Tweede en Eerste Kamer. Zolang er geen nieuwe wetgeving is ten aanzien van de wettelijke reserves Ziekenfondswet worden er binnen de Menzis Groep geen uitkeringen gedaan vanuit uit de Reserve Ziekenfondswet. In de jaarrekening is de Reserve Ziekenfondswet vanaf 2018 vanwege de beëindiging van de beklemming van de wettelijke reserves geherrubriceerd naar de overige reserves.

Technische voorzieningen

Voor niet verdiende premies en lopende risico's

De voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's omvat het voorcalculatorische negatieve resultaat tussen de verwachte voordelen van het jaar, volgend op het boekjaar en de onvermijdbare kosten om aan deze verplichtingen te kunnen voldoen. De onvermijdbare kosten zijn de kosten die tenminste moeten worden gemaakt om van de overeenkomst af te komen, zijnde de laagste van enerzijds de kosten bij het voldoen aan de verplichtingen en anderzijds de vergoedingen of boetes bij het niet voldoen aan de verplichtingen. Deze voorziening wordt berekend op basis van schattingen van toekomstige schadelasten, verdiende premies, vereveningsbijdragen en bedrijfskosten. Tevens wordt er rekening gehouden met de verwachte in- en uitstroom van verzekerden. De voorziening is gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs, gezien de looptijd van de voorziening (korter dan één jaar).

Indien van toepassing wordt de mutatie in de bijdrage voor de Hoge Kosten Compensatie verantwoord als aandeel herverzekeraar in de voorziening niet verdiende premie.

Voor te betalen schade

De voorziening voor nog te betalen schade betreft de kosten van nog uit te keren vergoedingen van behandelingen van verzekerden welke zijn gestart vóór balansdatum. De voorziening is opgebouwd uit een schatting van de na balansdatum nog te ontvangen declaraties en verminderd met de aan zorgverleners verstrekte kortlopende voorschotten en voorschotten voor reeds verrichte, nog niet gedeclareerde zorgverrichtingen en de verwachte opbrengsten van verhaal. De voorziening voor nog te betalen schade heeft een overwegend kortlopend karakter en is gevormd op basis van ervaringscijfers verkregen uit statistische gegevens over 2019 en eerdere jaren.

Een belangrijk deel van de voorziening heeft betrekking op DBC/DOT-declaraties van ziekenhuizen en GGZ instellingen. De DOT-systematiek brengt met zich mee dat laat inzicht bestaat in de werkelijke kosten, doordat DOT's lang openstaan, maar verantwoord moeten worden op de openingsdatum. Bij het opstellen van de jaarrekening moet derhalve gewerkt worden met schattingen van met name de kosten van Medisch Specialistische Zorg en GGZ. Bij de schatting van de kosten van ziekenhuizen en GGZ-instellingen wordt rekening gehouden met de inkoopplafonds die Coöperatie Menzis U.A. met de ziekenhuizen en GGZ-instellingen heeft afgesproken. Door de toepassing van een inkoopplafond is de omvang van de door de zorgverlener in een jaar te declareren kosten gemaximeerd. Eventuele overschrijdingen van het inkoopplafond worden in het volgende jaar verrekend en zijn verantwoord onder de vorderingen op zorgverleners.

De voorziening voor te betalen schade bevat een voorziening voor schadeafhandelingskosten inzake de per balansdatum nog lopende schade. Deze wordt bepaald op basis van de integrale kosten van de afhandeling van de ziektekostendeclaraties.

Indien van toepassing wordt de mutatie in de schade voor de Hoge Kosten Compensatie verantwoord als aandeel herverzekeraar in de voorziening te betalen schade.

Voorzieningen

Algemeen

De voorzieningen hebben betrekking op risico's ter zake van te verwachten verplichtingen en verliezen, die samenhangen met de bedrijfsvoering en op in volgende boekjaren te maken kosten, die hun oorsprong vinden in het boekjaar of in een voorafgaand boekjaar.

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, met uitzondering van de voorzieningen waarvan het effect van de tijds waarde materieel is, deze voorzieningen worden tegen contante waarde gewaardeerd.

Voor pensioenen

De voorziening voor pensioenen betreft de voorziening voor uitkeringsverplichtingen aan (oud) werknemers (VUT) en is gevormd ter voldoening van structurele verplichtingen uit hoofde van collectieve regelingen zoals opgenomen in de Cao voor de Zorgverzekeraars. Waardering vindt plaats tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting nodig zijn om de verplichtingen af te wikkelen en zijn, voor zover relevant gebaseerd op actuariële grondslagen. De voorziening heeft een overwegend middellang karakter.

Overige voorzieningen

Ziektekosten

De voorziening ziektekosten voor (oud)medewerkers en hun gezinsleden betreft de toegezegde verplichting als werkgever tot het doen van een werkgeversbijdrage in de ziektekosten. De hoogte van de bijdrage en de voorwaarden om ervoor in aanmerking te komen zijn opgenomen in de collectieve ziektekostenregeling Menzis én in een set individuele afspraken, die in het verleden zijn gemaakt met oud-medewerkers. Waardering vindt plaats tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting nodig zijn om de verplichtingen af te wikkelen en zijn, voor zover relevant gebaseerd op actuariële grondslagen. De voorziening heeft een overwegend langlopend karakter.

Jubileumvoorziening

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans. Waardering vindt plaats tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting nodig zijn om de verplichtingen af te wikkelen en zijn, voor zover relevant gebaseerd op actuariële grondslagen. De voorziening heeft een overwegend langlopend karakter.

Reorganisatievoorzieningen

In deze voorzieningen zijn de kosten verantwoord die als gevolg van de reorganisatie noodzakelijk zijn, waaronder wachtgeld, en niet in verband staan met de doorlopende activiteiten. De wachtgeldvoorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde. De dan gehanteerde discountvoet wordt gebaseerd op de Solvency II risicovrije rentecurve van EIOPA per balansdatum. De wachtgeldvoorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter. De reorganisatievoorziening heeft een overwegend kortlopend karakter.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tussen de datum van het opmaken en de datum van het vaststellen van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening indien dit onontbeerlijk is voor het inzicht. Gebeurtenissen die blijken na het vaststellen van de jaarrekening worden niet verwerkt in de jaarrekening. Als echter blijkt dat de jaarrekening door deze gebeurtenissen in ernstige mate tekortschiet in het geven van inzicht, worden de gebeurtenissen onverwijld gemeld aan de aandeelhouders en wordt ter zake een mededeling gedeponeerd bij het Handelsregister.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Het resultaat wordt tevens bepaald met inachtneming van de verwerking van ongerealiseerde waardeveranderingen van op reële waarde gewaardeerde:

- Onder vlottende activa opgenomen effecten;
- Afgeleide financiële instrumenten die niet zijn aangemerkt als dekkingsinstrument.

Verdiende premies en bijdragen eigen rekening

De verdiende premies betreffen de aan verzekerden in rekening gebrachte bruto premies onder aftrek van kortingen uit hoofde van vrijwillig eigen risico en collectiviteitskortingen alsmede de premiebedragen die het Centraal Administratie Kantoor (CAK) vergoedt voor de verzekerden waarvan het CAK de incasso heeft overgenomen in het kader van de wanbetalersregeling.

De bijdragen van het ZiNL bestaan uit de ter beschikking gestelde budgetten voor verstrekkingen en beheerskosten inclusief de (landelijke) vereveningsbijdragen Zvw inzake schade en beheerskosten. Een zorgverzekeraar maakt voor zijn jaarrekening een zo goed mogelijke schatting van de vereveningsbijdragen van het ZiNL. De hoogte van de bedragen wordt bepaald door de meest recente correspondentie vanuit het ZiNL, gecorrigeerd met verwachte aanpassingen. In de schattingen zijn alle geschatte te verrekenen bedragen begrepen uit hoofde van ex-post compensatiemechanismen van de risicoverevening Zvw. Een definitieve afrekening op de exploitatie van 2019 is pas op zijn vroegst mogelijk in het najaar van 2022.

Bij het opstellen van de jaarrekening wordt derhalve gewerkt met schattingen van de bijdragen die betrekking hebben op vooral de kosten ziekenhuis- en GGZ-zorg, waaronder de splitsing in vaste kosten, variabele kosten en de effecten van hoge kosten compensatie en nacalculaties. Bij de bepaling van de vereveningsresultaten is tevens per verstrekings-categorie rekening gehouden met de gevolgen van de onzekerheden zoals genoemd in de paragraaf risico's en onzekerheden. Onder de bijdragen vereveningsfonds is tevens begrepen de bijstelling van de schattingen over voorgaande jaren.

De uitgaande herverzekeringspremie bestaat uit de afdracht aan het Zorgverzekeringsfonds in het kader van de Hoge Kosten Compensatie (HKC) en de premie van de aan de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. (NHT). De Hoge Kosten Compensatie houdt in dat de voor de schaden per verzekerde boven een bepaald normbedrag in een landelijke pool tussen zorgverzekeraars worden verevend. Voor de GGZ was deze regeling van toepassing tot en met tekenjaar 2014 en voor de variabele kosten ziekenhuiszorg en de overige kosten tot en met tekenjaar 2011.

Toegekende Opbrengst uit Beleggingen

De Toegekende Opbrengst uit Beleggingen (TOB) is gebaseerd op de gemiddelde hoogte van de technische voorzieningen voor te betalen schaden verminderd met de voorschotten onder aftrek van de vorderingen op het Zorginstituut Nederland uit hoofde van de bijdragen uit het Zorgverzekeringsfonds van het huidig boekjaar, berekend tegen een gemiddeld 1-maands Euribor. Indien de Euribor negatief is zal geen toerekening plaats vinden. De toegekende opbrengst uit beleggingen wordt toegepast door alle verzekeraars van Menzis.

Overige technische baten en lasten eigen rekening

Onder de overige technische baten en lasten worden de direct met het verzekeringsbedrijf samenhangende technische baten en lasten, welke niet onder de verdiende premie of schaden eigen rekening vallen, verantwoord.

Schaden eigen rekening

De schaden eigen rekening bestaan uit de bruto schaden onder aftrek van het aandeel herverzekeraar. Onder de bruto schaden worden de aan het boekjaar toe te rekenen schaden voortvloeiend uit de uitvoering van de Zorgverzekeringswet en aanvullende verzekeringen verantwoord.

Als gevolg van de DBC-systematiek is de hoogte van de post medische zorg in ziekenhuizen en GGZ-instellingen met onzekerheid omgeven. Omdat bij het opmaken van de jaarrekening slechts een deel van de totale jaarlast gedeclareerd is en onbekend welk deel van het totaal dat is en er bovendien onzekerheden zijn met het bepalen van de nog te verrekenen over- of onderdekking van de instellingsbudgetten, is het moeilijk om een goede schatting van de totale kosten te maken. Het financiële risico wordt substantieel gemitigeerd als gevolg van contracterings-bepalingen en het risicovereveningssysteem. Door de overgang naar DOT-zorgproducten en de verkorting van de doorlooptijden van deze producten bij de ziekenhuizen moeten bovendien nieuwe ervaringscijfers opgebouwd worden. Echter, door het karakter van de contracten met de ziekenhuizen en GGZ-instellingen worden deze onzekerheden voor een belangrijk deel weggenomen.

De bruto schaden worden opgenomen inclusief afwikkelingskosten en onder aftrek van opbrengsten uit verhaal. De

afwikkelingskosten betreffen de integrale kosten van de interne organisatorische eenheden, die belast zijn met de afhandeling van declaraties. De ingebrachte schaden voor de Hoge Kosten Compensatie zijn verantwoord onder het aandeel herverzekeraar.

Bedrijfskosten uit gewone bedrijfsuitoefening

De bedrijfskosten betreffen alle kosten die betrekking hebben op de bedrijfsvoering van het boekjaar en zijn verdeeld over de categorieën acquisitie-, beheers-, personeels- en afschrijvingskosten. Onder de acquisitiekosten worden de kosten begrepen die middellijk of onmiddellijk samenhangen met het sluiten van verzekeringsovereenkomsten. Alle acquisitiekosten worden direct ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht. De beheerskosten worden grotendeels geadmistreerd in Stichting Menzis Beheer en worden naar de desbetreffende groepsentiteiten doorbelast op basis van het principe 'at arms length'. De kosten voor herstel en groot onderhoud worden jaarlijks ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

Belastingen

Coöperatie Menzis U.A. is op grond van haar activiteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting, zij is niet belastingplichtig voor de omzetbelasting.

Binnen de Menzis groep zijn een tweetal fiscale eenheden ingericht namelijk één fiscale eenheid voor de omzetbelasting en één fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting.

Voor de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, wordt de vennootschapsbelasting berekend over het resultaat voor belastingen van de fiscale eenheid tegen het geldende tarief, waarbij rekening wordt gehouden met fiscale faciliteiten. De eventueel verschuldigde vennootschapsbelasting wordt verantwoord in de jaarrekening. Aan de vennootschappen die deel uitmaken van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, wordt vennootschapsbelasting doorbelast. De zorgverzekeraars maken gebruik van vrijstelling voor de vennootschapsbelasting.

Binnen een fiscale eenheid omzetbelasting zijn alle gevoegde maatschappijen hoofdelijk aansprakelijk voor de omzetbelasting die door de fiscale eenheid omzetbelasting is verschuldigd en binnen een fiscale eenheid vennootschapsbelasting zijn alle dochtermaatschappijen hoofdelijk aansprakelijk voor de vennootschapsbelasting die door de fiscale eenheid is verschuldigd.

Tot de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting behoren per 31 december 2019 de volgende entiteiten:

- Menzis Holding B.V.
- Menzis Participaties B.V.
- Menzis Werkgezond B.V.
- Menzis COA Administratie B.V.
- Menzis Bemiddeling B.V.

Tot de fiscale eenheid voor de omzetbelasting behoren per 31 december 2019 de volgende entiteiten:

- Stichting Menzis Beheer
- Menzis Zorgverzekeraar N.V.
- Menzis N.V.
- AnderZorg N.V.
- Menzis Holding B.V.
- Menzis WerkGezond B.V.
- Menzis COA Administratie B.V.
- Menzis Bemiddeling B.V.
- Stichting Menzis/Azivo RVVZ
- Stichting Zorgkantoor Menzis

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode, waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit operationele-, financierings-, en investerings- en beleggingsactiviteiten. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Onder de kasstroom uit operationele activiteiten zijn de ontvangen premies, de betaalde schaden en kortingen opgenomen, alsmede de ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden. Daarnaast zijn hieronder de betaalde bedrijfs- en acquisitiekosten opgenomen en de betaalde belastingen. Kasstromen uit hoofde van aan- en verkopen van beleggingen en materiële en immateriële vaste activa zijn opgenomen onder de kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten. Onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten worden de ontvangsten uit hoofde van nieuw opgenomen langlopende schulden verantwoord alsmede de aflossingen op langlopende schulden. Kapitaalstortingen en terugbetalingen van kapitaal worden eveneens onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten opgenomen.

1.5 Risicoprofiel

1.5.1 SCR en risicocategorieën

Het vereiste eigen vermogen, ook wel de solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) genoemd, is een risicogebaseerde buffer en dus afhankelijk van de risico's die daadwerkelijk op de balans staan. Dit betekent bijvoorbeeld dat verzekeraars met risicovollere beleggingen, zoals aandelen, een hogere buffer moeten aanhouden dan verzekeraars met beleggingen in minder risicovolle activa, zoals staatsobligaties.

Het beoogde zekerheidsniveau voor (zorg)verzekeraars is vastgesteld op 99,5% over een eenjarige horizon. Een Solvency II-ratio van 100% betekent dat Menzis dusdanig kapitaal heeft dat zij na een zware schok, die naar verwachting eens in de 200 jaar voorkomt, nog steeds in staat is om haar verplichtingen na te komen.

Naast de solvabiliteitskapitaalvereiste kennen we de minimumkapitaalvereiste (MCR), ook wel het minimum vereist eigen vermogen.

Menzis is een coöperatie zonder winstoogmerk. Behaalde resultaten worden toegevoegd aan het eigen vermogen en er is geen sprake van winstuitkeringen aan aandeelhouders. Vermogen dat niet nodig is voor de dekking van het verplicht aan te houden vermogen, geven we terug aan onze klanten door middel van een lagere premie. Dit is vastgelegd in het premiebeleid. De omvang van het eigen vermogen dient voldoende te zijn om mogelijke tegenvallers op te vangen en daarmee financieel gezond te blijven: we willen een financieel stabiele en betrouwbare zorgverzekeraar zijn en daarnaast niet nodeloos vermogen aanhouden. Bij de premiestelling voor een volgend jaar is dat steeds de te maken afweging. We hebben in ons kapitaalbeleid vastgelegd dat we te allen tijde aan onze verplichtingen willen kunnen voldoen, ook bij mogelijke tegenvallers. Daarom is een interne doelsolvabiliteit bepaald van 128% van de wettelijk vereiste solvabiliteit. Dit is van toepassing voor de coöperatie als geheel. Daarmee is dit voor de RvB het belangrijkste sturingsmiddel om de solvabiliteit te monitoren. Voor de drie verzekeringsentiteiten van Menzis is eveneens een doelsolvabiliteit vastgesteld. Voor Menzis Zorgverzekeraar N.V. en Menzis N.V. is dit 120% van de SCR en voor AnderZorg N.V. is de doelsolvabiliteit vastgesteld op 125%. De doelsolvabiliteit van AnderZorg N.V. is hoger vastgesteld, omdat de solvabiliteitsratio van AnderZorg N.V. meer volatiel is.

Ultimo boekjaar 2019 is de opbouw van het vermogen ter dekking van de SCR als volgt weer te geven.

Solvabiliteit (x € 1 miljoen)	31/12 2019	31/12 2018
Groepsvermogen in geconsolideerde jaarrekening	1.600	1.487
Aanpassingen in waarderingsgrondslagen	-9	13
Eigen vermogen SII	1.590	1.500
Vermogensbestanddelen niet ter dekking van de SCR	-21	-23
Vermogen ter dekking van de SCR	1.570	1.477

Risicocategorieën

Voor de berekening van de SCR hanteert Menzis de standaardformule. De standaardformule is de Europees vastgestelde berekening voor het meten van risico's. In deze standaardformule zijn per risicocategorie parameters gedefinieerd op basis waarvan de totale SCR wordt berekend. We kennen vijf risicocategorieën die samen ook de wettelijk vereiste solvabiliteit (SCR) bepalen:

- Verzekeringstechnisch risico;
- Marktrisico;
- Kredietrisico;
- Liquiditeitsrisico;
- Operationeel risico.

Binnen deze hoofdcategorieën zijn subcategorieën gedefinieerd. Voor elk van de subcategorieën wordt een kapitaal eis berekend. De verschillende kapitaal eisen worden samengevoegd tot één enkele kapitaal eis (SCR). Hierbij houden we rekening met diversificatie-effecten tussen de risicocategorieën. De solvabiliteitseis eind 2019 bedraagt € 1.004,2 miljoen (2018: € 987,0 miljoen) en heeft betrekking op de drie verzekeraars Menzis

Zorgverzekeraar N.V., AnderZorg N.V., Menzis N.V. en de niet-verzekeraars binnen Menzis Groep. De solvabiliteitsratio op groepsniveau ultimo 2019 bedraagt 156% (2018: 150%). Ultimo boekjaar 2019 voldoet Menzis hiermee aan de solvabiliteits-eisen van de toezichthouder en is het beschikbare vermogen hoger dan de door Menzis vastgestelde doelsolvabiliteit van 128%.

De beheersing van de (individuele) risicocategorieën lichten we hierna toe (zie ook paragraaf 1.4.5 van het Bestuursverslag).

Ad A: Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico definiëren we als het risico op verlies of een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen. Dit vanwege een ondeugdelijke prijsstelling en inadequate aannames met betrekking tot de voorzieningen. Voor Menzis is dit het grootste risico. Onder Solvency II onderscheiden wij drie subrisico's:

1. *Premierisico*

Het premierisico is het risico dat premies onverwacht onvoldoende zijn om de zorgkosten en de beheerskosten te dekken, door schommelingen in het tijdstip, de frequentie en de ernst van verzekerde gebeurtenissen.

In de zorgverzekeringsmarkt is prijs één van de belangrijkste elementen waarmee geconcentreerd wordt. Voor Menzis is een stabiele ontwikkeling van de premie een belangrijk uitgangspunt. Menzis steekt daarom veel energie in het beheersen van de kwaliteit van de zorg en in het beheersen van de hoogte van de zorgkosten. Daarnaast zet Menzis, net als veel andere zorgverzekeraars, de afgelopen jaren telkens een deel van haar reserves in om de premie te dempen. Menzis stelt eenmaal per jaar de premies vast en deze kunnen tussentijds niet worden aangepast.

De verwachte zorgkosten en de te ontvangen risicovereveningsbijdrage zijn de belangrijkste elementen voor het vaststellen van de premie. Andere elementen zijn de verwachte beheerskosten en de kosten en baten vanwege het verplichte en vrijwillige eigen risico.

Door de grote bedragen die in de zorg omgaan, kunnen procentueel kleine afwijkingen al snel een behoorlijke impact hebben. Bij de basisverzekering hebben we bovendien te maken met een complex risicovereveningssysteem, waarvan de uitkomst pas na een aantal jaren bekend is.

2. *Voorzieningenrisico*

Het voorzieningenrisico is het risico dat voorzieningen ontoereikend zijn om alle nog te ontvangen declaraties over de afgelopen jaren uit te betalen, inclusief de daarbij behorende beheerskosten.

De prognose van de zorgkosten is gebaseerd op declaraties uit het verleden, de ontwikkelingen die we hierin zien en op de afspraken die we met zorgaanbieders hebben gemaakt. De prognoses worden per schadejaar gemaakt op het niveau van zorgsoorten, zoals huisartsen of ziekenhuizen. Met name bij ziekenhuizen en GGZ-instellingen kan het lang duren voordat Menzis declaraties ontvangt dan wel schadejaren worden afgerekend. Hierdoor bestaat er vooral in de meest recente schadejaren een behoorlijke mate van onzekerheid in de prognoses. Voor de aanvullende verzekeringen geldt dat de onzekerheid in de zorgkostenprognoses veel beperkter is. Dit komt voornamelijk doordat de declaraties hier veel sneller worden ontvangen.

3. *Rampenrisico*

Het rampenrisico is het risico dat een grote ramp leidt tot onverwachte verliezen. De kans op een catastrofe wordt klein geacht. Bij de aanvullende verzekering is hier, gezien de aard en omvang van de verstrekkingen, nauwelijks sprake van een risico. Bij de basisverzekering is dit risico wel aanwezig.

Beheersing

Het verzekeringstechnisch risico wordt door Menzis beheerst door goede processen in de eerste lijn en adequate toetsing hierop vanuit de tweede lijn. Het premieproces voeren we jaarlijks uit in een projectgroep, waarin ervaren medewerkers vanuit alle organisatieonderdelen participeren. De zorgkostenprognoses worden opgesteld door kwantitatieve specialisten in samenspraak met de verantwoordelijken voor de inkoop van de zorg. De tweede lijn wordt in beide processen uitgevoerd door de actuariële functie en de Financial Risk Officer.

De beheersing van het rampenrisico bestaat uit twee onderdelen. Allereerst is wettelijk geregeld dat de overheid zorgverzekeraars compenseert ingeval van een grote ramp. Ten tweede is Menzis aangesloten bij de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorisme Schaden (NHT).

Gevoeligheden

In onderstaande tabellen presenteren we de gevoeligheden voor het premierisico en het voorzieningenrisico. De gevoeligheid voor het premierisico geven we door het effect van een onderschatting van de zorgkosten van het komende jaar met 2% weer. De gevoeligheid voor het voorzieningenrisico geven we door het effect van een tekort van 2% in de verwachte schadelast weer. Beide subrisico's geven we weer als een verlaging van het solvabiliteitsoverschot (het verschil tussen het aanwezige en het vereiste solvabiliteitsvermogen).

Effect premierisico

In geval de zorgkosten het komend jaar 2% hoger zouden blijken uit te vallen, dan zou de solvabiliteitsratio 2019 van 156% met 13% afnemen naar een ratio van 143%.

Effect premierisico (x € 1.000)	Balanswaarde SII 31/12 2019	ratio voor	ratio na	effect op saldo SCR en vermogen	effect op vermogen	effect op SCR
2% hogere schadelast 2020	101.541	1,56	1,43	-130.390	-130.390	0

Effect voorzieningenrisico

Als de hoogte van de schadelast over het afgelopen jaar met 1% toeneemt betekent dit een verlaging van het vermogen en de liquide middelen en een verhoging van de technische voorziening schade. Ook de SCR neemt toe; de solvabiliteitsratio neemt af van 156% naar een ratio van 150%.

Effect schadelast +1% (x € 1.000)	Balanswaarde SII 31/12 2019	ratio voor	ratio na	effect op saldo SCR en vermogen	effect op vermogen	effect op SCR
Technische voorziening te betalen schade	1.652.188	1,56	1,50	-64.537	-63.192	1.345

Overig

De verzekeringstechnische risico's die samenhangen met de activiteiten van Menzis-groep, zijn ondergebracht in de ziektekosten- en zorgverzekeraarsentiteiten behorende tot de Menzis-groep. Deze entiteiten staan onder toezicht van De Nederlandsche Bank en worden alle bestuurd door de Raad van Bestuur van de Menzis-groep.

Ad B: Marktrisico

Het (financieel) marktrisico betreft het risico van veranderingen in de waarde van de beleggingsportefeuille als gevolg van wijzigingen in marktprijzen. Blootstelling aan marktrisico meten we aan de hand van de impact van schommelingen in de waarde van financiële variabelen, zoals aandelenprijzen, rentestanden, vastgoedwaarden en valutakoersen.

Het beleggingsbeleid van Menzis is in lijn met het Prudent Person Principle van Solvency II, wat voorschrijft dat er belegd moet worden op de wijze zoals een prudent persoon dat zou doen. Menzis hanteert een behoudend beleggingsbeleid dat afgestemd is op de maatschappelijke rol die we als verzekeraar hebben. Het Prudent Person Principle is hiermee dus leidend voor Menzis bij haar beleggingsactiviteiten.

Het beleggingsbeleid is gericht op het duurzaam in stand houden van het vermogen en het behalen van een duurzaam en maximaal reëel lange termijn rendement op de beleggingen. Hierbij streven we naar een beleggingsresultaat dat een stabiele ontwikkeling in de tijd laat zien. Door middel van periodieke (éénmaal per drie jaar) ALM-studies herijken we de samenstelling van de beleggingsportefeuille. Deze herijking heeft tot doel inzicht te geven in de onderlinge afhankelijkheden in de ontwikkeling van rechten en verplichtingen van de organisatie. Met de uitkomsten van de ALM-studie bepalen we welke beleggingsrisico's nog acceptabel zijn. Deze mogen geen risico vormen voor het nakomen van de verplichting: het betalen van zorgkosten.

Menzis-portefeuille

De Menzis-portefeuille bestaat uit twee deelportefeuilles met ieder een eigen beleggingsstrategie:

1. Rendementsportefeuille

De Rendementsportefeuille belegt voor de Menzis entiteiten de aanwezige solvabiliteit of, indien lager, de doelsolvabiliteit (volgens Solvency II) van de entiteit voor de lange termijn. Deze portefeuille heeft tot doel een stabiele rendement ontwikkeling te behalen op lange termijn. Dit betekent dat het risicoprofiel van deze deelportefeuille iets hoger mag zijn. De portefeuille die aan deze norm voldoet, bestaat voor 42,25% uit geldmarktbeleggingen, 8,25% uit staatsobligaties, 22,75% uit bedrijfsobligaties en 26,75% uit aandelen. De rendementsportefeuille bestaat naast de beursgenoteerde (liquide) beleggingscategorieën ook uit twee niet-beursgenoteerde beleggingscategorieën namelijk: 1) Private Equity (zorg beleggingen), 2) Nederlandse Hypotheken (met ingang van het 4^e kwartaal 2019).

2. Liquiditeitsportefeuille

De Liquiditeitsportefeuille belegt het restant van het belegde vermogen en heeft tot doel negatieve effecten van het risico van grote (gedwongen) kasstromen op te vangen. Deze portefeuille is gericht op het beperken van de kans op enerzijds beleggingsverliezen bij negatieve kasstromen (gedwongen verkoop van beleggingen) en anderzijds onaanvaardbare verhoging van de beleggingsrisico's bij grote positieve kasstromen. De beleggingen moeten snel beschikbaar kunnen zijn. Daarom hebben ze een korte looptijd. Het risicoprofiel van deze deelportefeuille is dus zeer defensief. Dat betekent: gericht op het behouden van het vermogen en zo min mogelijk beleggingsverlies maken. De portefeuille die het best aan deze norm voldoet bestaat voor 100% uit geldmarktbeleggingen.

Het onderscheid tussen deze twee deelportefeuilles geeft een duidelijk beeld van de risico's van de beleggingen. Daardoor kunnen betere portefeuilles worden samengesteld, die afgestemd zijn op de individuele Menzis entiteiten.

Risicotolerantie

Afwijkingen van de strategische asset mixen kunnen passief ontstaan door verschil in (autonome) waardemutaties tussen beleggingscategorieën. Aan dergelijke passieve afwijkingen is binnen de Liquiditeitsportefeuille en Rendementsportefeuille een grens gesteld van plus en min 2,5%. Bij een overschrijding hiervan zal er een herallocatie plaatsvinden om terug te gaan naar de Strategische Asset Mix. Voor de verschillende financiële risico's binnen het marktrisico hebben we aanvullende beheersmaatregelen genomen voor het: renterisico, aandelenrisico, vastgoedrisico, spreadrisico, valutarisico en concentratierisico.

1. Renterisico

Renterisico is de gevoeligheid voor veranderingen in de rentetermijnstructuur. Menzis meet het renterisico van de beleggingsportefeuille (vastrentende waarden) met de modified duration-maatstaf. Modified duration is de gevoeligheid van de waarde van de portefeuille voor een 1%-punt verandering van de marktrente. Daarbij geldt dat bij een stijgende marktrente de waarde van de rentegevoelige beleggingen daalt. Het afgelopen jaar is er een nieuwe (langlopende) rentegevoelige beleggingscategorie toegevoegd aan de beleggingsmix namelijk: Nederlandse Hypotheken. De langlopende rentegevoelige beleggingen hebben op dit moment een gemiddelde modified duration van 6,8 per 31 december 2019. De geldmarktbeleggingen kennen een zeer korte looptijd en zijn daardoor nauwelijks gevoelig voor rentewijzigingen.

De gevoeligheid van het renterisico op de betreffende balansposities is in onderstaand overzicht opgenomen.

Effect rente schok 1% (x € 1.000)		Balanswaarde SII 31/12 2019	ratio voor	ratio na	effect op saldo SCR en vermogen	effect op vermogen	effect op SCR
verhoging rentecurve +1%	activa:	2.830.064	1,56	1,52	-41.186	-44.712	-3.526
verlaging rentecurve -1%	passiva:	2.170.948	1,56	1,61	49.713	53.719	4.006

2. Aandelenrisico

Het aandelenrisico is de gevoeligheid voor veranderingen in het niveau van de marktprijzen van aandelen. Met de beleggingen in de aandelenportefeuille neemt Menzis bewust en beheerst dit risico, met als doel om op de langere termijn een positief rendement te behalen binnen de gestelde risiconormen. In onderstaand overzicht is de gevoeligheid voor het aandelenrisico weergegeven door de aandelenportefeuille met een daling van 40% te schokken.

Het effect van een daling van de aandelenportefeuille heeft een negatief gevolg voor de SCR-ratio, die dan daalt van 156% naar een waarde van 147%.

Effect waarde aandelen - 40% (x € 1.000)	Balanswaarde SII 31/12 2019	ratio voor	ratio na	effect op saldo SCR en vermogen	effect op vermogen	effect op SCR
Aandelenportefeuille	323.695	1,56	1,47	-106.835	-129.478	-22.643

3. Vastgoedrisico

Vastgoedrisico is de gevoeligheid voor veranderingen in het niveau van de marktprijzen van vastgoed. Menzis heeft het beleggen in vastgoed uitgesloten in haar strategisch beleggingsbeleid. Menzis kent alleen vastgoedrisico voor het vastgoed dat voor eigen gebruik dient. Als de waarde van het vastgoed vermindert met 40%, betekent dit een verlaging van de SCR-ratio met 1,0% naar een SCR-ratio van 155%.

Effect waarde vastgoed - 40% (x € 1.000)	Balanswaarde SII 31/12 2019	ratio voor	ratio na	effect op saldo SCR en vermogen	effect op vermogen	effect op SCR
Waarde onroerend goed	46.910	1,56	1,55	-17.162	-18.764	-1.602

4. Spreadrisico

Het spreadrisico vloeit voort uit de gevoeligheid voor veranderingen in het niveau van de krediet spreiding boven de risicovrije rentetermijnstructuur. Hoe lager de kredietwaardigheid van de vastrentende waarden, hoe hoger het risico. Het effect is groter voor de langer lopende vastrentende waarden. Er wordt met name spreadrisico gelopen in de bedrijfsobligaties portefeuille. De kredietwaardigheid wordt weergegeven met een kredietrating, zoals afgegeven door rating bureaus (Standard & Poors, Moody's en Fitch). Om het spreadrisico te beheersen, moeten beleggingen in langlopende staatsobligaties minimaal een rating van AA hebben. Langlopende bedrijfsobligaties moeten minimaal een rating van BB hebben en de geldmarktbeleggingen een minimale rating van BBB.

De totale portefeuille vastrentende waarden (langlopende en kortlopende obligaties) kent de volgende inrichting naar kredietrating:

Kredietrating (x € 1.000)	Staats- obligaties	Bedrijfs- obligaties	Totaal	%
AAA	124.579	5.352	129.931	9,5%
AA	325.567	286.549	612.116	44,6%
A	103.015	109.270	212.285	15,5%
BBB	251.160	164.463	415.623	30,3%
BB	0	2.264	2.264	0,2%
B	0	0	0	0,0%
N/C	0	0	0	0,0%
Totaal	804.321	567.899	1.372.220	100,0%

5. Valutarisico

Valutarisico vloeit voort uit veranderingen in het niveau en de volatiliteit van valutakoersen. Er is alleen valutarisico aanwezig in de beleggingsportefeuille. Om risicospreiding in de beleggingsportefeuille te realiseren, wordt er wereldwijd belegd. Hierdoor zitten er beleggingen in de portefeuille die in andere valuta zijn genoteerd dan de euro. Het beleid is om het valutarisico grotendeels af te dekken middels valutatermijncontracten (derivaten). Over ca. 94% van de beleggingen lopen we geen valutarisico.

6. Concentratierisico

Marktrisicoconcentratie is het risico dat ontstaat door een gebrek aan diversificatie in de beleggingsportefeuille of door een sterke blootstelling aan het risico van wanbetaling van een enkele emittent van effecten of een groep van verbonden emittenten. De beleggingsportefeuille is breed gespreid en bevat slechts enkele grote vastrentende waarden posities uitgegeven door landen.

Vastrentende waarden naar land (x € 1.000)	%	31/12 2019	31/12 2018
Italië	22,4%	180.146	176.646
België	16,6%	133.651	125.586
Duitsland	13,4%	107.629	23.680
Frankrijk	13,1%	105.434	38.167
Spanje	11,4%	92.002	187.586
Portugal	8,8%	71.014	37.050
Verenigd Koninkrijk	4,8%	38.222	37.230
Oostenrijk	4,1%	33.205	23.595
Finland	1,7%	13.663	3.475
Ierland	1,4%	11.013	39.002
Nederland	1,0%	7.768	109.549
Zweden	0,4%	3.117	4.409
Denemarken	0,3%	2.560	2.140
Zwitserland	0,3%	2.504	2.496
Noorwegen	0,1%	1.120	1.264
Azië (supranationaal)	0,1%	592	0
Europa (supranationaal)*	0,1%	404	0
Luxemburg	0,0%	279	282
Totaal	100,0%	804.321	812.158

*Europa: dit betreffen vastrentende waarden die zijn uitgegeven door de Europese Unie.

Onderstaande tabel laat per beleggingscategorie zien op basis van welke methode de balanswaarde is bepaald.

Levels (x € 1.000)	Staats-obligaties	Bedrijfs-obligaties	Aandelen	Deposito's	Totaal overig	Totaal
Genoteerde marktprijzen	804.321	567.899	323.715	0	0	1.695.934
Onafhankelijke taxaties	0	0	0	0	0	0
Netto-contante waardeberekening	0	0	0	49.980	0	49.980
Overige methode	0	0	24.913	0	57.207	82.121
Totaal	804.321	567.899	348.628	49.980	57.207	1.828.035

Ad C: Kredietrisico

Kredietrisico (vorderingenrisico) is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de financiële situatie vanwege schommelingen in de kredietwaardigheid van tegenpartijen en debiteuren, waaraan Menzis blootstaat in de vorm van een tegenpartijrisico.

Menzis onderscheidt binnen het vorderingenrisico de volgende subcategorieën:

1. Zorgverlenersrisico

Menzis kan risico lopen dat zorgverleners niet of niet tijdig aan hun betalingsverplichtingen voldoen. Het zorgverlenersrisico bestaat voor Menzis uit een aantal onderdelen, namelijk:

- o Voorschotten onderhanden werk (GGZ, ziekenhuizen);
- o Declaratievoorschotten;
- o Opbrengstverrekening incl. onverschuldigde betalingen boven een plafond/aanneemsom;
- o Vorderingen uit formele en materiële controles (incl. zelfonderzoeken).

Instellingen die medisch specialistische zorg of GGZ-zorg verlenen, declareren in de vorm van zorgproducten. Omdat zorgproducten pas na afronding van de behandeling gedeclareerd mogen worden, ontstaat bij ziekenhuizen en GGZ-instellingen een liquiditeitsbehoefte. Hiervoor zijn door Menzis aan zorgverleners voorschotten verstrekt op reeds verrichte, maar nog niet gedeclareerde prestaties (het onderhanden werk). Voor de toegankelijkheid van de zorg is het namelijk van belang dat zorgverleners voorschotten ontvangen.

Bij de beheersing van dit risico wordt uitgegaan van het risico op faillissement, het uitstaande bedrag aan

voorschotten en de mogelijkheid om in geval van faillissement dit bedrag te kunnen verrekenen met de nog niet gedeclareerde prestaties. Menzis wil vorderingen die niet door onderhanden werk worden gedekt (overschrijding van plafondbedragen, FMC vorderingen, opbrengstverrekening) zo snel mogelijk na ontstaan verrekenen en voert een actief debiteurenbeheer uit.

2. Financiële instellingen

Kredietrisico op financiële instellingen ontstaat op het moment dat Menzis een vordering heeft op banken of verzekeraars die niet wordt aangemerkt als belegging. Menzis heeft vorderingen op deze partijen als gevolg van de dagelijkse bedrijfsuitoefening. Kredietrisico wordt standaard uitgedrukt in een maatstaf voor kredietwaardigheid, de kredietrating. Een kredietrating zegt iets over de kans dat de partij niet meer in staat is kredieten terug te betalen. Kredietratings worden uitgegeven door internationale ratingbureaus en kennen een schaal van AAA (hoogste kredietwaardigheid) tot C/D (laagste kredietwaardigheid).

De bereidheid van Menzis risico's te lopen bij het financiële instellingen is beperkt, omdat het 100% afdekken van vorderingen risico voor financiële instellingen onmogelijk is. Menzis heeft uit hoofde van de dagelijkse bedrijfsuitoefening posities bij de huisbank.

3. Verzekerdenrisico

Het debiteurenrisico is het risico dat een verzekerde van Menzis een vordering niet zal voldoen. Het betreft hier een groot aantal vorderingen voor premies en eigen risico/eigen bijdragen met een beperkte omvang per verzekerde. Binnen het debiteurensaldo zijn geen grote concentraties aanwezig. Tussen de overheid en zorgverzekeraars zijn voor de basisverzekering specifieke afspraken gemaakt om het risico van wanbetaling door verzekerden/debiteuren te verminderen. Het tegenpartijrisico voor de verzekeraar blijft bij deze maatregelen beperkt tot maximaal zes maandpremies basisverzekering per verzekerde. Voor de aanvullende verzekeringen zal, bij wanbetaling door een verzekerde, de polis opgeschort of beëindigd worden.

Effect vorderingenpositie + 100% (x € 1.000)	Balanswaarde SII 31/12 2019	ratio voor	ratio na	effect op saldo SCR en vermogen	effect op vermogen	effect op SCR
Hoogte vorderingen op zorgverleners	79.673	1,56	1,56	-2.548	0	2.548

Met betrekking tot vorderingen op verzekeringnemers en vorderingen op zorgverleners dient kapitaal te worden aangehouden. Bij een 100% hogere vorderingspositie per 31 december 2019 (waarover tegenpartijkredietrisico wordt gelopen) vermindert het saldo liquide middelen en SCR met € 2,5 miljoen. Op de solvabiliteitsratio van 156% heeft dit echter nauwelijks effect.

Ad D: Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat Menzis over onvoldoende middelen beschikt om aan de directe betalingsverplichtingen te voldoen. Menzis beheert het liquiditeitsrisico door het periodiek opstellen van een liquiditeitsprognose en te beleggen in met name beursgenoteerde effecten. Alle beleggingen, met uitzondering van de beleggingen in de zorg van ca. € 82,1 miljoen, zijn liquide en vrij verhandelbaar. Menzis heeft in 2019 geen bijzondere liquiditeitsrisico's en/of kasstroomrisico's gelopen.

Ad E: Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een (financieel) verlies dat zich voordoet als gevolg van: inadequate of falende interne processen, personeel, systemen of externe gebeurtenissen. Menzis onderscheidt binnen het operationeel risico de volgende subcategorieën:

1. Keten-/ procesbeheersing: het risico van onvoldoende doelmatige en/of onvoldoende doeltreffende bedrijfsketens /-functies / -processen inclusief (keten)samenwerking.
2. Personeel (incl. kwaliteit van management): het risico van inadequate bedrijfsvoering door een kwantitatief en/of kwalitatief tekort aan personeel (incl. management).
3. Informatie: het risico op niet tijdige, verkeerde of onjuiste informatie door bijvoorbeeld onvoldoende controles of overmatig gebruik van spreadsheets, waardoor externe verantwoordingen (zoals jaarrekeningen en Solvency II rapportages) onjuist zijn of er onvoldoende sturing op de bedrijfsvoering mogelijk is.

4. IT: het risico dat de Menzis bedrijfsfuncties onvoldoende worden ondersteund met een betrouwbare en flexibele informatievoorziening door veroudering of verkeerde keuzes, waardoor de Menzis-strategie niet kan worden verwezenlijkt of IT-dienstverlening niet voldoet aan de eisen.
5. Beveiliging: het risico op verlies, misbruik of vernietiging van gegevens en/of informatiesystemen door aanvallen of malware (cyber dreiging), molest of verlies van apparatuur, of ontoereikende toegangsbeveiliging waardoor systemen corrupt raken of uitvallen, of (persoons)gegevens worden geopenbaard.
6. Continuïteit: het risico dat de continuïteit van de (kritische) bedrijfsprocessen, of van heel Menzis, in gevaar komt door (externe) gebeurtenissen.
7. Fraude: het risico dat personen of organisaties buiten Menzis bewust handelingen uitvoeren die een effect hebben op de realisatie van de Menzis-doelstellingen en die in strijd zijn met wet- en regelgeving, of het opzettelijk niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens.
8. Uitbesteding: het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van (een deel van) de bedrijfsvoering van Menzis wordt geschaad door tekortkomingen in uitbestede werkzaamheden of door derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel.
9. Integriteit: het risico dat de integriteit van Menzis (negatief) wordt beïnvloedt, doordat medewerkers van Menzis wet- en regelgeving, maatschappelijke en/of door Menzis opgestelde normen overtreden (niet integere, onethische gedragingen). Ook het risico op interne fraude valt hieronder.
10. Compliance: het risico dat ontstaat als het beleid en/of de bedrijfsvoering van Menzis niet voldoen aan wet- en regelgeving, alsmede de eigen voorgeschreven beleidskaders, processen en procedures.
11. Omgeving: het risico op onverwachte externe gebeurtenissen.

We willen onze doelen op een beheerste wijze realiseren door in voldoende mate *in control* te zijn in onze bedrijfsvoering op bovengenoemde subrisicocategorieën. De risicobereidheid voor het bedrijfsvoeringsrisico is beperkt, met uitzondering van de subrisicocategorieën fraude, beveiliging en integriteit. Deze hebben een lage risicobereidheid. We voeren periodiek risicoanalyses/risk assessments uit en stellen hierbij de risicoblootstelling vast van specifieke risico's binnen bovengenoemde subrisicocategorieën. Daarnaast toetsen we de bedrijfsfuncties periodiek aan de kaders voor de beheersing van integriteit en andere compliance thema's.

1.5.2 Onzekerheden in de zorgkosten

Het financieringsstelsel voor de Medisch Specialistische Zorg (MSZ), Geestelijke GezondheidsZorg (GGZ) en Verpleging en Verzorging (V&V) leidt tot een aantal onzekerheden voor de zorgverzekeraars. Deze lichten we hieronder toe.

Medisch specialistische zorg

In de afgelopen jaren is meer informatie beschikbaar gekomen over de schadelast van de ziekenhuizen, waardoor de omvang van de schadelast nauwkeuriger kan worden ingeschat. Voor de schadejaren 2018, 2019 en 2020 blijft dit nog onzeker, onder andere vanwege de prestaties op nacalculatiebasis.

Het vaste segment is grotendeels afgebouwd, waardoor de omvang van de onzekerheden met betrekking tot de inschatting van de vast/variabel verhouding relatief laag is in vergelijking met eerdere jaren. In 2019 is een landelijke lijst dure geneesmiddelen voor de toedeling aan de vaste kosten opgesteld, waardoor de onzekerheden over de juistheid van deze toerekening afnemen. De onzekerheden voor het jaar 2020 worden hoger ingeschat dan voor de jaren 2018/2019, omdat voor het jaar 2020 nog nieuwe dure geneesmiddelen vanuit de sluis door het ministerie van VWS aan het basispakket kunnen worden toegevoegd.

Op dit moment loopt het traject van zelfonderzoeken bij de ziekenhuizen over de periode 2018. Op basis van de uitkomsten van de zelfonderzoeken over oude jaren is de verwachting dat de resultaatseffecten beperkt zijn. De uitkomsten worden veelal verrekend in de plafondafspraken.

GGZ

Voor de GGZ-sector geldt een stelsel van prestatiebekostiging, vergelijkbaar met de MSZ. Daarmee is het risico voor de zorgverzekeraars bepaald door de wijze waarop de verzekeraar de GGZ-zorg bij de GGZ-instelling heeft ingekocht. Door de lange doorlooptijd van het contracteringsproces met GGZ-instellingen, en vertraging in de aanlevering van declaraties door GGZ-instellingen, bestaat onzekerheid over de omvang van verwachte schadelasten GGZ.

Op dit moment loopt het traject van het zelfonderzoek 2017 bij de deelnemende GGZ-instellingen. Het onderzoek wordt in het voorjaar 2020 afgerond. Op basis van de uitkomsten van het voorgaande zelfonderzoek is de verwachting dat de resultaatseffecten beperkt zijn. De uitkomsten worden veelal verrekend in de plafondafspraken.

Op 21 december 2017 heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) uitspraak gedaan inzake de tarieven GGZ 2014, 2015 en 2017. Het CBb heeft geoordeeld dat het aanvullende kostprijsonderzoek van de NZa nog steeds van onvoldoende kwaliteit is om als basis te dienen voor de tarieven. Het CBb heeft de tarieven vernietigd. De NZa heeft thans nog geen formeel standpunt ingenomen naar aanleiding van de uitspraak van het CBb. De zorgverzekeraars hebben bezwaar aangetekend tegen de tarieven GGZ 2018 en 2019. De zorgverzekeraars verwachten dat het risico op financiële consequenties beperkt is. Voor 2020 zijn de tarieven GGZ gebaseerd op een nieuw kostprijsonderzoek van de NZa dat in 2019 is gepubliceerd. Door GGZ Nederland is bij de NZa bezwaar aangetekend tegen de GGZ tarieven 2020.

Verpleging en verzorging

Vanaf 1 januari 2015 is de wijkverpleging ondergebracht bij de Zorgverzekeringswet. Zorgverzekeraars hadden hierdoor onvoldoende zicht op de indicatie/dossiers (feitelijke levering). Eind 2018 is het convenant 'Afschaffen minutenregistratie wijkverpleging' afgesloten. In navolging hiervan is in 2019 een uniforme controlehandleiding opgesteld en tevens afspraken over de maximale controletermijnen gemaakt. De onzekerheid over de verwachte uitkomsten van de materiële controles is hierdoor beperkter dan in eerdere jaren.

Onzekerheid rond niet-gecontracteerde zorg

Een toename van de niet-gecontracteerde zorg brengt onzekerheden met betrekking tot de nog niet gedeclareerde en de toekomstige schadelast met zich mee.

Onzekerheden door het risicovereveningssysteem

De werking van het risicovereveningssysteem brengt met zich mee dat het in de praktijk circa vier jaren duurt voordat het Zorginstituut Nederland tot een definitieve afrekening met de individuele zorgverzekeraars kan overgaan. Dat betekent een cumulatie van onzekerheden ten aanzien van de vereveningsbijdrage in die periode. De voorinformatie van de vaststelling 2016 zijn beschikbaar. Naar verwachting wijkt deze nauwelijks af van de definitieve vaststelling 2016 die we medio maart 2020 ontvangen. Hierdoor heeft de zorgverzekeraar een redelijk inzicht in de uitkomsten van de risicoverevening onder de Zorgverzekeringswet tot en met 2016. Ook zijn als gevolg van de doorontwikkeling van het verdeelmodel de onzekerheden over de effecten van verdeelfouten in het model afgenomen.

In de ex-ante budgetbepaling wordt door het Zorginstituut Nederland (ZiNL) op basis van gegevens uit het verleden een inschatting gemaakt van de te verwachten opbrengsten en kosten per zorgverzekeraar. De ramingen die daarmee samenhangen, zullen afwijken van de werkelijkheid. Afwijkingen zullen zich manifesteren in aantallen verzekerden/jaren per verdeelkenmerk en afwijkende normbedragen en drempelbedragen. Het risico is dan ook groot dat de werkelijke opbrengsten afwijken van de ex-ante budgetbrief en tussentijdse afrekeningen. Inschatting van dit effect is lastig door de late indiening van de gegevens hierover bij ZiNL. Nog lopende (pro forma) bezwaarschriften bij het ZiNL zouden eveneens kunnen leiden tot afwijkende uitkomsten. Hier staat tegenover dat voor de jaren 2017, 2018, 2019 en 2020 bij een aantal verdeelkenmerken criteriumneutraliteit geldt, waardoor de budgetonzekerheid Menzis wordt beperkt.

Het risicovereveningsmodel

Verzekeringstechnisch is de combinatie van *acceptatieverplichting* en *verbod op premiedifferentiatie* onmogelijk tenzij er een systeem van inkomstenverrekening buiten de verzekerde om is. Ook is een risicomitigerend systeem nodig in verband met de hiervoor genoemde onzekerheden bij de financiering van de ziekenhuiszorg, de GGZ en de Verpleging en Verzorging (waar de Zvw-PGB's onderdeel van vormen). Dit systeem, het risicovereveningsmodel, bestaat uit twee delen; het ex-ante en het ex-post deel.

Gedurende een jaar (ex-ante) krijgt een zorgverzekeraar per verzekerde een bijdrage uit het vereveningsfonds, dat is gebaseerd op een aantal vereveningscriteria. Op deze bijdrage wordt een *rekenpremie* in mindering gebracht. Deze rekenpremie is de basis voor de vaststelling van de *nominale premie* van de zorgverzekeraar. Door de ex-ante-bijdrage ontvangt de zorgverzekeraar per saldo een bijdrage per verzekerde die overeenkomt met de vooraf verwachte zorgconsumptie van die verzekerde. Hoewel hierdoor op verzekeraarsniveau de verwachte zorgkosten grotendeels gedekt worden door de verwachte opbrengsten, wijken de werkelijke zorgkosten af van de verwachting.

Daarom wordt de bijdrage uit het vereveningsfonds achteraf deels aangepast aan de werkelijke zorgkosten. Daarmee wordt ook een deel van de onzekerheden in de ziekenhuiszorg-, GGZ- en verpleging-en-verzorgingsfinanciering gemitigeerd. Dit is het ex-post deel, bestaande uit een aantal stappen.

Ex-post compensatiemechanismen

De precieze vormgeving en de mate van inzet van de ex-postcompensatie mechanismen ligt vooraf vast. Zorgverzekeraars kunnen dus bij de premiecalculaties rekening houden met de consequenties van de ex-post compensatiemechanismen. Deze mechanismen bestaan in 2019 uit de volgende twee componenten:

1. *Flankerend beleid macrokosten*

Bij het flankerend beleid^[1] worden de macrokosten (zijnde alle schadelasten van de Nederlandse zorgverzekeraars tezamen voor een bepaalde zorgsoort) in kaart gebracht. Daarna wordt de vereveningsbijdrage gecorrigeerd naar het niveau van de macrokosten. Vervolgens wordt het verschil tussen macrokosten en vereveningsbijdrage verrekend met de vereveningsbijdrage van de zorgverzekeraars op basis van een gelijk bedrag per premiebetalende verzekerde. Door deze correctie wordt voorkomen dat overschrijdingen onevenredig doorwerken naar zorgverzekeraars met een sterk afwijkend risicoprofiel. Vorengenoemde verrekening kan tot een verhoging of een verlaging van de vereveningsbijdrage leiden.

2. *Integrale nacalculatie vaste kosten (ziekenhuisverpleging)*

De vaste kosten (een deel van de kosten ziekenhuisverpleging) worden voor 100% na gecalculeerd. In 2019 zijn deze vaste kosten overigens gering en bedragen ze circa 0,3% van de totale ziekenhuiskosten.

Bepaling resultaatseffect van de wettelijk eigen risico regeling

De impact van de wettelijk eigen risico rekening voor de jaren 2016 t/m 2018 is goed in te schatten. Het effect voor de jaren 2019 en 2020 is nog onzeker.

Rechtmatigheid PGB schadelasten

De interne accountantsdienst van de SVB heeft een niet goedkeurende controleverklaring over de rechtmatigheid van de PGB schadelasten over de schadejaren 2015 tot en met 2018 verstrekt. Over het schadejaar 2019 verwacht de SVB wederom geen goedkeurende controleverklaring te overleggen. ZN is de gesprekken met VWS en de NZa over het verkrijgen van een VWS coulancebrief voor 2019 gestart. In de afgelopen jaren heeft VWS steeds een coulancebrief verstrekt, waardoor de kosten ten laste van de WLZ mogen worden gebracht.

Hierdoor worden de risico's voor de WLZ-uitvoerders beperkt.

De hiervoor weergegeven onzekerheden kunnen invloed hebben op het resultaat over 2019 en de hoogte van de technische voorzieningen voor de basisverzekering eind 2019.

Gevolgen coronavirus op zorgkosten

Door de huidige situatie inzake het coronavirus bestaat er een onzekerheid over de hoogte van de zorgkosten voor het boekjaar 2020. De verwachte effecten van het coronavirus zijn verder toegelicht onder de gebeurtenissen na balansdatum.

^[1] Het 2e deel van het flankerend beleid is dat bij wijzigingen in het te verzekeren pakket in de periode tussen de toekenning van de vereveningsbijdrage en 1 januari van het vereveningsjaar een separate bijstelling van de vereveningsbijdrage plaatsvindt

1.6 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2019

1. Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa			
		Totaal 2019	Totaal 2018
		€	€
Stand per 1 januari			
Aanschafwaarde		17.962	18.421
Cumulatieve afschrijvingen		-17.024	-16.524
		938	1.897
Mutaties:			
Investerings		462	318
Desinvesteringen		-1.027	-777
Afschrijving desinvesteringen		1.028	777
Afschrijvingen		-752	-1.277
		-289	-959
Stand per 31 december			
Aanschafwaarde		17.397	17.962
Cumulatieve afschrijvingen		-16.748	-17.024
		649	938

De onder de kosten van verwerving ter zake concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendommen geactiveerde immateriële vaste activa betreffen de van derden betrokken software.

De kosten van verwerving ter zake concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendommen worden in maximaal vijf jaar afgeschreven. De afschrijvingspercentages bedragen per jaar: 20%-33,33%.

2. Beleggingen

Terreinen en gebouwen

	Terreinen	Bedrijfs- gebouwen	Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	Overige terreinen en gebouwen	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€	€	€	€	€
Aanschafwaarde per 31 december	7.527	79.233	86.760	429	87.189	91.478
Aanpassing stand per 1 januari	0	0	0	0	0	-4.393
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	0	-57.470	-57.470	-346	-57.816	-60.816
Aanpassing stand per 1 januari	0	-1.277	-1.277	0	-1.277	4.334
	7.527	20.486	28.013	83	28.096	30.603
Mutaties:						
Investerings	0	23	23	0	23	104
Afschrijvingen	0	-1.566	-1.566	-9	-1.575	-1.334
Totaal mutaties	0	-1.543	-1.543	-9	-1.552	-1.230
Stand per 31 december						
Aanschafwaarde	7.527	79.256	86.783	429	87.212	87.189
Cumulatieve afschrijvingen	0	-60.313	-60.313	-355	-60.668	-57.816
	7.527	18.943	26.470	74	26.544	29.373

Aanpassing stand per 1 januari

In 2018 is het pand in Wageningen afgewaardeerd voor € 2,1 miljoen. Deze afwaardering is in de jaarrekening 2018 ten onrechte volledig gepresenteerd onder verbouwingen en installaties. De investeringen in verbouwingen in 2018 voor locatie Wageningen bedroegen slechts € 0,9 miljoen. Derhalve is in de jaarrekening 2019 € 1,2 miljoen van de afwaardering overgeheveld van verbouwingen en installaties (paragraaf 4 overige activa) naar bedrijfsgebouwen. De correctie is op een separate regel weergegeven, namelijk aanpassing stand 1 januari.

Alle bedrijfsgebouwen zijn voor eigen gebruik. In 2019 zijn de panden getaxeerd en is de realiseerbare waarde bepaald door een onafhankelijke ter zake deskundige taxateur. Indien er op balansdatum indicaties bestaan dat de realiseerbare waarde duurzaam lager zal zijn dan de boekwaarde vindt een bijzondere waardevermindering plaats.

De marktwaarden (realiseerbare waarde) van de terreinen en gebouwen inclusief installaties en verbouwingen bedragen ultimo 2019 € 47,6 miljoen.

De afschrijvingspercentages bedragen per jaar:

Terreinen: 0 %

Gebouwen: 3,33%

Overige gebouwen en terreinen: 10% - 33,33%

Ten aanzien van de hypothecaire leningen is het bedrijfspand aan het Winschoterdiep 70 te Groningen als onderpand gesteld aan ING Bank N.V. Daarnaast zijn de te vorderen huurtermijnen inzake dit bedrijfspand tot zekerheid verstrekt, ook aan ING Bank N.V. Menzis heeft besloten de hypothecaire leningen vervroegd en boetevrij af te lossen per februari 2020.

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen

	Andere deelnemingen €	Totaal 2019 €	Totaal 2018 €
Stand per 1 januari	40	40	40
Overige mutaties	0	0	0
	0	0	0
Stand per 31 december	40	40	40

De andere deelnemingen bestaan uit kapitaalbelangen in Vecozo B.V. en Vektis C.V. waarbij géén invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend.

Overige financiële beleggingen

	2019 €	2018 €
Beleggingen gewaardeerd tegen marktwaarde	1.828.097	1.765.594
Langlopende vorderingen	549	394
	1.828.646	1.765.988

Beleggingen gewaardeerd tegen marktwaarde

	Aandelen, certificaten van aandelen, deelnemingsbewijzen en andere niet-vastrentende waardepapieren	Obligaties en andere vastrentende waardepapieren	Deposito's bij banken	Hypotheekfonds ASR	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari	310.568	1.360.535	94.491	0	1.765.594	1.629.027
Mutaties:						
Aankopen	80.830	3.353.867	98.000	54.560	3.587.257	4.666.865
Verkopen	-119.532	-3.374.429	-142.328	0	-3.636.289	-4.494.031
Gerealiseerde winst	20.925	12.798	0	0	33.723	15.496
Ongerealiseerde winst	80.697	40.750	0	2.648	124.095	52.582
Gerealiseerd verlies	-59	-7.715	-169	0	-7.943	-13.547
Ongerealiseerd verlies	-24.802	-13.527	-11	0	-38.340	-90.798
	38.059	11.744	-44.508	57.208	62.503	136.567
Stand per 31 december	348.627	1.372.279	49.983	57.208	1.828.097	1.765.594
Aanschafwaarde per 31 december	263.736	1.357.003	50.000	54.561	1.725.300	1.748.555

Menzis heeft drie Besloten Beleggingsfondsen namelijk: Het Geldmarkt Fonds, het Vastrentend Fonds en het Aandelen Fonds. In deze Besloten Beleggingsfondsen mogen alleen Menzis entiteiten participeren. Er wordt via deze fondsen belegd in hypotheekfonds ASR, staatsobligaties, bedrijfsobligaties, geldmarktinstrumenten, aandelen en derivaten conform een van tevoren vastgelegd risicoprofiel. Rentefutures, aandelenindex futures en valutatermijncontracten zijn toegestane derivaten die worden gebruikt uit hoofde van efficiënt portefeuillebeheer en voor het afdekken van bepaalde beleggingsrisico's. Dit is in lijn met voorschriften vanuit DNB (De Nederlandsche Bank). De deposito's hebben een resterende looptijd van 20 dagen en een rentepercentage van -0,32%.

De overige financiële beleggingen zijn direct opeisbaar, met uitzondering van beleggingen in de zorg en hypotheekfonds ASR gezamenlijk voor € 82,1 miljoen.

Langlopende vorderingen

	Vorderingen uit hypothecaire leningen e.d.	Andere vorderingen uit leningen	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€	€	€
Stand per 1 januari	394	0	394	401
Opname	0	167	167	1.035
Aflossing	-17	0	-17	-7
Bijzondere waardevermindering	0	-164	-164	-1.164
Lopende rente	0	169	169	129
Stand per 31 december	377	172	549	394

De vorderingen uit hypothecaire leningen betreffen aan personeelsleden verstrekte hypothecaire leningen met woonhuizen als onderpand. De resterende looptijd van de hypotheke bedraagt gemiddeld 12,4 jaar. Het gemiddeld rentepercentage is 2,0% per jaar (2018: 2,1%).

De opname andere vorderingen uit leningen betreft de verstrekte lening aan de gemeente Enschede voor de looptijd van 5 jaar. Over de hoofdsom is schuldenaar een rente verschuldigd van 5% per jaar. De verschuldigde rente wordt toegevoegd aan de hoofdsom op basis van samengestelde interest. Aflossings- en rentebetalingen worden gestart uiterlijk na afloop van de overeenkomst. Lopende rente betreft de rente inzake leningen aan de gemeente Enschede, Neokidney Holding B.V., Stichting HUB Diagnostics en Stichting Pharmagister. De bijzondere waardevermindering betreft de afwaardering van de opgenomen lening boekjaar en interest boekjaar van de verstrekte leningen aan Neokidney Holding B.V., Stichting HUB Diagnostics en Stichting Pharmagister.

3. Vorderingen

Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers

	2019	2018
	€	€
Bruto vorderingen op verzekeringsnemers	215.697	228.466
Voorziening vorderingen op verzekeringsnemers	-98.828	-111.695
	116.869	116.771

Op de vorderingen op verzekeringsnemers is een voorziening in verband met verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. De voorziening bedraagt het verschil tussen het nominale bedrag van de vorderingen op balansdatum en een schatting van de bedragen die uiteindelijk zullen worden ontvangen. De schatting is gebaseerd op historische betaalpatronen.

De vorderingen op verzekeringsnemers hebben een looptijd korter dan één jaar.

Vorderingen op Zorginstituut Nederland

Dit betreft de vorderingen inzake de uitvoering van de Zorgverzekeringswet ad € 1.168,9 miljoen (2018: € 1.075,5 miljoen en een vordering inzake de uitvoering van de Wet langdurige zorg ad € 0,2 miljoen (2018: € 0). De met het Zorgverzekeringsfonds te verrekenen bedragen betreffende de Hoge Kosten Compensatie zijn als herverzekering verantwoord onder de technische voorzieningen.

De vorderingen op ZINL inzake de uitvoering van de Zorgverzekeringswet in 2019 ad € 1.168,9 miljoen hebben betrekking op vereveningsjaren die nog niet definitief zijn afgerekend. Deze verdeling naar vereveningsjaren is als volgt: 2019: € 1.167,3 miljoen, 2018: € 6,2 miljoen en € -4,6 miljoen op eerdere jaren.

Per ultimo 2018 (€ 1.075,5 miljoen) is de verdeling naar vereveningsjaren als volgt: 2018: € 1.074,5 miljoen, 2017: € -4,4 miljoen en € 5,4 miljoen op eerdere jaren.

De vereveningsjaren worden op drie momenten afgerekend, de eerste afrekening is in het volgend boekjaar (t+1), de tweede afrekening in drie boekjaren later (t+3) en de definitieve afrekening vijf boekjaren (t+5) later, waarbij de tweede afrekening nagenoeg gelijk is aan de definitieve afrekening.

De vordering op ZINL inzake de uitvoering van de Wet Langdurige Zorg ad € 0,2 miljoen heeft betrekking op nog te ontvangen beheerskostenbudgetten.

Overige vorderingen

	2019	2018
	€	€
Vordering op zorgaanbieders	100.392	101.928
Vorderingen beleggingen	6.633	57.066
Vordering CAK	1.884	1.859
Belastingen en sociale premies	1.132	1.338
Vordering PGB	1.652	3.358
Handelsdebiteuren	382	1.282
Kortlopende deel lening	2	7
Rekening courant derden	13	12
Overige	1.039	1.431
	113.129	168.281

Vorderingen beleggingen bestaan voornamelijk uit vorderingen op participanten in de beleggingsfondsen inzake aangegane transacties.

De vordering PGB bestaat uit € 1,1 miljoen inzake AWBZ en € 0,6 miljoen inzake Wlz.

De overige vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar, behalve de vorderingen PGB inzake AWBZ.

4. Overige activa

Materiële vaste activa

	Verbouwingen en Installaties	Inventaris	Transport- middelen	Hardware	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari						
Aanschafwaarde per 31 december	22.137	5.301	13	16.780	44.231	37.834
Aanpassing stand per 1 januari	0	0	0	0	0	4.393
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-12.443	-3.534	-11	-13.122	-29.110	-23.815
Aanpassing stand per 1 januari	1.277	0	0	0	1.277	-4.393
	10.971	1.767	2	3.658	16.398	14.019
Mutaties:						
Investerings	4.621	862	0	1.982	7.465	7.771
Desinvesteringen	-65	-2.367	0	-2.470	-4.902	-5.767
Afschrijvingen	-1.656	-351	0	-2.156	-4.163	-4.468
Afschrijving desinvesteringen	56	2.359	0	2.461	4.876	5.703
Bijzondere waardevermindering	-392	0	0	0	-392	-2.137
Totaal mutaties	2.564	503	0	-183	2.884	1.102
Stand per 31 december						
Aanschafwaarde	26.693	3.796	13	16.292	46.794	44.231
Cumulatieve afschrijvingen	-13.158	-1.526	-11	-12.817	-27.512	-29.110
	13.535	2.270	2	3.475	19.282	15.121

Aanpassing stand per 1 januari

Voor een toelichting op de aanpassing stand per 1 januari wordt verwezen naar de toelichting opgenomen onder 2. Beleggingen (terreinen en gebouwen).

De afschrijvingspercentages bedragen per jaar:

Verbouwingen en installaties: 10 %

Inventaris: 0% - 20%

Transportmiddelen: 25% (restwaarde 20%)

Hardware: 20% – 33,33%

Liquide middelen

Een bedrag van € 35 duizend (2018: € 53 duizend) staat niet ter vrije beschikking in verband met afgegeven bankgaranties.

5. Overlopende activa

Overige overlopende activa

	2019 €	2018 €
Vooruitbetaalde kosten	5.507	5.148
Vooruitgefactureerde bedragen	607	0
	6.114	5.148

De overlopende activa hebben een looptijd korter dan één jaar.

6. Afgeleide financiële instrumenten

De afgeleide financiële instrumenten (derivaten) betreffen valutatermijncontracten, futures.

De valutatermijncontracten dienen ter afdekking van de valutarisico's in de beleggingsportefeuille en hebben een looptijd korter dan één jaar. De valutaderivaten hebben ultimo 2019 een actuele waarde van € 3,6 miljoen (2018: € 5,4 miljoen). Waardeveranderingen worden in de winst- en verliesrekening onder de opbrengst uit overige beleggingen verantwoord. De onderliggende waarde die wordt afgedekt middels de valutatermijncontracten bedraagt ultimo 2019 € 497,5 miljoen.

De future contracten betreffen aandelenindex futures en rente futures die worden gebruikt in het kader van efficiënt portefeuillebeheer. De aandelenindex futures worden bij met name stortingen/onttrekkingen gebruikt en de rente futures worden gebruikt om de duration aan te passen van de vastrentende waarden portefeuille. De aandelenindex futures hebben ultimo 2019 een actuele waarde van € 29 duizend (2018: € -105 duizend) en de rente futures een actuele waarde van € -91 duizend (2018: € 483 duizend). Waardeveranderingen worden in de winst- en verliesrekening onder de opbrengst uit overige beleggingen verantwoord. De onderliggende waarde van de aandelenindex futures bedraagt ultimo 2019 € 3,4 miljoen en van de rente futures € 157,6 miljoen.

7. Eigen vermogen

	Wettelijke reserves	Statutaire reserves	Overige reserves	Totaal 2019
	€	€	€	€
Stand per 1 januari	2.205	20.769	1.464.453	1.487.427
Resultaat boekjaar	1.811	-3.856	114.409	112.364
Stand per 31 december	4.016	16.913	1.578.862	1.599.791

	Wettelijke reserves	Statutaire reserves	Overige reserves	Totaal 2018
	€	€	€	€
Stand per 1 januari	347.978	23.896	1.095.097	1.466.971
Resultaat boekjaar	-608	-3.127	24.191	20.456
Herrubricering	-345.165	0	345.165	0
Stand per 31 december	2.205	20.769	1.464.453	1.487.427

Het resultaat boekjaar betreft het geconsolideerde resultaat na belasting.

Er hebben geen andere mutaties op het eigen vermogen plaatsgevonden dan de toerekening van het onverdeelde resultaat aan de reserves.

Wettelijke reserves

De wettelijke reserves bestaat uit de een reserve inzake de uitvoering van de Wet langdurige zorg, voorheen de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). De wettelijke reserve Wlz bedraagt maximaal 20% van het budget beheerskosten Wlz.

Statutaire reserves

De statutaire reserves betreffen het bestemmingsfonds RVVZ van € 0,36 miljoen (2018: € 0,83 miljoen) en het voormalig burchtfonds van Stichting de Burcht van € 16,56 miljoen (2018: € 19,94 miljoen). Het bestemmingsfonds RVVZ alleen mag worden aangewend voor de in het "Convenant besteding reserves" voor een periode van 20 jaar. De periode van 20 jaar eindigt ultimo 2018, waarmee het toezicht door de Toetsingscommissie RVVZ ten einde komt. Vanaf 1 januari 2019 is Menzis, als beherend rechtspersoon zelf verantwoordelijk voor de afwikkeling van de aangegane verplichtingen in het kader van de RVVZ-gelden. Deze afwikkeling dient in lijn te zijn met de doelstellingen van het convenant en dient ultimo 2022 gereed te zijn.

Overige reserves

Met ingang van 1 januari 2018 is de beklemming op de Reserve Ziekenfondswet verlopen. In de Tweede Kamer is in 2017 een initiatiefwetsvoorstel inzake een winstuitkeringsverbod voor zorgverzekeraars goedgekeurd, waar de Eerste Kamer echter niet mee heeft ingestemd. De initiatiefnemers hebben gewerkt aan een novelle op het wetsvoorstel om alsnog met terugwerkende kracht de voormalige Reserve Ziekenfondswet onder het winstuitkeringsverbod te brengen. Deze novelle behelst daarnaast een uitkeringsverbod van de winst die na 1 januari 2006 met de basisverzekeringen is behaald. Uitkering van winst uit aanvullende zorgverzekeringen en uitkeringen aan andere (basis)zorgverzekeraars binnen dezelfde groep ter versterking van de solvabiliteit van die andere zorgverzekeraar blijven wel toegestaan. De novelle is nog niet goedgekeurd door de Tweede en Eerste Kamer. Zolang er geen nieuwe wetgeving is ten aanzien van de wettelijke reserves Ziekenfonds worden er binnen de Menzis Groep geen uitkeringen gedaan vanuit uit de Reserve Ziekenfondswet. In de jaarrekening is de Reserve Ziekenfondswet vanaf 2018 vanwege de beëindiging van de beklemming van de wettelijke reserves geherrubriceerd naar de overige reserves.

Onder de overige reserves zijn tevens opgenomen de reserveringen van ingehouden winsten voor Menzis Zorgverzekeraar N.V., AnderZorg N.V. en Menzis N.V. Ingevolge de statutaire bepalingen kunnen deze deelnemingen behaalde winsten slechts uitkeren mits zij geschiedt aan een instelling ten bate van de volksgezondheid (artikel 5, eerste lid, onderdeel e van de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969).

Solvabiliteit

Coöperatie Menzis U.A. loopt financieel risico over haar verzekeringsactiviteiten, op de beleggingen en uitstaande vorderingen en in de bedrijfsvoering. Om verliezen op te kunnen vangen houdt Coöperatie Menzis U.A. kapitaal aan. Menzis heeft hiervoor een kapitaalbeleid geformuleerd dat op alle verzekeringsentiteiten van de groep van toepassing is. In het kapitaalbeleid zijn doelen geformuleerd met betrekking tot de hoogte van het kapitaal, de doelsolvabiliteit, en zijn maatregelen beschreven die kunnen worden uitgevoerd als de werkelijke of verwachte solvabiliteit onder de norm zakt of boven een grenswaarde uitkomt.

De doelsolvabiliteit van Coöperatie Menzis U.A. bedraagt 128% van de wettelijk vereiste solvabiliteit. Wanneer de werkelijke solvabiliteitsratio 10 procentpunt lager of hoger dan de doelsolvabiliteit dreigt te komen, treedt het kapitaalbeleid in werking om de solvabiliteitspositie weer binnen de grenzen van de doelsolvabiliteit te brengen. De doelsolvabiliteit is hoger dan de wettelijk vereiste solvabiliteit om de kans dat het eigen vermogen onder het wettelijk minimum daalt zo beperkt mogelijk te houden. De marge is gebaseerd op evaluaties van de hierboven genoemde risico's en de mogelijke impact daarvan op de kapitaalpositie. Voor de impactanalyse wordt onder andere gebruik gemaakt van de jaarlijks uitgevoerde 'ORSA' (Own Risk and Solvency Assessment) en van ALM-studies. In de ORSA wordt nadrukkelijk meerdere jaren vooruitgekeken zodat rekening gehouden wordt met de onzekerheden in de toekomst. De uiteindelijke keuzes die hierin worden gemaakt zijn ondersteund door scenario- en impactanalyses. Deze zijn zo gekozen, dat de belangrijkste variabelen van het risicoprofiel van Menzis groep geraakt worden.

Solvency II is sinds 1 januari 2016 het wettelijk kader waaraan de solvabiliteitspositie van verzekeraars moet voldoen. De vereiste solvabiliteit van Coöperatie Menzis U.A. op basis van Solvency II (de 'Solvency Capital Requirement', SCR) bedraagt per ultimo 2019 € 1.004 miljoen. De aanwezige solvabiliteit bedraagt €1.570 miljoen.

Voor de toelichting op de solvabiliteit in deze jaarrekening is de waardering van het beschikbaar eigen vermogen op basis van Solvency II relevant. Deze is in onderstaand overzicht nader toegelicht.

Eigen vermogen	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€
Eigen vermogen per 31 december op basis van BW2 Titel 9	1.599.791	1.487.427
Herwaardering Terreinen en gebouwen	7.408	5.075
Waardering technische voorziening op basis van best estimate - vorming risico marge	-7.915	13.799
Vrijval voorziening "Niet kostendekkende premies	93.609	65.574
Vorming voorziening premierisico's	-101.540	-68.130
Discontering en overige	-880	-3.369
Eigen vermogen per 31 december op basis van Solvency II	1.590.473	1.500.376
Niet beschikbaar ter dekking Solvency Capital Requirement	-20.929	-22.974
Beschikbaar eigen vermogen per 31 december ter dekking SCR	1.569.544	1.477.402

Enkele reserves binnen de Menzis groep staan niet vrijelijk ter beschikking. Deze zijn in mindering gebracht van het eigen vermogen dat dient ter dekking van de SCR.

	Totaal 2019	Totaal 2018
Stichting Menzis Beheer. Statutaire reserve	16.558	19.941
Stichting Menzis/RVZ, Statutaire reserve	355	828
Stichting Zorgkantoor Menzis, Wettelijke reserve	4.016	2.205
	20.929	22.974

Alle vermogensbestanddelen, behoudens de hierboven genoemde reserves ten bedrage van € 20,9 miljoen, worden als TIER-1 vermogen aangemerkt.

De solvabiliteitsvereiste eind 2019 bedraagt € 1.004 miljoen (2018: € 987 miljoen) en heeft betrekking op de drie verzekeraars Menzis Zorgverzekeraar N.V., AnderZorg N.V., Menzis N.V. en de niet-verzekeraars binnen de Menzis Groep. Menzis hanteert een standaardmodel voor de berekening van de solvabiliteitskapitaaleis (Solvency Capital Requirement).

Opbouw van de Solvency Capital Requirement in miljoenen euro's

	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€
Marktrisico	191,3	150,5
Tegenpartijkrediet risico	32,5	30,5
Verzekeringstechnische risico	727,4	735,3
Diversificatie	-144,2	-120,7
Operationeel risico	197,2	191,4
Totaal Solvency Capital Requirement	1.004,2	987,0

Gegeven de SCR eind 2019 ad € 1.004 miljoen en het beschikbare eigen vermogen ter dekking van de SCR eind 2019 ad € 1.569 miljoen, voldoet Menzis aan de wettelijke solvabiliteitsratio. De solvabiliteitsratio van Menzis Groep bedraagt 156% (2018: 150%).

Menzis voert vanuit een gezonde financiële positie met continuïteit op de lange termijn, een stabiel en concurrerend premiebeleid. Menzis hecht daarbij aan een goede solvabiliteitsratio: de verhouding tussen de aanwezige solvabiliteit en de wettelijke vereiste solvabiliteit.

Voor de aansluiting van het geconsolideerd op het enkelvoudig eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting van de enkelvoudige jaarrekening.

8. Technische voorzieningen

Voor niet-verdiende premies en lopende risico's

	Niet kosten- dekkende premies	Herverzekerings- deel	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€	€	€
Stand per 1 januari	65.573	10	65.583	70.697
Dotatie	93.609	0	93.609	65.584
Vrijval	-65.573	0	-65.573	-69.005
Onttrekkingen	0	-10	-10	-1.693
Stand per 31 december	93.609	0	93.609	65.583

De voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's omvat het voorcalculatorische negatieve resultaat tussen de verwachte premies van het jaar, volgend op het boekjaar en de onvermijdbare kosten om aan deze verplichtingen te kunnen voldoen. Deze voorziening wordt berekend op basis van schattingen van toekomstige schadelasten, verdiende premies, vereveningsbijdragen en bedrijfskosten.

De voorziening herverzekering betreft de bijstelling van de inschatting van de afdracht ten aanzien van oude jaren van de Hoge Kosten Compensatie pool.

Voor te betalen schaden

	Te betalen schaden	Afhandelings- kosten	Voorschotten	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari	1.800.832	12.939	-523.333	1.290.438	1.336.339
Betaalde schade	-1.684.955	-12.512	0	-1.697.467	-1.761.598
Dotatie	1.591.820	13.058	0	1.604.878	1.691.946
Verstrekt/verrekend	0	0	83.525	83.525	23.751
Stand per 31 december	1.707.697	13.485	-439.808	1.281.374	1.290.438

De voorziening voor nog te betalen schaden betreft de kosten van nog uit te keren vergoedingen van behandelingen van verzekerden welke zijn gestart vóór balansdatum. De voorziening is opgebouwd uit een schatting van de na balansdatum nog te ontvangen declaraties en verminderd met de aan zorgverleners verstrekte kortlopende voorschotten en voorschotten voor reeds verrichte, nog niet gedeclareerde zorgverrichtingen en de verwachte opbrengsten van verhaal. De voorziening voor nog te betalen schaden heeft een overwegend kortlopend karakter en is gevormd op basis van ervaringscijfers verkregen uit statistische gegevens over 2019 en eerdere jaren. Er is zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve toereikendheidstoets uitgevoerd, waarbij is vastgesteld dat de technische voorziening toereikend is.

De voorziening voor te betalen schaden bevat een voorziening voor schadebehandelingskosten inzake de per balansdatum nog lopende schaden. Deze wordt bepaald op basis van de kosten van de afhandeling van de ziektekostendeclaraties.

De voorschotten op ziekenhuizen en geestelijke gezondheidszorginstellingen (GGZ) zijn voorschotten die verzekeraars hebben moeten verstrekken ter compensatie van liquiditeitstekorten bij ziekenhuizen en GGZ-instellingen. De verstrekte voorschotten per instelling zijn maximaal gelijk aan de waarde van de verrichte zorg van instellingen verstrekt aan verzekerden van Menzis.

9. Voorzieningen

Voor pensioenen

	Totaal 2019 €	Totaal 2018 €
Stand per 1 januari	6.840	8.461
Onttrekkingen	-1.113	-1.176
Vrijval	-251	-445
Stand per 31 december	<u>5.476</u>	<u>6.840</u>

De voorziening voor pensioenen betreft volledig de voorziening voor uitkeringsverplichtingen aan (oud) werknemers (VUT) en is gevormd ter voldoening van structurele verplichtingen uit hoofde van collectieve regelingen zoals opgenomen in de cao voor Zorgverzekeraars.

Het kortlopende deel (korter dan één jaar) bedraagt € 1,1 miljoen (2018: € 0,9 miljoen).

Het middellange deel (langer dan één jaar en korter dan vijf jaar) bedraagt € 4,1 miljoen (2018: € 5,2 miljoen).

Het langlopende deel (langer dan vijf jaar) bedraagt € 0,3 miljoen (2018: € 0,7 miljoen).

In deze dotatie zit een verhogend effect van € 67 duizend (2018: € 8 duizend verlagend) aangaande de disconteringsvoet. De voorziening is berekend op basis van de Solvency II risicovrije rentecurve van EIOPA per 30-11-2019.

Overige voorzieningen

	Ziektekosten €	Jubileum €	Reorganisatie €	Overige €	Totaal 2019 €	Totaal 2018 €
Stand per 1 januari	5.483	2.003	19.604	2.856	29.946	29.063
Onttrekkingen	-288	-115	-7.623	-1.680	-9.706	-7.622
Dotatie	935	212	5.526	1.505	8.178	8.543
Vrijval	0	0	-33	-36	-69	-40
Stand per 31 december	<u>6.130</u>	<u>2.100</u>	<u>17.474</u>	<u>2.645</u>	<u>28.349</u>	<u>29.946</u>

Ziektekosten:

In de mutatie van de ziektekostenvoorziening zit een verhogend effect als gevolg van oprenting en verandering in de disconteringsvoet van € 674 duizend (2018: € 11. duizend verlagend). De voorziening is berekend op basis van de Solvency II risicovrije rentecurve van EIOPA per 30-11-2019.

Jubileum:

In de mutatie van de jubileumvoorziening zit een verhogend effect als gevolg van oprenting en verandering in de disconteringsvoet van € 152 duizend (2018: € 2. duizend verlagend). De voorziening is berekend op basis van de Solvency II risicovrije rentecurve van EIOPA per 30-11-2019.

Reorganisatie:

In de mutatie van de reorganisatievoorzieningen (betreft wachtgeld) zit een verhogend effect als gevolg van oprenting en verandering in de disconteringsvoet van € 357 duizend (2018: € 25 duizend verlagend). De wachtgeldvoorzieningen zijn berekend op basis van de Solvency II risicovrije rentecurve van EIOPA per 30-11-2019. De reorganisatievoorziening en de mobiliteitscentrum Menzis (MCM) voorziening zijn niet contant gemaakt, gezien de korte looptijd van deze voorzieningen.

Overige:

De overige voorziening bestaat onder andere uit een voorziening SamenGezond. SamenGezond betreft een spaarprogramma voor verzekerden op basis van een gezonde leefstijl. De voorziening representeert de financiële verplichting uit hoofde van de gespaarde (gezondheids) punten per balansdatum. De voorziening Samengezond is niet contant gemaakt, gezien de korte looptijd van de voorziening.

Voor de pensioen-, ziektekosten-, jubileum- en reorganisatievoorziening heeft een impactanalyse plaatsgevonden waarbij de berekende voorzieningen zijn afgezet tegen de Solvency II risicovrije rentecurve van EIOPA per 31-12-2019. De impact van de rentecurve per 31-12-2019 op de verschillende voorzieningen is beperkt en heeft derhalve geen effect op de stand van de opgenomen voorzieningen.

De looptijd van de overige voorzieningen per onderdeel is als volgt:

	Ziektekosten €	Jubileum €	Reorganisatie €	Overige €	Totaal 2019 €	Totaal 2018 €
Kortlopend bedrag	337	114	4.964	1.642	7.057	10.283
Middellang lopend bedrag	1.220	573	6.214	813	8.820	8.823
Langlopend bedrag	4.573	1.413	6.296	190	12.472	10.840
	6.130	2.100	17.474	2.645	28.349	29.946

10. Schulden

Schulden uit directe verzekeringen

Dit betreffen schulden aan zorgverleners en verzekerden die direct voortvloeien uit hoofde van de Zorgverzekeringswet.

Andere obligaties en onderhandse leningen en schulden aan kredietinstellingen

Het verloop van de andere obligaties en onderhandse leningen en de schulden aan kredietinstellingen (Hypothecaire leningen) is als volgt:

	Andere obligaties en onderhandse leningen €	Hypothecaire leningen €	Totaal 2019 €	Totaal 2018 €
Stand per 1 januari	2.000	16.307	18.307	28.707
Aflossing	-1.500	-2.399	-3.899	-10.400
Stand per 31 december	500	13.908	14.408	18.307

Andere obligaties en onderhandse leningen

In 2009 is door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers een voorschot verstrekt van voor het borgen van de kaspositie. In 2019 is € 1,5 miljoen afgelost. Het resterende deel van dit voorschot wordt in 2020 volledig afgelost.

Schulden aan kredietinstellingen: hypothecaire leningen

In 2005 zijn twee hypothecaire leningen opgenomen voor in totaal € 48,7 miljoen. Voor deze hypothecaire leningen zijn respectievelijk rentepercentages van 5,14% vast (hypothecaire lening van € 23,1 miljoen voor een rente vast periode van 15 jaar) en 5,36% vast (hypothecaire lening van € 25,6 miljoen voor een rentevast periode van 30 jaar) van toepassing. De aflossing geschiedt lineair op basis van een afgesproken aflossingsschema.

Om het opwaartse renterisico van de twee rollover leningen af te dekken, heeft Menzis twee renteswaps afgesloten, waarbij de variabele rente is ingeruild voor een vaste. Menzis heeft besloten de hypothecaire leningen vervroegd en boetevrij af te lossen per februari 2020.

Menzis past tot ultimo 2019 kostprijs 'hedge-accounting' toe voor de renteswaps. Door middel van de renteswaps wordt het renterisico vanwege de 'rollover'-leningen afgedekt. Per saldo betaalt Menzis hierdoor een vaste rente over deze leningen. Hierbij is sprake van een directe koppeling tussen de afgesloten renteswaps en de onderliggende rollover'-leningen. Zo sluiten het aflossingsschema van het derivaat en de 'rollover'-leningen exact op elkaar aan. Omdat de kritische kenmerken van de renteswaps en de onderliggende 'rollover'-leningen aan elkaar gelijk zijn, is er sprake van een effectieve 'hedge'. Contractueel is vastgelegd dat een tussentijdse marktwaardeverrekening ('margin calls') niet aan de orde is. De marktwaarde op 31 december 2019 bedraagt 3,0 miljoen negatief (2018 : € 3,5 miljoen negatief). Menzis heeft besloten de renteswaps gelijktijdig met de vervroegde aflossing van de leningen eveneens af te wikkelen per februari 2020. Ten gevolge hiervan is de huidige negatieve waarde van de renteswaps verantwoord in de winst en verlies rekening

Ten aanzien van de hypothecaire leningen is het bedrijfspand aan het Winschoterdiep 70 te Groningen als onderpand gesteld aan ING Bank N.V. Daarnaast zijn de te vorderen huurtermijnen inzake dit bedrijfspand tot zekerheid verstrekt, ook aan ING Bank N.V.

Schulden aan Zorginstituut Nederland

Dit betreft een schuld inzake de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten van € 10,8 miljoen (looptijd langer dan één jaar) en een schuld inzake de Wet Langdurige Zorg van € 1,2 miljoen, totaal een schuld van € 12,0 miljoen.

Overige schulden

	2019	2018
	€	€
Nog te betalen kosten	12.501	14.284
Handelscrediteuren	5.454	5.413
Nog te betalen vakantiedagen	3.719	3.877
Belastingen en sociale premies	3.299	2.848
Pensioenpremie	1.648	111
Schulden beleggingen	1.420	51.072
Rekening courant derden	174	164
Overige	306	1.110
	28.521	78.879

De schulden beleggingen bestaan voornamelijk uit nog te betalen bedragen als gevolg van aangekochte beleggingen. De overige schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

11. Overlopende passiva

	2019	2018
	€	€
Vooruitontvangen bedragen	73	49
Overige	215	397
	288	446

De overlopende passiva hebben een looptijd korter dan één jaar.

12. Afgeleide financiële instrumenten

De financiële instrumenten (derivaten) betreffen renteswaps.

De renteswaps zijn afgesloten om het opwaartse renterisico van twee rollover leningen af te dekken, zodat een vaste rente wordt betaald. Voor de renteswaps past Menzis tot ultimo 2019 kostprijs hedge-accounting toe. Contractueel is vastgelegd dat een tussentijdse marktwaardeverrekening niet aan de orde is. Menzis heeft besloten de renteswaps gelijktijdig met de vervroegde aflossing van de leningen eveneens af te wikkelen per februari 2020. Ten gevolge hiervan is de huidige negatieve waarde van de renteswaps verantwoord in de winst en verlies rekening.

Niet in de balans opgenomen regelingen

Huurverplichtingen

Stichting Menzis Beheer heeft een gemiddelde jaarlijkse huurverplichting van contracten voor onroerende zaken van € 0,1 miljoen. De gemiddelde looptijd van de huurverplichtingen bedraagt 1,1 jaar. De totale huurverplichting voor de resterende looptijd bedraagt € 0,1 miljoen en heeft een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Leaseverplichtingen

Stichting Menzis Beheer heeft een gemiddelde jaarlijkse leaseverplichting voor het wagenpark van € 2,0 miljoen. De looptijd van de leaseovereenkomsten is gemiddeld 1,9 jaar. De totale leaseverplichting voor de resterende looptijd bedraagt € 3,9 miljoen. Het kortlopende deel (korter dan één jaar) bedraagt € 1,6 miljoen. Het gedeelte langer dan één jaar maar korter dan vijf jaar bedraagt € 2,3 miljoen.

Stichting Menzis Beheer heeft een gemiddelde jaarlijkse leaseverplichting voor ICT middelen van € 11,9 miljoen. De looptijd van de leaseovereenkomsten is gemiddeld 1,7 jaar. De totale leaseverplichting voor de resterende looptijd bedraagt € 19,7 miljoen. Het kortlopende deel (korter dan één jaar) bedraagt € 8,2 miljoen. Het gedeelte langer dan één jaar maar korter dan vijf jaar bedraagt € 11,5 miljoen.

Bankgaranties

In verband met afgegeven bankgaranties bestaat nog een verplichting van € 35 duizend.

Terrorismeschaden

Coöperatie Menzis U.A. is aangesloten bij de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. De Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden biedt herverzekeringsdekking voor aanspraken tot maximaal € 1 miljard per kalenderjaar. Dit is de gecombineerde maximumcapaciteit. De eerste layer hiervan (tot € 200 miljoen) betreft een gepoolde capaciteit, opgebouwd door de aangesloten verzekeraars. Het aandeel van Coöperatie Menzis U.A. in deze eerste layer bedraagt voor 2020 € 8,8 miljoen. Dit is tevens het maximumbedrag dat de Coöperatie Menzis U.A. in enig jaar als gevolg van terrorisme aan eigen risico draagt, ongeacht of de schade als gevolg van terrorisme haar eigen polishouders of die van andere, bij de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden aangesloten verzekeraars, treft.

Overige verplichtingen

Er is een verplichting aangegaan voor sponsoring. Deze verplichting bedraagt € 1,0 miljoen. De verplichting kent een resterende looptijd tot en met 2022. Het kortlopende deel (korter dan één jaar) bedraagt € 0,6 miljoen. Het gedeelte langer dan één jaar maar korter dan vijf jaar bedraagt € 0,4 miljoen.

Daarnaast zijn er overige verplichtingen aangegaan. Deze verplichtingen bedragen € 0,8 miljoen. De verplichtingen kennen een resterende looptijd tot en met 2021. Het kortlopende deel (korter dan één jaar) bedraagt € 0,7 miljoen. Het gedeelte langer dan één jaar maar korter dan vijf jaar bedraagt € 0,1 miljoen.

Menzis investeert in de toekomst van de gezondheidszorg. Een deel van de aandelenportefeuille wenden we daarom aan voor beleggingen in de Nederlandse zorg. Coöperatie Menzis U.A. heeft zich hierbij gecommitteerd voor kapitaaldeelname in een zestal fondsen. Daarnaast heeft Menzis zich in 2019 gecommitteerd in het ASR Hypothekenfonds. Per balansdatum bedraagt de resterende verplichting € 37,4 miljoen. De hiervoor benodigde middelen worden vrijgemaakt vanuit de bestaande aandelenbeleggingen. Het kortlopende deel (korter dan één jaar) bedraagt € 21,5 miljoen. Het gedeelte langer dan één jaar maar korter dan vijf jaar bedraagt € 13,8 miljoen. Het gedeelte langer dan vijf jaar bedraagt € 2,1 miljoen.

In 2019 is door Stichting Menzis/Azivo RVVZ een lening ad € 374 duizend verstrekt aan de Gemeente Enschede in het kader van het project Maatwerkroute in het kader van Sociaal Hospitaal Aanpak (SOHOS). In dit project worden uiteindelijk 100 gezinnen geholpen in hun schuldenproblematiek. Het eerste deel (€ 167 duizend) van de lening is in 2019 betaald. Het resterende deel (€ 207 duizend) moet nog voldaan worden.

Fiscale eenheid

Binnen Menzis maken bepaalde entiteiten deel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting en vennootschapsbelasting. Binnen een fiscale eenheid omzetbelasting zijn alle gevoegde maatschappijen hoofdelijk aansprakelijk voor de omzetbelasting die door de fiscale eenheid omzetbelasting is verschuldigd en binnen een fiscale eenheid vennootschapsbelasting zijn alle dochtermaatschappijen hoofdelijk aansprakelijk voor de vennootschapsbelasting die door de fiscale eenheid is verschuldigd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Vervroegde aflossing langlopende leningen en bijbehorende derivaten

Menzis heeft besloten twee hypothecaire leningen vervroegd en boetevrij af te lossen per februari 2020. Tevens heeft Menzis besloten de bijbehorende twee renteswaps gelijktijdig met de vervroegde aflossing van de leningen eveneens af te wikkelen per februari 2020. Ten gevolge hiervan is de huidige negatieve waarde van de renteswaps verantwoord in de winst en verlies rekening van deze jaarrekening.

Coronavirus

Nauwlettend volgt Menzis de ontwikkelingen rondom de uitbraak van het coronavirus in Nederland. Sinds de eerste besmetting is geconstateerd in Nederland, is bij Menzis het crisis management team operationeel en zijn maatregelen getroffen om de veiligheid van medewerkers en de continuïteit van de bedrijfsvoering zeker te stellen. De preventieve maatregelen zijn er op gericht om besmettingen te voorkomen en om de kritieke processen van Menzis in stand te houden als zich toch besmettingen zouden voordoen.

Of het coronavirus landelijk tot significant meer zorgkosten leidt is nu nog moeilijk in te schatten. Samen met de andere zorgverzekeraars, VWS en de zorgaanbieders houdt Menzis de ontwikkeling van de zorgkosten nauwlettend in de gaten. De catastroferegeling in de Zorgverzekeringswet (Zvw) voorziet in een extra bijdrage voor een zorgverzekeraar bovenop zijn vereveningsbijdrage. De zorgverzekeraar ontvangt de extra bijdrage als een (gedeeltelijke) compensatie voor de extra schadelast die gemaakt worden in verband met de verzekerde zorg voor zijn verzekerden als gevolg van een catastrofe in de zin van de Zvw. De World Health Organisation (WHO) heeft het Coronavirus als pandemie aangemerkt waarmee het ook als catastrofe in de zin van de Zvw geldt.

Menzis is financieel gezond en houdt (op basis van vele risicoscenario's waaronder op het gebied van beleggingen en zorgkosten) voldoende reserves aan om financiële tegenslagen op te vangen. Dit zodat in geval van een zware schok Menzis nog steeds in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen. In de huidige discussie rond de vergoeding en verdeling van de kosten als gevolg van het coronavirus bewaakt Menzis haar rol en positie in afstemming met de overheid en onze toezichthouders. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

1.7 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2019

13. Technische rekening schadeverzekering

Het technische resultaat schadeverzekering heeft betrekking op de branche ziektekosten.

Het groepsresultaat na belastingen over 2019 komt uit op € 112,4 miljoen (2018: € 20,5 miljoen). In het resultaat 2019 is € 93,6 miljoen verwerkt ten laste van het resultaat in verband met de lager vastgestelde premie 2020 ten opzichte van de kostprijs van de premie (technische voorziening premie). Het resultaat 2019 bestaat uit het resultaat van het verzekeringsbedrijf ('technisch resultaat') van € 5,8 miljoen (2018: € 70,0 miljoen) en het resultaat uit met name beleggingen ('niet-technisch resultaat') van € 106,6 miljoen (2018: € 49,5 miljoen negatief).

Het technisch resultaat 2019 van € 5,8 miljoen bestaat uit het behaalde technisch resultaat basisverzekeringen van € 6,0 miljoen en aanvullende verzekeringen van € -0,2 miljoen.

De opbrengsten uit premies en bijdragen, onderdeel van het technisch resultaat, kwamen in 2019 uit op € 6.559,4 miljoen (2018: € 6.374,7 miljoen). Dit is een stijging van € 184,7 miljoen of 2,9%. De bijdrage uit het Zorgverzekeringsfonds ligt in lijn met voorgaand jaar € 3.616,0 miljoen (2018: € 3.498,4 miljoen). De schade, ook onderdeel van het technisch resultaat, liggen eveneens in lijn met voorgaand jaar € 6.346,4 miljoen (2018: € 6.105,6 miljoen).

	ZVW €	Aanvullend €	Totaal 2019 €	Totaal 2018 €
Verdiende premies en bijdragen eigen rekening				
Bruto premies	2.469.072	502.986	2.972.058	2.873.512
Bijdrage uit Zorgverzekeringsfonds en Algemene Kassen	3.616.041	0	3.616.041	3.498.398
Uitgaande herverzekeringspremies	-653	0	-653	-2.369
Mutatie technische voorziening niet-verdiende premies en lopende risico's	-28.035	0	-28.035	3.430
Mutatie technische voorziening herverzekeringspremie	10	0	10	1.683
	<u>6.056.435</u>	<u>502.986</u>	<u>6.559.421</u>	<u>6.374.654</u>
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	0	0	0	0
Overige technische baten eigen rekening	554	0	554	3.772
Schaden eigen rekening				
Bruto schaden	-5.993.852	-445.135	-6.438.987	-6.178.288
Herverzekeringssschade	0	0	0	3.077
Mutatie technische voorziening schade en lopende uitkeringen	92.323	268	92.591	72.731
Mutatie technische voorziening herverzekeringssschade	0	0	0	-3.077
	<u>-5.901.529</u>	<u>-444.867</u>	<u>-6.346.396</u>	<u>-6.105.557</u>
Bedrijfskosten				
Acquisitiekosten	-30.697	-17.011	-47.708	-45.377
Beheers- en personeelskosten; afschrijvingen bedrijfsmiddelen	-109.290	-40.628	-149.918	-153.846
	<u>-139.987</u>	<u>-57.639</u>	<u>-197.626</u>	<u>-199.223</u>
Overige technische lasten eigen rekening	-9.455	-702	-10.157	-3.665
Resultaat technische rekening schadeverzekering	<u>6.018</u>	<u>-222</u>	<u>5.796</u>	<u>69.981</u>

14. Verdiende premies en bijdragen eigen rekening

Op de bruto premies is € 1,2 miljoen (2018: € 0,6 miljoen) in mindering gebracht in verband met het risico van oninbaarheid. Verzekerden zijn ingezet van Nederland of woonachtig in Nederland waardoor de omzet valt toe te rekenen aan Nederland.

15. Toegerekende opbrengst uit beleggingen

De Toegerekende Opbrengst uit Beleggingen (TOB) is gebaseerd op de gemiddelde hoogte van de technische voorzieningen voor te betalen schaden verminderd met de voorschotten onder aftrek van de vorderingen op het Zorginstituut Nederland uit hoofde van de bijdragen uit het Zorgverzekeringsfonds van het huidig boekjaar, berekend tegen een gemiddeld 1-maands Euribor. Indien de Euribor negatief is zal geen toerekening plaats vinden. De toegerekende opbrengst uit beleggingen wordt toegepast door alle verzekeraars van Menzis. Voor het jaar 2019 bedraagt het rekenpercentage -0,40% (2018: -0,37%), wat betekent dat er in 2019 geen opbrengst uit beleggingen aan de technische rekening wordt toegerekend.

16. Overige technische baten en lasten eigen rekening

Onder de overige technische baten en lasten worden verwerkt de direct met het verzekeringsbedrijf samenhangende technische baten en lasten welke niet onder de verdiende premie en bijdragen eigen rekening of schaden eigen rekening vallen.

Overige technische baten	2019 €	2018 €
Mutatie voorziening overige debiteuren	0	1.073
Formele materiële controle	14	0
Overige technische baten	540	2.699
	554	3.772

Overige technische lasten	2019 €	2018 €
Coulance	265	587
Mutatie voorziening overige debiteuren	7.346	-2
Formele materiële controle	843	1.046
Overige technische lasten	1.703	2.034
	10.157	3.665

De mutatie voorziening overige debiteuren betreft met name de dotatie van de voorziening oninbare vorderingen op Zorginstellingen. De mutatie voorziening overige debiteuren is een last door de dotatie van de voorziening inzake de debiteuren "eerstelijns zorg" van ruim € 4 miljoen.

17. Schaden eigen rekening

Schaden uitloop

Het duurt meerdere jaren voordat een schadejaar definitief is afgewikkeld, waardoor in de jaren na boekjaar (t) onder meer als gevolg van correcties en herdeclaraties zogenaamde uitloopresultaten ontstaan.

In onderstaand overzicht is de uitloop van de bruto cumulatieve uitkeringen en (een schatting van) de bruto cumulatieve claims weergegeven. In de bruto cumulatieve claims is de verwachte teruggave inzake overfinanciering opgenomen.

De negatieve technische voorziening voor te betalen schade oude jaren en boekjaar 2016 betreffen nog terug te vorderen schaden FMC, plafondoverschrijdingen en verhaal.

Bruto cumulatieve uitkeringen						
	Oude jaren	2016	2017	2018	2019	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Ultimo schadejaar	44.088.762	4.108.213	4.167.113	4.406.324	4.733.282	68.702.811
Eén jaar later	46.118.245	5.803.139	5.899.103	6.082.657		
Twee jaar later	46.152.703	5.826.016	5.910.396			
Drie jaar later	46.152.418	5.826.648				
Vier jaar later	46.149.828					
Schatting bruto cumulatieve claims						
	Oude jaren	2016	2017	2018	2019	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Ultimo schadejaar	46.277.856	5.919.932	6.097.390	6.016.144	6.400.542	70.410.508
Eén jaar later	46.201.644	5.862.963	6.078.280	6.119.029		
Twee jaar later	46.155.767	5.838.717	5.919.144			
Drie jaar later	46.151.551	5.823.185				
Vier jaar later	46.148.608					
Te betalen schaden	-1.220	-3.463	8.748	36.372	1.667.260	1.707.697
Bij: Afhandelingskosten	1	85	95	440	12.864	13.485
Af: Voorschotten	0	0	0	0	-439.808	-439.808
Totaal Technische Voorziening voor te betalen schaden	-1.219	-3.378	8.843	36.812	1.240.316	1.281.374

Onder de schaden eigen rekening is € 20,0 miljoen (2018: € 17,4 miljoen) opgenomen aan betaalde schadeafwikkelingskosten.

18. Bedrijfskosten

	2019 €	2018 €
Acquisitiekosten	47.708	45.377
Beheers- en personeelskosten, afschrijvingen bedrijfsmiddelen		
Personeelskosten	119.316	120.202
Beheerskosten	28.498	30.899
Afschrijvingen	2.104	2.745
	149.918	153.846
Bedrijfskosten	197.626	199.223

Acquisitiekosten

Hieronder is € 34,4 miljoen (2018: € 32,7 miljoen) aan betaalde provisie opgenomen.

Personeelskosten

	2019 €	2018 €
Lonen en salarissen	64.493	66.147
Pensioenlasten	10.721	10.692
Sociale lasten	10.459	9.787
Overige personeelskosten	33.643	33.576
	119.316	120.202

Voor de personeelskosten van niet verzekeringsactiviteiten wordt verwezen naar de toelichting bij de andere lasten.

Onder de *overige personeelskosten* zijn opgenomen de kosten voor inleen van personeel (2019: € 20,1 miljoen; 2018: € 19,7 miljoen).

Het gemiddeld aantal medewerkers (fte), allen werkzaam in Nederland, was in 2019: 1.515 fte (2018: 1.572 fte). De onderverdeling naar clusters is als volgt:

	2019	2018
Staf	111	120
GRC	142	149
Informatie voorziening	318	325
Zorg	211	225
Commercie	105	117
Klant & Operations	514	525
Zorgkantoor	114	111
Totaal aantal fte's	1.515	1.572

* Zorgkantoor is in 2018 inclusief 1 fte van Gezondheidscentrum voor Asielzoekers B.V.

Pensioenlasten

Stichting Menzis Beheer kent een pensioenregeling, gebaseerd op middelloon, voor haar medewerkers die is ondergebracht bij het pensioenfonds Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars (SBZ).

Het SBZ voert de pensioenregeling uit voor de medewerkers van organisaties die opereren op het terrein van de zorgverzekering of die daarmee zijn verwant en die zich hebben aangesloten bij het SBZ. De wederzijdse verantwoordelijkheden, bevoegdheden, rechten en (financiële) plichten zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen Menzis en SBZ. Een aantal belangrijke kenmerken van de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement zijn hieronder nader toegelicht:

- De feitelijke premie wordt vastgesteld op basis van een berekening gebaseerd op actuariële grondslagen (waaronder interest, sterfte, opslag voor toekomstige kosten).
- Afhankelijk van de financiële positie van SBZ kan er een korting worden verleend op de feitelijke premie of de feitelijke toeslagkoopsom.
- Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks op 1 januari toeslag verleend van maximaal

de stijging van het prijsindexcijfer. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. In afwijking op het voorgaande wordt op de opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers jaarlijks op 1 januari een toeslag verleend conform het in de CAO overeengekomen percentage van de loonontwikkeling vanaf 2 januari in het daaraan voorafgaande jaar tot en met genoemde 1 januari.

- De werkgever kan geen aanspraak maken op vermogensoverschotten in SBZ.
- Bij onderdekking respectievelijk een reservetekort volgt het pensioenfonds de daarop betrekking hebbende procedures zoals voorgeschreven in de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van SBZ bedraagt op 31 december 2019 op basis van de UFR-methode 106,0% (31 december 2018 112,4%).

De pensioenpremies over 2019 zijn ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Beloningsparagraaf

Wij voeren een zorgvuldig, beheerst en duurzaam beloningsbeleid dat in lijn is met onze strategie, risicobereidheid, doelstellingen en waarden. Hierbij wordt rekening gehouden met de langetermijnbelangen van de organisatie, de relevante internationale context en het maatschappelijk draagvlak.

Beloningsbeleid

Uitgangspunt is dat Menzis marktconform beloont binnen de geldende wettelijke regelingen. Dat wil zeggen dat het beloningsniveau gelijk is aan de mediaanbeloning van vergelijkbare functies in de referentiemarkt, voor zover passend binnen het voor de sector vastgestelde beloningsmaximum.

Om recht te doen aan het publieke karakter van de Menzis activiteiten en ook de privaat georganiseerde activiteiten binnen de complexe financiële sector is met betrekking tot de beloning van topfunctionarissen gekozen voor een gemengde referentiemarkt. De referentiemarkt wordt bepaald door een gelijke weging van de (semi)publieke sector en de zakelijke (financiële) dienstverlening.

Het beloningsbeleid van Menzis kent geen regeling voor een variabele beloning. Het beleid omvat verder het volgende:

- Toepassing Cao voor de zorgverzekeraars. Voor de topfunctionarissen die boven Cao worden beloond, zijn de afspraken vastgelegd in een individuele overeenkomst. Loonsverhogingen op basis van de Cao worden voor de topfunctionarissen toegepast voor zover er ruimte is binnen het vastgestelde beleid op basis van de WNT kaders;
- Secundaire personeelsregelingen conform de Menzis regelingen;
- Pensioenregeling conform de Cao (uitgevoerd door bedrijfstakpensioenfonds SBZ Pensioen);
- Branche brede pensioenspaarregeling voor salarisdeel boven € 107.593;
- Het beloningsniveau is gekoppeld aan de functiezwaarte volgens een erkend systeem van functiewaardering;
- Voor sleutelfunctionarissen (risk, compliance, interne audit, actuarial, juridisch) geldt hetzelfde beloningsbeleid als voor overige medewerkers.

Het beloningsbeleid voor de gehele organisatie voldoet aan de verschillende wettelijke regelingen, waaronder de Regeling Beheerst Beloningsbeleid DNB (RBB), Wet op het Financieel Toezicht (Wft), Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (kortweg WNT) en de Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen (Wbfo).

Excedent-regeling pensioenen

Met ingang van 2019 is het maximum salaris waarover reguliere pensioenopbouw bij het pensioenfonds SBZ plaatsvindt gemaximeerd op € 107.593 per jaar. Voor dat deel van de salarissen dat uitstijgt boven de € 107.593 per jaar kan worden deelgenomen in een branche brede netto pensioenspaarregeling.

Verslag Remuneratiecommissie

De Remuneratiecommissie bestaat sinds 1 januari 2019 uit de commissarissen Scheele (voorzitter) en Van Lieshout en vergaderde in 2019 drie maal. De Remuneratiecommissie bereidt onder meer de besluitvorming van de RvC voor omtrent:

- het beloningsbeleid voor bestuurders en commissarissen;
- de goedkeuring van het beleid van de Raad van Bestuur m.b.t. de beloning van directie, senior management en sleutelfunctionarissen;

- de goedkeuring van de beginselen van het organisatie brede beloningsbeleid.

De commissie doet dat op basis van de taken en bevoegdheden, zoals vastgelegd in het reglement remuneratiecommissie.

Besluitvorming

In de RvC (voorbereid door de remuneratiecommissie) is besloten en/of vastgesteld dat:

- De beloning 2019 van de commissarissen, bestuurders en overige topfunctionarissen van Menzis voldoet aan de WNT normen;
- Er geen sprake is van enige vorm van variabele beloning voor zowel top- als sleutelfunctionarissen;
- Per 1 januari 2019 de beloning van de bestuurders conform de indexatie van de geldende WNT norm, is verhoogd met 1,5% en daarmee binnen de nieuwe WNT norm blijft;
- Het salaris van de voorzitter Raad van Bestuur per 1 januari 2019 € 264.543 = 93,8% van de WNT norm bedraagt. Inclusief fiscale bijtelling van de leaseauto ligt de beloning ook onder de WNT norm;
- Het salaris van de CFRO voor de periode januari 2019 tot en met mei 2019 € 104.715 bedraagt (€ 251.317 = 89,1% van de WNT norm op jaarbasis). Inclusief fiscale bijtelling van de leaseauto ligt de beloning onder de WNT norm;
- Het salaris voor de (nieuwe) CFRO voor de periode 12 augustus 2019 tot en met december 2019 € 87.784 bedraagt (€ 225.000 = 80% van de WNT norm op jaarbasis) en het salaris in 2020 85% van de WNT bedraagt. Inclusief fiscale bijtelling van de leaseauto ligt de beloning onder de WNT norm;
- Het beloningsbeleid 2019 en 2020 voor de directeurs en senior management is goedgekeurd;
- De beloning voor de voorzitter Raad van Bestuur per 1 januari 2020 wordt verhoogd conform de indexatie van de geldende WNT norm met 2,2%;
- De beloning voor commissarissen per 1 januari 2020 eveneens wordt verhoogd met 2,2%.

Deskundigheid

De remuneratiecommissie doet dat op basis van de taken en bevoegdheden, zoals vastgelegd in het reglement remuneratiecommissie. De commissieleden hebben op grond van eerdere functies en rollen in bestuurs- of toezichthoudende organen ruime kennis- en ervaring in beleid en instrumenten met betrekking tot arbeidsvoorwaarden en beloning.

Ontwikkelingen WNT

Per 1 januari 2013 is de WNT van kracht geworden. Dat betekent dat de beloning volgens uitgangspunten van Menzis, waar nodig, aan de bovenkant wordt begrensd op het WNT niveau.

Menzis valt als zorgverzekeraar binnen het regime met een sectoraal bezoldigingsmaximum. Voor het kalenderjaar 2019 bedraagt de sectorale bezoldigingsnorm voor zorgverzekeraars € 282.000 aan beloning, inclusief belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen, vermeerderd met de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn, bestaande uit ten hoogste het voor de betreffende topfunctionaris vastgestelde bedrag aan werkgeversbijdrage in de premie voor de reguliere pensioenafspraken van de geldende pensioenregelingen (ook de in de sector afgesproken pensioenspaarregeling voor het salarisdeel boven € 107.593).

In de WNT is geregeld dat de bezoldiging van commissarissen is gerelateerd aan het voor de organisatie geldende bezoldigingsmaximum. Daarbij is bepaald dat de beloning van een lid van de RvC maximaal 10% van de voor de sector geldende norm plus werkgeversdeel van de pensioenpremie mag zijn. Voor een voorzitter RvC geldt een maximum van 15%.

Voor het jaar 2020 geldt een sectorale bezoldigingsnorm van € 289.000. Voor de overige beloningscomponenten verandert er niets.

Uitgekeerde beloning 2019

Raad van Commissarissen

Op basis van de WNT wordt de maximum bezoldiging voor leden van de Raad van Commissarissen gemaximeerd op 15% en 10%, voor respectievelijk de voorzitter en overige leden, van het bezoldigingsmaximum voor de organisatie. Dit betekent dat de bezoldiging van commissarissen (excl. BTW) wordt gerelateerd aan de maximum jaarbeloning vermeerderd met het werkgeversdeel beloningen betaalbaar op termijn (van de voorzitter). De maximale bezoldigingsnorm is voor de voorzitter gesteld op € 53.990 (2018: € 53.068) en voor leden op € 35.993 (2018: € 35.379). Voor het jaar 2019 wordt voldaan aan deze bezoldigingsnorm.

2019									
Functie(s)	Naam	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Datum einde dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Duur en omvang van het dienstverband	Beloning	Belaste onkosten-vergoeding en	Werkgevers deel beloningen betaalbaar op termijn	Fiscale bijtelling auto	Uitkering wegens beëindiging dienstverband
Voorzitter	prof. dr. P.A.H. van Lieshout ^{*1}			0 fte - 12 mnd	40	€	€	€	€
Lid, voorzitter GRC Commissie	drs. J.M.A. Kemna ^{*1}			0 fte - 12 mnd	34	1			
Lid	drs. M.B.T. Molenaar ^{*1}			0 fte - 12 mnd	27				
Lid	drs. C.S.M. van Asselt ^{*1}			0 fte - 12 mnd	27				
Lid	T. Rinsema ^{*1}			0 fte - 12 mnd	27	1			
Lid	prof. dr. F. Scheele ^{*1}			0 fte - 12 mnd	27				

^{*1} Deze toezichthoudende topfunctionaris verricht werkzaamheden voor de volgende entiteiten: Coöperatie Menzis U.A, Menzis Zorgverzekeraar N.V., AnderZorg N.V., Menzis N.V. en Stichting Zorgkantoor Menzis.

2018									
Functie(s)	Naam	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Datum einde dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Duur en omvang van het dienstverband	Beloning	Belaste onkosten-vergoeding en	Werkgever sdeed beloningen betaalbaar op termijn	Fiscale bijtelling auto	Uitkering wegens beëindiging dienstverband
Voorzitter	prof. dr. P.A.H. van			0 fte - 12 mnd	40	€	€	€	€
Lid, voorzitter GRC Commissie	drs. J.M.A. Kemna			0 fte - 12 mnd	29	1			
Lid	drs. M.B.T. Molenaar			0 fte - 12 mnd	27				
Lid	drs. C.S.M. van Asselt			0 fte - 12 mnd	27				
Lid	T. Rinsema			0 fte - 12 mnd	27	1			
Lid	prof. dr. F. Scheele	1-1-2018		0 fte - 12 mnd	27				

Directieraad

Per 1 juni 2019 heeft de vicevoorzitter Raad van Bestuur, de heer Janssen, een nieuwe functie buiten Menzis aanvaard. De nieuwe bestuurder, de heer Sloots, is per 12 augustus 2019 in dienst getreden. Mevrouw Poesse maakt per 1 januari 2019 geen deel meer uit van de Directieraad.

2019									
Functie(s)	Naam	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Datum einde dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Duur en omvang van het dienstverband	Beloning	Belaste onkosten-vergoeding en	Werkgever sdeed beloningen betaalbaar op termijn	Fiscale bijtelling auto	Uitkering wegens beëindiging dienstverband
Voorzitter Raad van Bestuur	drs. R. Wenselaar ^{*1}			1 fte - 12 mnd	265	€	€	€	€
CFRO/Lid Raad van Bestuur	drs. H.J. Sloots AAG ^{*1}	12-8-2019		1 fte - 4,7 mnd	88		18	5	
Vicevoorzitter Raad van Bestuur	drs. F.J.G. Janssen ^{*1}		31-5-2019	1 fte - 5 mnd	105		32	1	
Directeur Zorg	drs. J.P.J. van Eijck MBA ^{*1}			1 fte - 12 mnd	167		39	3	
Directeur Klant & Operations	drs. H.J. Setz - Bakker ^{*1}			1 fte - 12 mnd	192		47	0	
Directeur Commercie	drs. H.G.J. Rotteveel ^{*1}			1 fte - 12 mnd	190		46	5	
Directeur Informatievoorziening	D. van de Wetering ^{*1}			1 fte - 12 mnd	192		46	15	
Senior manager P&O	drs. P. Stevens ^{*1}			1 fte - 12 mnd	141		33	8	
Manager Bestuurszaken & Strategie	R.J.B. Groot Koerkamp MSc ^{*1}			1 fte - 12 mnd	107		18	0	

^{*1} Deze leidinggevende topfunctionaris verricht werkzaamheden voor de volgende entiteiten: Coöperatie Menzis U.A, Menzis Zorgverzekeraar N.V., AnderZorg N.V., Menzis N.V. en Stichting Zorgkantoor Menzis.

2018									
Functie(s)	Naam	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Datum einde dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Duur en omvang van het dienstverband	Beloning	Belaste onkosten-vergoeding en	Werkgever sdeed beloningen betaalbaar op termijn	Fiscale bijtelling auto	Uitkering wegens beëindiging dienstverband
Voorzitter Raad van Bestuur	drs. R. Wenselaar			1 fte - 12 mnd	261	€	€	€	€
Vicevoorzitter Raad van Bestuur	drs. F.J.G. Janssen			1 fte - 12 mnd	248		65	4	
Directeur Zorg	drs. J.P.J. van Eijck MBA			1 fte - 12 mnd	189		39	3	
Directeur Klant & Operations	drs. H.J. Setz - Bakker			1 fte - 12 mnd	189		45	0	
Directeur Commercie	drs. H.G.J. Rotteveel			1 fte - 12 mnd	189		45	4	
Directeur Informatievoorziening	D. van de Wetering			1 fte - 12 mnd	189		45	13	
Senior manager P&O	drs. P. Stevens			1 fte - 12 mnd	135		33	8	
Manager Corporate Communicatie	drs. M. Poesse			1 fte - 12 mnd	116		26	4	
Manager Bestuurszaken & Strategie	R.J.B. Groot Koerkamp MSc	1-1-2018		1 fte - 12 mnd	99		17	0	

Openbaarmakingsregime voor reguliere functionarissen

Voor reguliere functionarissen valt Menzis binnen het openbaarmakingsregime (regime 3). Indien een functionaris op jaarbasis een bezoldiging heeft ontvangen hoger dan de vastgestelde ministeriële norm van € 194.000 (2018: € 189.000) wordt de bezoldiging gepubliceerd.

2019									
Functie(s)	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Datum einde dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Duur en omvang van het dienstverband	Beloning €	Belaste onkosten-vergoeding en €	Werkgever sdeed beloningen betaalbaar op termijn €	Fiscale bijtelling auto €	Uitkering wegens beëindiging dienstverband €	
Accountmanager			0,74 fte - 12 mnd	124		43	10		
Leidinggevende			1,11 fte - 12 mnd	147		48			

2018									
Functie(s)	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Datum einde dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Duur en omvang van het dienstverband	Beloning €	Belaste onkosten-vergoeding en €	Werkgever sdeed beloningen betaalbaar op termijn €	Fiscale bijtelling auto €	Uitkering wegens beëindiging dienstverband €	
Accountmanager			1,11 fte - 12 mnd	150		45	10		
Leidinggevende			1,11 fte - 12 mnd	144		47	0		

De uitgekeerde bezoldiging voor overige functionarissen is gebaseerd op bestaande beloningsafspraken en worden derhalve gerespecteerd.

Beheerskosten

	2019	2018
	€	€
Huisvestingskosten	6.346	7.296
Automatiseringskosten	13.653	13.505
Kantoorkosten	3.458	3.230
Telefonie	981	862
Communicatie	198	112
Overige beheerskosten	3.862	5.894
	28.498	30.899

Onder de huisvestingskosten is € 4,1 miljoen (2018: € 4,0 miljoen) opgenomen voor huurlasten, waarvan de opbrengsten aan terreinen en gebouwen zijn toegerekend. De daaraan gerelateerde baten zijn verantwoord onder de opbrengst uit terreinen en gebouwen.

Onder de overige beheerskosten zijn tevens de accountantskosten opgenomen. Deze zijn als volgt samengesteld;

	2019	2018
	€	€
Controle van de jaarrekening	1.200	1.319
Andere controle opdrachten	310	302
Fiscale adviesdiensten	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0
	1.510	1.621

De totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening zijn gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht.

19. Opbrengsten uit beleggingen

	2019	2018
	€	€
Opbrengst uit niet op netto vermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen	100	100
Opbrengst uit terreinen en gebouwen	5.014	4.805
Opbrengst uit overige beleggingen	25.391	23.908
Gerealiseerde winst op beleggingen	33.723	15.496
Niet gerealiseerde winst op beleggingen	124.095	52.582
Beheerskosten en rentelasten	-5.566	-5.716
Waardevermindering van beleggingen	-23.791	-27.314
Gerealiseerd verlies op beleggingen	-7.943	-13.547
Niet gerealiseerd verlies op beleggingen	-38.340	-90.798
	112.683	-40.484

Onder de opbrengst uit terreinen en gebouwen is € 4,1 miljoen opgenomen voor de aan terreinen en gebouwen toegerekende huuropbrengsten (2018: € 4,3 miljoen). De daaraan gerelateerde lasten zijn verantwoord onder de huisvestingskosten (huur).

De opbrengst uit overige beleggingen bestaat uit directe beleggingsopbrengsten, zoals ontvangen interest en ontvangen dividenden, alsmede de (on)gerealiseerde waarde mutaties van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Het verlies van de afgeleide financiële instrumenten is onder de waardevermindering van beleggingen gerapporteerd.

Het gerealiseerde resultaat op beleggingen bedraagt in 2019 € 25,8 miljoen (2018: € 1,9 miljoen) en bestaat uit de gerealiseerde winsten en verliezen op de verkooptransacties in aandelen, obligaties en geldmarktinvesteringen. Het ongerealiseerde resultaat op beleggingen bedraagt in 2019 € 85,8 miljoen (2018: € -38,2 miljoen) en bestaat uit de ongerealiseerde winsten en verliezen op de verkooptransacties in aandelen, obligaties en geldmarktinvesteringen.

Daarnaast zijn er geen opbrengsten uit beleggingen die betrekking hebben op de verhouding met groepsmaatschappijen.

20. Andere baten

	2019	2018
	€	€
Bijdrage Beheerskosten	24.075	19.656
Bankrente	0	1
Rente leningen	1	0
Heffingsrente en rente overfinanciering	364	383
Overige rente	94	52
Rente ZINL	15	0
Opbrengst niet-verzekeringsactiviteiten	867	1.284
Andere baten	355	481
	25.771	21.857

De bijdrage beheerskosten bestaan uit de bijdragen uit de ter beschikking gestelde budgetten voor beheerskosten voor de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en de Wet langdurige zorg voor de Stichting Zorgkantoor Menzis.

21. Andere lasten

	2019	2018
	€	€
Personeelskosten	16.399	13.888
Bankrente	1.579	1.145
Rente leningen	-1	1
Rente hypotheek	801	926
Overige rente	4	37
Rente ZINL	103	450
Afschrijving gebouwen	1.567	1.324
Overige andere lasten	11.434	13.127
	31.886	30.898

Personeelskosten

De personeelskosten van de niet-verzekeraar zijn als volgt opgebouwd:

	2019	2018
	€	€
Lonen en Salarissen	8.709	8.236
Pensioenlasten	1.403	1.333
Sociale lasten	1.450	1.206
Overige personeelskosten	4.837	3.113
	16.399	13.888

Het personeel is in loondienst bij Stichting Menzis Beheer. De personeelskosten van de niet-verzekeraar betreft de kosten van personeelsleden die diensten verrichten voor Stichting Zorgkantoor Menzis. De onderverdeling van het gemiddelde aantal medewerkers, allen werkzaam in Nederland, wordt toegelicht op pagina 84.

Onder de *overige personeelskosten* zijn opgenomen de kosten voor inleen van personeel (2019: € 2,9 miljoen; 2018: € 2,2 miljoen). In 2018 is onder de post overige personeelskosten ook een vrijval van de wachtgeldvoorziening van de Burcht van € 1,0 miljoen verantwoord.

Onder de overige andere lasten zijn met name opgenomen de kosten voor niet-verzekeringsactiviteiten;

	2019	2018
	€	€
Huisvestingskosten	1.994	2.620
Projecten vanuit Stichting RVVZ	531	1.887
Automatiseringskosten	1.821	1.684
Projecten vanuit het Zorgkantoor	1.262	990
Kantoorkosten	449	433
Afschrijvingskosten op (im)materiële vaste activa	1.924	2.820
Kosten Telefonie	129	108
Overige	3.324	2.585
	11.434	13.127

Pensioenlasten

Voor de toelichting op pensioenlasten van Stichting Menzis Beheer wordt verwezen naar pagina 84.

De pensioenpremies over 2019 zijn ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Belastingen

Voor de fiscale eenheid Menzis Holding B.V. bestaan compensabele verliezen van € 8,9 miljoen. Vanwege de mate van onzekerheid over de mogelijk toekomstige realiseerbaarheid van deze compensabele verliezen, zijn deze op nihil gewaardeerd. In verband met deze compensabele verliezen is de verschuldigde belasting nihil.

Daarnaast heeft Stichting Menzis Beheer fiscaal te verrekenen verliezen ter grootte van € 10,8 miljoen (belastingjaar 2019), Coöperatie Menzis U.A. ter grootte van € 92 duizend (belastingjaar 2019).

Vanwege de mate van onzekerheid over de mogelijk toekomstige realiseerbaarheid van deze compensabele verliezen, zijn deze op nihil gewaardeerd.

Resultaat na belastingen

Voor de aansluiting van het geconsolideerde op het enkelvoudige resultaat wordt verwezen naar de toelichting op het resultaat in de enkelvoudige jaarrekening.

2. Enkelvoudige jaarrekening

2019

Coöperatie Menzis U.A.

2.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2019

(na bestemming van het resultaat; in duizenden euro's)

ACTIVA		2019		2018	
		€	€	€	€
Beleggingen	1				
Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen		<u>1.543.369</u>		<u>1.428.118</u>	
			1.543.369		1.428.118
Overige activa	2				
Liquide middelen		<u>137</u>		<u>146</u>	
			137		146
Totaal activa			<u><u>1.543.506</u></u>		<u><u>1.428.264</u></u>

PASSIVA		2019		2018	
		€	€	€	€
Eigen vermogen	3				
Overige reserves		<u>1.542.497</u>	1.542.497	<u>1.427.255</u>	1.427.255
Schulden	4				
Overige schulden		<u>1.009</u>	1.009	<u>1.009</u>	1.009
Totaal passiva			<u><u>1.543.506</u></u>		<u><u>1.428.264</u></u>

2.2 Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2019

(in duizenden euro's)

	2019		2018	
	€	€	€	€
NIET-TECHNISCHE REKENING				
Resultaat technische rekening schadeverzekering		0		0
Opbrengsten uit beleggingen	5			
Opbrengst uit deelnemingen		115.251	25.339	
		115.251		25.339
Waardevermindering van beleggingen		0	0	
Andere lasten	6	-9		-9
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		115.242		25.330
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		0		0
Resultaat na belastingen		115.242		25.330

2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

Voor de waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar hetgeen onder de toelichting bij de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening is opgenomen.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW

De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Derhalve vermeldt de enkelvoudige winst-en-verliesrekening conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat van vennootschappen waarin wordt deelgenomen na belastingen en het overige resultaat na belastingen.

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen met invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid worden gewaardeerd tegen netto-vermogenswaarde of lagere bedrijfswaarde. Deelnemingen waarbij geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid uitgeoefend wordt, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere markwaarde. Indien de waarde van een niet-geconsolideerde deelneming die op netto-vermogenswaarde wordt gewaardeerd negatief wordt, wordt voor het aandeel in die deelneming alleen een voorziening gevormd indien en voor zover in wordt gestaan voor de schulden van de deelneming of de feitelijke verplichting bestaat om de deelneming in staat te stellen aan haar verplichtingen te voldoen. Een voorziening wordt dan gevormd onder de overige voorzieningen. Indien er geen feitelijke verplichting bestaat, wordt de deelneming niet verder afgewaardeerd dan nihil.

2.4 Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2019

1. Beleggingen

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€	€
Stand per 1 januari	1.428.118	1.428.118	1.402.779
Investerings	0	0	65.000
Dividenduitkering	0	0	-65.000
Resultaat deelneming	115.251	115.251	25.339
	115.251	115.251	25.339
Stand per 31 december	1.543.369	1.543.369	1.428.118

Deelnemingen in groepsmaatschappijen:

<u>Entiteit</u>	<u>Gevestigd te</u>	<u>% belang</u>	<u>Waarderingsmethode</u>
Menzis Zorgverzekeraar N.V.	Wageningen	100%	Netto-vermogenswaarde
AnderZorg N.V.	Wageningen	100%	Netto-vermogenswaarde
Menzis N.V.	Wageningen	100%	Netto-vermogenswaarde

2. Overige activa

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

3. Eigen vermogen

	Wettelijke reserves	Overige reserves	Totaal 2019
	€	€	€
Stand per 1 januari	0	1.427.255	1.427.255
Resultaat boekjaar	0	115.242	115.242
Stand per 31 december	0	1.542.497	1.542.497

	Wettelijke reserves	Overige reserves	Totaal 2018
	€	€	€
Stand per 1 januari	345.165	1.056.760	1.401.925
Resultaat boekjaar	0	25.330	25.330
Herrubricering	-345.165	345.165	0
Stand per 31 december	0	1.427.255	1.427.255

Er hebben geen andere mutaties op het eigen vermogen plaatsgevonden dan de toerekening van het onverdeelde resultaat aan de reserves.

Het voorstel van de resultaatverdeling is als volgt verwerkt in de jaarrekening;

	2019
	€
Overige reserves	115.242
	115.242

Doordat de verschillende rechtspersonen van Menzis groep geen juridische eenheid vormen is het eigen vermogen volgens de geconsolideerde jaarrekening niet gelijk aan het eigen vermogen volgens de enkelvoudige jaarrekening. Onderstaand de aansluiting van het enkelvoudig eigen vermogen met het geconsolideerd eigen vermogen:

	2019	2018
	€	€
Coöperatie Menzis U.A.	1.542.497	1.427.255
Stichting Zorgkantoor Menzis	4.016	2.205
Stichting Menzis/Azivo RWZ	453	1.061
Stichting Menzis Beheer	51.810	55.941
Bijzondere waardevermindering Stichting HUB Diagnostics, Neokidneyen Pharmagister	1.015	965
Geconsolideerd eigen vermogen	1.599.791	1.487.427

4. Schulden

Overige schulden

Schulden aan groepsmaatschappijen

Langlopende schulden

	Schulden aan groeps- maatschappijen	Totaal 2019	Totaal 2018
	€	€	€
Stand per 1 januari	1.000	1.000	1.000
Aflossing	0	0	0
Stand per 31 december	<u>1.000</u>	<u>1.000</u>	<u>1.000</u>

Dit betreft een lening ontvangen van Stichting Menzis Beheer. De lening heeft een looptijd voor onbepaalde tijd. Het rentepercentage is gelijk aan het 12-maands Euribor tarief vermeerderd met 100 basispunten.

Kortlopende schulden

	2019	2018
	€	€
Schulden aan groepsmaatschappijen	9	8
Overige	0	1
	<u>9</u>	<u>9</u>

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

Niet in de balans opgenomen regelingen

Er zijn geen niet in de balans opgenomen regelingen.

2.5 Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2019

5. Opbrengsten uit beleggingen

Opbrengst uit deelnemingen

	2019	2018
	€	€
Menzis Zorgverzekeraar N.V.	96.368	29.246
AnderZorg N.V.	2.786	-16.004
Menzis N.V.	16.097	12.097
	115.251	25.339

6. Andere lasten

	2019	2018
	€	€
Bankrente	1	1
Rente leningen	8	8
Overige andere lasten	0	0
	9	9

Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

Ultimo 2019 heeft Coöperatie Menzis U.A. voor € 72 (belastingjaar 2019) aan fiscaal te verrekenen verliezen. Vanwege onzekerheid over de mogelijk toekomstige realiseerbaarheid van deze compensabele verliezen, zijn deze op nihil gewaardeerd. Door deze compensabele verliezen is de verschuldigde belasting nihil.

Resultaat na belastingen

Doordat de verschillende rechtspersonen van Menzis groep geen juridische eenheid vormen is het resultaat volgens de geconsolideerde jaarrekening niet gelijk aan het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening. Onderstaand de aansluiting van het enkelvoudig resultaat op het geconsolideerd resultaat.

Het resultaat deelneming AnderZorg N.V. 2018 (€ 16 miljoen negatief) bestaat uit het resultaat deelneming AnderZorg 2018 van € 10 miljoen negatief en een in 2018 verwerkte resultaatscorrectie 2017 van € 6 miljoen negatief.

	2019	2018
	€	€
Coöperatie Menzis U.A.	-9	-9
Menzis Zorgverzekeraar N.V.	96.368	29.246
AnderZorg N.V.	2.786	-16.004
Menzis N.V.	16.097	12.097
Enkelvoudig resultaat	115.242	25.330
Stichting Zorgkantoor Menzis	1.811	-608
Stichting Menzis/Azivo RVVZ	-608	-2.351
Stichting Menzis Beheer	-4.131	-2.254
Stichting Beleggingen Menzis	0	0
Bijzondere waardervermindering Stichting HUB Diagnostics , Neokidney en Pharmagister	50	339
Geconsolideerd resultaat	112.364	20.456

Opgesteld en goedgekeurd te Wageningen op 26 maart 2020,

Raad van Bestuur:

Raad van Commissarissen:

De heer drs. R. Wenselaar, voorzitter

De heer prof. dr. P.A.H. van Lieshout, voorzitter

De heer drs. H.J. Sloots AAG, CFRO

Mevrouw drs. C.S.M. van Asselt

Mevrouw drs. J.M.A. Kemna RE

Mevrouw drs. M.B.T. Molenaar

De heer T. Rinsema

De heer prof. dr. F. Scheele

3. Overige gegevens

3.1 Statutaire bepaling over de bestemming van het resultaat

De behaalde resultaten zijn toegevoegd aan de overige reserves met inachtneming van de wettelijke regelgeving. In de statuten is geen bestemming van het resultaat bepaald.

3.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Ledenraad en de Raad van Commissarissen van Coöperatie Menzis U.A.

Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Coöperatie Menzis U.A. (Menzis) per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Menzis te Wageningen gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
- 2 de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2019;
- 3 het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2019; en
- 4 overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Menzis zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 55 miljoen. Bij de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het eigen vermogen (circa 3,5%).

Groepscontrole

- Dekking van 100% van de verdiende premies en bijdragen eigen rekening.
- Dekking van 99% van de totale activa.

Kernpunten

- De waardering van de technische voorziening voor te betalen schaden.
- De waardering van de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's (NKP-voorziening).
- De juistheid en volledigheid van de vordering op en de bijdrage van Zorginstituut Nederland.
- De waardering van de vorderingen op en voorschotten verstrekt aan de zorgverleners.

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 55 miljoen (2018: EUR 52 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het eigen vermogen (circa 3,5%). Wij beschouwen het eigen vermogen als de meest geschikte benchmark, omdat hiervan ook de solvabiliteitsratio is afgeleid en deze ratio voor de gebruikers van de jaarrekening als belangrijk kengetal wordt gezien voor de financiële positie van Menzis. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, waaronder de toelichtingsvereisten zoals deze gelden in het kader van de WNT.

Wij hebben met de Raad van Commissarissen afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 2,8 miljoen rapporteren aan hen alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Menzis staat aan het hoofd van een groep van entiteiten (groepsonderdelen). De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van Menzis.

Bij de onderstaande onderdelen hebben wij zelf controlewerkzaamheden uitgevoerd waarbij voor de controles de materialiteit van de individuele onderdelen is toegepast.

- Menzis Zorgverzekeraar N.V.
- AnderZorg N.V.
- Menzis N.V
- Stichting Zorgkantoor Menzis
- Stichting Menzis Beheer
- Stichting Menzis/Azivo RVVZ

Door de controle van bovenstaande onderdelen hebben wij 100% van de verdiende premies en bijdragen eigen rekening en 99% van de totale activa van Menzis afgedekt.

Gegeven de omvang en/of het risicoprofiel van de overige groepsonderdelen hebben wij hierop cijferanalyses uitgevoerd om onze inschatting te toetsen dat er geen risico van een materiële fout is bij deze groepsonderdelen.

Door bovengenoemde werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Reikwijdte van onze controle inzake fraude

In overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid (maar geen absolute) dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevatten die het gevolg zijn van fraude of fouten.

Als onderdeel van onze risico-inschattingswerkzaamheden hebben wij gebeurtenissen en omstandigheden geëvalueerd die wijzen op een prikkel of druk om fraude te plegen of een mogelijkheid bieden om fraude te plegen ('frauderisicofactoren') om op basis daarvan frauderisico's te identificeren, indien relevant.

Geïdentificeerde frauderisico's zijn besproken binnen het controleteam en wij zijn alert op aanwijzingen van fraude gedurende de controle.

Op basis van de controlestandaard hebben we het frauderisico met betrekking tot doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door management geëvalueerd.

Onze controlewerkzaamheden omvatten een evaluatie van de opzet en het bestaan alsmede de effectieve werking van interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van deze risico's en gegevensgerichte controlewerkzaamheden, inclusief

gedetailleerd testen van (administratieve) journaalposten, het evalueren van management bias en het evalueren van de werkzaamheden uitgevoerd volgens het 'three lines of defence'-model op de beheersingsmaatregelen die binnen Menzis aanwezig zijn ter detectie en ter voorkoming van fraude.

Bij het bepalen van onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de inschatting en evaluatie van Menzis met betrekking tot het interne beleid omtrent frauderisico-beheersing (preventie, detectie en respons), inclusief de opzet van ethische standaarden om een open en eerlijke cultuur na te streven.

Als onderdeel van onze evaluatie van eventuele fraudegevallen hebben we het incidentregister geïnspecteerd en opvolging van management geëvalueerd.

We hebben onze risico-inschatting en controlewerkzaamheden gecommuniceerd aan de Raad van Bestuur en met de Governance, Riskmanagement en Compliance commissie. Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch fraudeonderzoek, welk onderzoek vaak een meer diepgaand karakter heeft.

Onze controlewerkzaamheden om frauderisico's te adresseren hebben niet geleid tot de identificatie van een kernpunt van de controle.

We merken op dat onze controle is gebaseerd op de procedures die zijn beschreven in overeenstemming met de toepasselijke controlestandaarden en niet primair zijn ontworpen om fraude te detecteren. Naast de vereisten van de controlestandaarden hebben wij de volgende aanvullende procedures uitgevoerd:

- Testwerkzaamheden op declaraties (kostenvergoedingen) van de Raad van Bestuur;
- Evaluatie van de interne beheersing rondom de betalingsorganisatie;
- Data-analyse waarbij betalingen uit bronsystemen zijn vergeleken met betalingen in de betalingsapplicatie, waarbij tevens controle op juiste bankrekeningnummer heeft plaatsgevonden;
- Onderzoek op basis van publiekelijk beschikbare informatie in relatie tot negatieve publiciteit;
- Kennisnemen van de rapporten inzake door Menzis verrichte onderzoeken naar interne en externe (zorg)fraude;
- Vanuit twee afzonderlijke sessies met de directieraad en de Raad van Bestuur en met de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur zijn frauderisicofactoren geïdentificeerd.

Reikwijdte van onze controle inzake het niet voldoen aan wet en regelgeving

Wij hebben feiten en omstandigheden geëvalueerd om wet- en regelgeving te identificeren die relevant is voor Menzis.

We hebben wet- en regelgeving geïdentificeerd die redelijkerwijs een materieel effect op de jaarrekening kan hebben op basis van onze risico-inschatting, sector kennis en de NBA-

Handreiking 1143, door middel van het bevragen van management en evaluatie van beleid en procedures geïmplementeerd ten aanzien van het voldoen aan wet- en regelgeving.

Geïdentificeerde wet- en regelgeving is besproken binnen het controleteam en wij zijn alert op aanwijzingen van het niet voldoen aan wet- en of regelgeving gedurende de controle. De potentiële impact van wet- en regelgeving varieert sterk:

- Menzis is onderhevig aan wet- en regelgeving die direct van invloed is op de jaarrekening, inclusief belastingwetgeving en verslaggevingstandaarden (inclusief Menzis specifieke wet- en regelgeving). Wij hebben het voldoen aan deze wet- en regelgeving vastgesteld als onderdeel van onze controlewerkzaamheden voor de relevante elementen in de jaarrekening.
- Daarnaast is Menzis onderhevig aan diverse wet- en regelgeving waarbij niet voldoen aan deze wet- en regelgeving indirect van invloed op de jaarrekening kan zijn ten aanzien van elementen verantwoord of toegelicht in de jaarrekening, of beide, bijvoorbeeld als gevolg van het ontvangen van boetes of claims.

Wij hebben de volgende wet- en regelgeving geïdentificeerd die indirect, redelijkerwijs een materiele impact op de jaarrekening zouden kunnen hebben:

- Zorgverzekeringswet;
- Wet langdurige zorg;
- Wet Financieel Toezicht (inclusief Solvency II);
- Besluit prudentiële regels Wft (Bpr Wft).

De Nederlandse controlestandaarden beperken onze controlewerkzaamheden met betrekking tot het identificeren van het niet voldoen aan wet- en regelgeving met een indirecte invloed tot het bevragen van relevante management en inspectie van correspondentie met toezichthoudende instanties alsmede andere juridische correspondentie. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot het identificeren van gevallen of vermoedens van niet voldoen aan wet- en regelgeving anders dan wat reeds door de coöperatie is geïdentificeerd.

De impact van bekende gevallen of vermoedens van niet voldoen aan wet- en regelgeving hebben wij geadresseerd in de controlewerkzaamheden met betrekking tot de relevante elementen zoals verantwoord in de jaarrekening.

De uitgevoerde werkzaamheden inzake het adresseren van het risico op het niet voldoen aan wet- en regelgeving hebben niet geleid tot het identificeren van een kernpunt in onze controleverklaring.

Naast de vereisten van de controlestandaarden hebben wij de volgende aanvullende procedures uitgevoerd:

- Evaluatie formele en materiële controles in relatie tot het voldoen aan de rechtmatigheidsvereisten;
- Bevestiging verkregen van juistheid en volledigheid van nevenfuncties van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen;

- Kennis nemen van de rapporten inzake door Menzis verrichtte onderzoeken naar het voldoen aan wet- en regelgeving.

Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch onderzoek naar het voldoen aan wet- en regelgeving. Management is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en voor de opzet van een zodanige interne beheersing die zij noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, waaronder het voldoen aan wet- en regelgeving.

Indien de gevolgen voor de jaarrekening van het niet voldoen aan indirecte wet- en regelgeving (onregelmatigheden) minder (direct) van invloed zijn op gebeurtenissen en transacties die in de jaarrekening tot uitdrukking komen, hoe minder waarschijnlijk het is dat de inherent beperkte controlewerkzaamheden, zoals vereist door de controlestandaarden, dit zouden identificeren. Bovendien bestaat er, zoals bij elke controle, een hoger risico op het niet detecteren van onregelmatigheden indien deze het gevolg zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, opzettelijke onjuistheden, verkeerde representaties of de doorbreking van interne beheersmaatregelen kunnen inhouden.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de Raad van Commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

De waardering van de technische voorziening voor te betalen schade

Omschrijving

In de balans van Menzis is ultimo 2019 een technische voorziening voor te betalen schade van EUR 1.708 miljoen (2018: EUR 1.801 miljoen) verantwoord.

Het bepalen van de technische voorziening voor te betalen schade door Menzis en daarmee samenhangende posten in de winst-en-verliesrekening is een complex en deels subjectief proces doordat over externe en interne ontwikkelingen schattingen worden gemaakt en is daarom een kernpunt van onze controle.

Menzis baseert de hoogte van de technische voorziening enerzijds op basis van historische declaratiepatronen en de verwachte ontwikkelingen daarin en anderzijds op de gemaakte contractafspraken met instellingen voor Medisch Specialistische Zorg (MSZ) en Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) die grotendeels gemaximeerd worden door plafonds en aanneemsommen. Menzis maakt aanvullende inschattingen voor de dure geneesmiddelen die in veel gevallen op nacalculatiebasis worden afgerekend. Verder maakt Menzis gebruik van publicaties van Zorgverzekeraars Nederland voor het inschatten van de ontwikkeling in de zorgkosten per schadejaar. Tenslotte betreft Menzis de uitkomsten van de zelfonderzoeken en Horizontaal Toezicht van respectievelijk MSZ en GGZ bij het bepalen van de zorgkosten per schadejaar.

Het bovenbeschreven proces is complex en foutgevoelig, mede omdat het omvangrijke schattingonzekerheden bevat. Het vraagt om inzicht in het verloop van de zorgconsumptie gedurende de

afgelopen jaren alsmede de uitsplitsing over de componenten. De aanwezige risico's en de gevoeligheid van de gehanteerde uitgangspunten worden toegelicht op pagina's 51, 63-64 en 75.

Onze aanpak

Onze belangrijkste controlewerkzaamheden omvatten:

- het toetsen van de interne controles zoals ingericht volgens het 'three lines of defence'-model op de ontvangen facturen van de zorgverleners;
- het evalueren van de gehanteerde reserveringsmethodiek per zorgsoort en de controle van de daarbij gehanteerde basisgegevens door de afrekeningen met de zorgverleners aan te sluiten op de ondertekende contracten, de afrekeningen oude jaren en de gefactureerde bedragen over latere jaren;
- het analyseren van de afloop oude jaren met de afrekeningen van zorgverleners en kennis nemen van de analyses die door Menzis zijn opgesteld ten aanzien van de ontwikkeling van de zorgkosten per schadejaar uitgaande van schadedriehoeken en gemaakte contractafspraken met zorgverleners;
- het toetsen van de ervaringscijfers van Menzis aan de declaratiepatronen van zorgkostendeclaraties per soort verstrekking per schadejaar zoals gepubliceerd door Zorgverzekeraars Nederland;
- het tezamen met de actuariële specialisten van KPMG evalueren van de uitkomsten van de door de actuariële functie van Menzis uitgevoerde analyses op de voorziening voor te betalen schade;
- het evalueren van de uitkomsten van de formele en materiële controles zoals die door Menzis worden uitgevoerd, inclusief de uitkomsten van de zelfonderzoeken en Horizontaal Toezicht van respectievelijk MSZ en GGZ;
- het toetsen van de toereikendheid van de toelichting in de jaarrekening.

Onze observatie

Wij achten de door de Menzis toegepaste methodiek en gehanteerde veronderstellingen voor de vaststelling van de technische voorziening voor te betalen schade aanvaardbaar en zijn van mening dat de technische voorziening voor te betalen schade voorzichtig is gewaardeerd. Tevens achten wij de op pagina's 51, 63-64 en 75 opgenomen toelichting toereikend.

De waardering van de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's (NKP-voorziening)

Omschrijving

De premies voor de basisverzekering voor 2020 zijn voorcalculatorisch niet-kostendekkend en daarom is een voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's van EUR 94 miljoen (2018: EUR 66 miljoen) gevormd.

De bepaling van de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's is complex en foutgevoelig, mede omdat het omvangrijke schattingsonzekerheden bevat en is daarom een kernpunt van onze controle.

Er is sprake van schattingen als het gaat over de ontwikkelingen van de zorgkosten, de gezondheidskenmerken van de nieuwe verzekerden en de ontwikkeling van de beheerskosten, hetgeen relevant is om de hoogte van de bijdragen van Zorginstituut Nederland te kunnen inschatten.

Voor het bepalen van de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's heeft Menzis de begroting 2020 als uitgangspunt genomen, waarin onder andere schattingen zijn opgenomen voor de bijdragen van Zorginstituut Nederland voor 2020, de geschatte zorgkosten voor 2020 en de begrote beheerskosten voor 2020. Menzis heeft de voorziening herijkt op basis van de verzekerdenmutaties per 1 januari 2020 en overige relevante ontwikkelingen naar aanleiding van cijfers over het eerste kwartaal 2020. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de grondslagen zoals opgenomen op pagina 51 en de toelichting op de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's op pagina 75.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd, gericht op de onderbouwing van de door Menzis gemaakte veronderstellingen en berekeningen bij het bepalen van de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's:

- het toetsen van de interne controles zoals ingericht volgens het 'three lines of defence'-model op het tot stand komen van de voorziening;
- het aansluiten van de gehanteerde basisgegevens zoals verzekerdenaantallen 2020 en premietabellen 2020 met de bronsystemen en de verwachte bijdragen op basis van de ex-ante brief over 2020 van Zorginstituut Nederland;
- het aansluiten van de gehanteerde realisatie zorgkosten 2019, de extrapolatie hiervan naar 2020, de afgesloten zorginkoopcontracten over 2020 en de begroting 2020. Wij hebben de gehanteerde methodieken, veronderstellingen en uitkomsten getoetst aan de hand van onze kennis van de ontwikkelingen bij Menzis en de verwachtingen gebaseerd op de ramingen voor 2020 van Zorgverzekeraars Nederland;
- het evalueren van de totstandkoming van het budget voor beheerskosten 2020, het vaststellen dat de verslaggevingsvoorschriften ter bepaling van de voorziening niet verdiende premies en lopende risico's zijn nageleefd en herijking van het budget 2020 op basis van de werkelijke verzekerdenaantallen per 1 januari 2020 en overige relevante ontwikkelingen naar aanleiding van cijfers over het eerste kwartaal 2020 naar de voorziening voor lopende risico's;
- het evalueren van de uitloop in 2019 van de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's ultimo 2018 en vaststellen dat de hieruit verkregen inzichten zijn gehanteerd bij het bepalen van de voorziening voor lopende risico's ultimo 2019;
- het tezamen met de actuariële specialisten van KPMG evalueren van de uitkomsten van de door Menzis uitgevoerde analyses op de voorziening voor lopende risico's;
- het toetsen van de toereikendheid van de toelichting in de jaarrekening.

Onze observatie

Wij achten de door de Menzis toegepaste methodiek en gehanteerde veronderstellingen voor de vaststelling van de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's aanvaardbaar en zijn van mening dat de voorziening niet verdiende premies en lopende risico's passend is gewaardeerd. Tevens achten we de op pagina 51 en 75 opgenomen toelichting toereikend.

De juistheid en volledigheid van de vordering op en de bijdrage van Zorginstituut Nederland

Omschrijving

Menzis heeft over 2019 van Zorginstituut Nederland een bijdrage ontvangen van EUR 3.616 miljoen (2018: EUR 3.498 miljoen) uit het Zorgvereveningsfonds. Ultimo boekjaar leiden de nog af te rekenen bijdragen met het Zorgvereveningsfonds over de afgelopen jaren tot een vordering van EUR 1.169 miljoen (2018: EUR 1.076 miljoen).

De berekening van de bijdragen van Zorginstituut Nederland bevat inschattingen van onzekere toekomstige uitkomsten over de afrekeningen en is daarom een kernpunt van onze controle.

Voor een nadere uitleg verwijzen wij naar de toelichting op de werking van het risicovereveningsmodel op de basisverzekering zoals opgenomen op pagina 64-65 van de jaarrekening, de toelichting op de Vordering op Zorginstituut Nederland op pagina 69 van de jaarrekening en de toelichting op de Verdiende premies en bijdragen eigen rekening op pagina 82 van de jaarrekening.

Het proces van bepaling van de vereveningsbijdrage en de daarmee samenhangende significante vordering is complex en foutgevoelig mede omdat het omvangrijke schattingsonzekerheden bevat, Menzis Excel modellen

gebruikt voor de berekeningen en omdat het vraagt om inschattingen van het management en kennis van de uitgebreide wet- en regelgeving die verschillend is per jaarlaag.

Onze aanpak

Onze belangrijkste controlewerkzaamheden omvatten:

- het toetsen van de interne controles zoals ingericht volgens het 'three lines of defence'-model op de juistheid van de gehanteerde percentages aan de hand van de afrekeningen die Menzis heeft ontvangen van Zorginstituut Nederland en op de impact van wet- en regelgeving;
- het afstemmen van de uitgangspunten en mutaties in bijdragen per budgetjaar met brieven inzake voorlopige en definitieve vaststellingen van bijdragen van Zorginstituut Nederland, de verzekerdengegevens van Menzis over 2019 en het analyseren en verklaren van afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren;
- het narekenen van de bijdragen van Menzis op basis van de door Menzis gebruikte Excel-modellen, de gebruikte inputdata en het door Zorginstituut Nederland voorgeschreven formulair;
- het beoordelen van de sectorinformatie van Zorgverzekeraars Nederland ten opzichte van de door Menzis gehanteerde uitgangspunten/ontwikkelingen en berekende prudentie;
- het toetsen van de toereikendheid van de toelichting in de jaarrekening.

Onze observatie

Wij achten de door de Menzis toegepaste methodiek en gehanteerde veronderstellingen voor de vaststelling van vordering op en de bijdrage van Zorginstituut Nederland aanvaardbaar en zijn van mening dat de vordering op een voorzichtige wijze is gewaardeerd. Tevens achten we de op pagina 64-65, 69 en 82 opgenomen toelichting toereikend.

De waardering van de vorderingen op en voorschotten verstrekt aan de zorgverleners.

Omschrijving

In de balans van Menzis zijn ultimo 2019 vorderingen op zorgverleners opgenomen van in totaal EUR 100 miljoen (2018: EUR 102 miljoen). Dit betreffen vorderingen op MSZ en GGZ-instellingen over meerdere jaren, bevoorschotting op onderhandenwerk vorderingen uit hoofde van overschrijding van contractafspraken en verrekening zelfonderzoeken. Daarnaast is er per 31 december 2019 een bedrag van EUR 440 miljoen (2018: EUR 523 miljoen) aan voorschotten verstrekt aan de zorgverleners die in mindering wordt gebracht op de technische voorziening voor te betalen schade.

De bepaling van de inbaarheid van deze vorderingen is afhankelijk van de inschatting van de kredietwaardigheid van de zorgverlener alsmede de hoogte van de onderhandenwerkpositie in relatie tot de contractomvang.

Het proces om te komen tot definitieve afrekening en de hiermee samenhangende vorderingen op zorgverleners is complex en foutgevoelig, omdat er sprake is van verschillende regelingen over de jaren, lange doorlooptijd, veel zorgverleners en specifieke contractafspraken per zorgsoort per zorgverlener en is daarom een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Onze belangrijkste controlewerkzaamheden omvatten:

- het toetsen van de interne controles zoals ingericht volgens het 'three lines of defence'-model op de beheersingsmaatregelen inzake de toepassing van het early warning systeem en de tussentijdse afrekeningen met de zorgverleners en de verstrekte voorschotten;

- het vaststellen dat de afrekening met de zorgverleners over oude jaren heeft plaatsgevonden in lijn met eerdere inschattingen;
- het controleren van de juistheid en de volledigheid van de gehanteerde uitgangspunten en inputgegevens door deze te toetsen aan de contracten, de ontvangen facturen en de betaalde voorschotten;
- het controleren van de verstrekte voorschotten aan de hand van ontvangen saldobestemmingen bij ziekenhuizen en GGZ-instellingen;
- het evalueren van de inschatting van de kredietwaardigheid van zorgverleners door zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie, zoals het verloop van de ontvangsten en publicaties in de pers, en vaststellen of vorderingen moeten worden voorzien;
- het toetsen van de toereikendheid van de toelichting in de jaarrekening.

Onze observatie

Wij vinden dat het interne beheersingssysteem van Menzis voldoende waarborgen biedt ten behoeve van onze controle van de vorderingen op zorgverleners en de verstrekte voorschotten aan de zorgverleners.

Wij achten de door Menzis toegepaste methodiek en gehanteerde veronderstellingen voor de vaststelling van de vorderingen op zorgverleners en de verstrekte voorschotten aan de zorgverleners aanvaardbaar en zijn van mening dat de vorderingen op zorgverleners en de verstrekte voorschotten aan de zorgverleners passend zijn gewaardeerd.

Tevens achten we de op pagina 51, 69 en 75 opgenomen toelichting toereikend.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het financieel jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Raad van Bestuur afwegen of Menzis in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om Menzis te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of Menzis haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van Menzis.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een verdere beschrijving van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van de controle van de jaarrekening is opgenomen in de bijlage bij deze controleverklaring. Deze beschrijving vormt onderdeel van onze controleverklaring.

Amstelveen, 26 maart 2020

KPMG Accountants N.V.

J.J. Bossema RA

Bijlage:

Beschrijving van onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Bijlage

Beschrijving van onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Raad van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of Menzis haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze ongedeelde verantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de onderdelen of activiteiten binnen de groep. In dat kader zijn wij ook verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de Raad van Commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.